

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2011 – 2014

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jan Hašek

**Neziskové organizace a jejich význam na poli pomoci
zdravotně postiženým a zdravotně znevýhodněným osobám**

Praha 2014

Vedoucí bakalářské práce: Doc. PaedDr. Vanda Hájková, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2011 - 2014

BACHELOR THESIS

Jan Hašek

**Non-profit organizations and their importance in the field of
assistance to disabled and physically handicapped persons**

Prague 2014

The Bachelor Thesis Work Supervisor:
Doc. PaedDr. Vanda Hájková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval(a) samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal(a), v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autora/ky

vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji Doc. PaedDr. Vandě Hájkové, Ph.D. za cenné rady, podněty a připomínky při zpracování bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce v teoretické části pojednává o neziskových organizacích a jejich pomoci zdravotně postiženým a znevýhodněným osobám. Informuje o typech neziskových organizací v České republice, sociálních službách, zřizovateli, typech sociálních služeb, ucelené rehabilitaci. Praktická část zpracovaná na základě empirických dat a rozhovorů pojednává o neziskové organizaci, poskytovaných službách a jejích klientech.

Klíčové pojmy

Neziskové organizace, osobní asistence, pracovní rehabilitace, sociální služby, sociální poradenství, sociální péče, sociální prevence, ucelená rehabilitace, zdravotní postižení, zdravotní znevýhodnění.

Annotation

The bachelor thesis deals in a theoretical part with non-profit organizations and their assistance for disabled and disadvantaged people. It informs about the types of non-profit organizations in the Czech Republic, social services, founders, types of social services, comprehensive rehabilitation. The practical part is executed on the basis of empirical data and interviews deals with non-profit organization, the services and their clients.

Key words

Comprehensive rehabilitation, disability, disabilities, non-profit organizations, personal assistance, social services, social counseling, social work, social prevention, work rehabilitation.

OBSAH

ÚVOD.....	10
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 Neziskové organizace.....	11
1.1 Úvod k neziskovým organizacím.....	11
1.2 Definice neziskových organizací	13
1.3 Neziskové organizace v ČR.....	13
1.4 Druhy neziskových organizací v ČR	13
1.4.1 Státní neziskové organizace.....	13
1.4.2 Nestátní neziskové organizace.....	14
1.4.2.1 Korporace.....	14
1.4.2.2 Fundace.....	16
1.4.2.3 Ústav	16
1.4.2.4 Církev, náboženské společnosti a církevní právnické osoby.....	17
2 Sociální služby.....	18
2.1 Zřizovatelé a poskytovatelé sociálních služeb.....	18
2.1.1 Obce, kraje a MPSV.....	18
2.1.2 Nestátní neziskové organizace	19
2.2 Druhy sociálních služeb.....	20
2.2.1 Sociální poradenství.....	20
2.2.2 Služby sociální péče.....	21
2.2.3 Služby sociální prevence	28
3 Ucelená rehabilitace.....	31
3.1 Léčebná rehabilitace	32
3.2 Sociální rehabilitace.....	33
3.3 Pracovní rehabilitace.....	35
3.3.1 Podporované zaměstnávání.....	36
3.4 Pedagogická rehabilitace.....	37

4 Zdravotní postižení a znevýhodnění	39
4.1 Definice.....	40
4.2 Typy zdravotního postižení	40
PRAKTICKÁ ČÁST	42
5 Vymezení cíle šetření, metody a techniky výzkumu.....	42
6 Šetření zaměřené na služby Asistence o.p.s.....	43
7 Asistence o.p.s.....	45
7.1 Služby sociální rehabilitace.....	46
7.1.1 Podporované zaměstnávání.....	46
7.1.1.1 Průběh spolupráce s klientem.....	47
7.1.1.2 Job Klub	49
7.1.1.3 Podpora po nalezení zaměstnání	49
7.1.2 Návčky pracovních dovedností.....	49
7.1.3 Pracovní poradenství.....	50
7.1.4 Podpora zaměstnavatelům	50
7.1.5 Inspirace zaměstnáváním	50
7.2 Ergoterapie.....	51
7.3 Tranzitní program.....	52
7.3.1 Konzultantky tranzitního programu	53
7.3.2 Tranzitní program na Jedličkově ústavu a školách.....	53
7.3.3 Tranzitní program na školách.....	55
7.3.4 Tranzitní program mimo školy.....	55
7.4 Služby osobní asistence.....	56
7.4.1 Princip fungování osobní asistence.....	56
7.4.2 Zajištění si osobního asistenta klientem.....	57
7.4.2.1 Informace poskytované klientem.....	57
7.4.2.2 Časové rozmezí pro objednání	58
7.4.2.3 Informace o domluvených asistencích.....	58
7.4.2.4 Zrušení osobní asistence	58

7.4.2.5	Možnost volby asistentů.....	59
7.4.3	Práce koordinátorů.....	59
7.4.4	Osobní asistent.....	60
7.5	Dobrovolníci v Asistenci o.p.s. a Klub absolventů Jedličkova ústavu	60
7.5.1	Dobrovolníci.....	60
7.5.2	Princip fungování dobrovolníků	61
7.5.2.1	Informace od klienta	61
7.5.2.2	Předstih objednání služby.....	62
7.5.2.3	Zajištění dobrovolníka	62
7.5.3	Klub absolventů Jedličkova ústavu a škol	63
7.6	Další aktivity Asistence o.p.s.....	64
7.7	Závěr k Asistenci o.p.s.....	65
8	Kvalitativní šetření zaměřené na klienty Asistence o.p.s.....	66
9	Kazuistika 1 – Eva B.....	69
10	Kazuistika 2 - Petr M.....	77
11	Kazuistika 3 – Gabriela H.....	83
11.1	Rozbor kazuistik technikou porovnávání případů.....	88
	ZÁVĚR.....	94
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	98
	SEZNAM ZKRATEK.....	102
	SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK.....	103
	SEZNAM PŘÍLOH.....	104

ÚVOD

Tato bakalářská práce pojednává o neziskových organizacích a jejich pomoci zdravotně postiženým a zdravotně znevýhodněným osobám. Neziskové organizace jsou důležitou součástí poskytování pomoci osobám se zdravotním postižením a znevýhodněním, prostřednictvím různých služeb, které pomáhají uspokojovat potřeby cílových skupin těchto organizací.

Služby, které jsou poskytovány, pomáhají lidem v různých směrech, protože každý člověk je jedinečný a může mít odlišné potřeby, které si za určité situace není schopen bez pomoci jiné osoby zajistit. Neziskové organizace a nabízené služby umožňují lidem zlepšovat kvalitu jejich života, zapojení do společnosti, pracovního procesu a i do volnočasových aktivit. Tím se jim daří odstraňovat bariéry, které mohou být bez pomoci pro zdravotně postižené nepřekonatelné.

Téma neziskových organizací a jejich pomoci jsem si zvolil, protože jsem se v jedné nestátní neziskové organizaci pohyboval nejdříve jako dobrovolník a později také jako osobní asistent. Při práci s jedinci s tělesným a kombinovaným postižením jsem si uvědomil, jak důležitá je v určitých momentech pomoc druhé osoby a potažmo i služeb, které k ní vedou. Umožňují těmto lidem žít a vykonávat běžné činnosti, které jsou pro zdravého člověka nepředstavitelně jednoduché, ale pro jedince s postižením se stávají neřešitelnými, pokud je má zvládnout sám.

Bakalářská práce by měla poukázat na pomoc zdravotně postiženým a znevýhodněným osobám přicházející od neziskových organizací v České republice.

Práce bude mít část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je založena na studiu odborné literatury a dostupných zdrojů, které se zaměřují na neziskové organizace, sociální služby a jejich pomoc jedincům se zdravotním postižením.

Praktická část je zaměřena na šetření v oblasti reálné neziskové organizace. Cílem této části je poskytnout přehled o službách, které nezisková organizace Asistence o.p.s. nabízí lidem s tělesným a kombinovaným postižením. Na rozhovorech s klienty Asistence o.p.s., kteří využívají službu Osobní asistence ukázat, jaký význam v jejich životě tato služba má.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Neziskové organizace

1.1 Úvod k neziskovým organizacím

Neziskové organizace mají v naší společnosti velice důležitou roli a nelze o nich tvrdit, že jsou pouze poskytovateli určitých služeb. Na neziskových organizacích můžeme vidět, jak funguje v dané zemi občanská společnost. Nemůžeme ani opomenout to, že na základě jejich působení dochází ke změnám veřejného mínění a i následným společenským změnám.¹ V dnešní době jsou neziskové organizace stále vystavovány realitě tržního systému, který je hlavně zaměřen na zisk a vychází z toho, že pokud není organizace zisková, tak je ztrátová. Nezisková organizace musí bojovat za svoji existenci a poukazovat na svou prospěšnost, smysl a důležité místo ve společnosti.²

Vliv, který mají neziskové organizace na společnost a ekonomiku je pozitivní, ale i přes to nemají často své dané místo v právním řádu. Jejich popis není v odborné literatuře ekonomického směru definován.³ Pokud budeme hledat definici neziskové organizace v České republice, zjistíme, že ani v naší zemi není definována v žádném právním předpisu. Vymezení neziskových organizací je velmi široké a je často uzpůsobeno podle potřeby tvůrce dělení či vymezení neziskových organizací. Máme tedy velkou škálu definic.⁴

Důležité je si uvědomit, že neexistuje pouze jeden typ neziskových organizací a existují velké rozdíly mezi jednotlivými typy. Jsou rozdíly v tom, jak jsou vymezovány podle práva. Zároveň existují rozdíly v rozsahu jejich působnosti. Některé mají rozsah

¹ STEJSKAL, J.; KUVÍKOVÁ, H.; MAŤÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 172 s., s. 11, ISBN 978-80-7357-973-9

² REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru - Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: EKOPRESS, s.r.o. 2010, 183 s., s. 34., ISBN 978-80-86929-54-5

³ REKTOŘÍK, J., ref. 2, s. 39

⁴ STEJSKAL, J., ref. 1, s. 11

své činnosti zúžen do určité oblasti, ve které mohou působit. Mají rozdílné způsoby financování a řízení. Mohou být také omezeny v tom, do jaké míry mohou samy o sobě rozhodovat.⁵

Počátek neziskových organizací můžeme nalézt ve dvou oblastech. Jednou z oblastí je charita a filantropie. Další oblast je základní právo občanů na sdružování se.

Slovo charita vzniklo z latiny a označuje křesťanskou lásku. Před příchodem tzv. sociálního státu (welfare state), byli charitativní organizace určitým dobročinným projevem jednotlivců nebo státu. S tím, jak aristokracie a církve ztráceli vliv na společnost, začaly instituce a organizace, které byly směřované v dobročinném směru, přecházet pod stát. V současnosti mají dnešní neziskové organizace spojitost se slovem filantropie, které označuje lásku k lidem a pochází z řečtiny. Jedná se o snahu pomáhat a motivací pro snahu pomáhat, je láska k bližnímu. Organizace, které jsou postaveny na tomto základě, se nazývají nestátní neziskové. Nejsou řízeny státem.⁶

Svoboda sdružování má v České republice dlouhou tradici. Vliv na svobodu sdružování v naší zemi měla období národnostního nebo politického útlaku, který vedl k zakládání různých spolků. Lidé v naší zemi navíc mají silnou náklonnost k pomoci jiným. Pokud budeme mluvit o svobodě sdružování v dnešní době, tak musíme zmínit to, že po roce 1989 došlo k velkým změnám. Naše země byla přetransformována na tržní ekonomiku a začal se prosazovat názor, že to, co není ziskové, je ztrátové. Neziskové organizace nevznikají za účelem zisku, a proto musejí bojovat za svoji existenci a upozorňovat na svoji potřebnost. Navíc nejsou schopny konkurovat ziskovému sektoru v ohodnocení svých pracovníků a to může přinášet omezení.⁷

⁵STEJSKAL, J., ref. 1, s. 11

⁶ REKTOŘÍK, J., ref. 2, s. 25-26

⁷ REKTOŘÍK, J., ref. 2, s. 32,34

1.2 Definice neziskových organizací

Pokud bychom chtěli definovat pojem nezisková organizace, lze říci, že se jedná o organizace, které nevznikly za účelem podnikání. Tato informace je v zákoně č. 586/1992 (Zákon o dani z příjmu) v §18, kde jsou v odstavci číslo 8 definovány subjekty, které nevznikly za účelem výdělečné činnosti.⁸ Mluvíme o organizacích a institucích, které nevznikly, aby na prvním místě produkovaly zisk, a proto se jim říká neziskové. V angličtině se neziskovým organizacím říká non-profit organization.⁹

1.3 Neziskové organizace v ČR

Typy neziskových organizací podle Zákona č. 586/1992 o dani z příjmu § 18, odstavec 8.¹⁰

Mezi tyto subjekty patří :

- občanská sdružení (Spolek k 1.1. 2014) včetně odborových organizací, politické strany a politická hnutí, registrované církve a náboženské společnosti, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, veřejné vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, obce, organizační složky státu, kraje, příspěvkové organizace, státní fondy, subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon

1.4 Druhy neziskových organizací v ČR

1.4.1 Státní neziskové organizace

Příspěvkové organizace

Jsou právnické osoby zřizované státem nebo územně samosprávným celkem.

⁸ REKTOŘÍK, J., ref. 2, s. 39

⁹ STEJSKAL, J., ref. 1, s. 15

¹⁰ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů [online] © 2004 – 2013 [cit. 2013-11-10]. Dostupné z: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/586-1992-sb-zakon-ceske-narodni-rady-o-danich-z-prijmu.html>

Organizační složky státu

Pod organizační složky státu spadá opravdu velká sféra institucí státu. Jako příklad si můžeme uvést např. Ústavní soud, ministerstva, Nejvyšší kontrolní úřad, Úřad vlády ČR atd.¹¹

1.4.2 Nestátní neziskové organizace

Jak je na seznamu subjektů vidět, tak je tato skupina neziskových organizací mnohem větší. Jsou zakládány na základě potřeby hlavně fyzických osob. Možností jejich založení je naplňováno právo na sdružování. Jsou také organizace, které jsou propojením státní a nestátní neziskové organizace. Do těch patří např. vysoké školy, které jsou založeny zákonem.¹²

Nový občanský zákoník přinesl mnoho změn, které se projeví k 1.1. 2014 a měly vliv na nestátní neziskové organizace. Nový občanský zákoník dělí právnické osoby na korporace, fundace a ústavy. Pod korporace se řadí spolky, pod fundace spadají nadace a nadační fondy.

Občanská sdružení se stala „spolkem“. Mohla se také transformovat na „ústavy“ nebo „sociální družstva“.

1.4.2.1 Korporace

Spolek, zapsaný spolek (z.s.) (Od 1.1. 2014) před tímto datem Občanské sdružení (o.s.)

Základní charakteristikou občanského sdružení je, že má členskou organizaci a hlavní činnost, tedy spolková činnost, je vykonávána členy a nebo pro členy.

Stejskal¹³ uvádí, že je nejtypičtějším druhem organizace. Umožňuje lidem sdružování a seberealizaci. Založení je nenáročné a záleží na občanech, za jakým účelem takové sdružení zakládají.

¹¹ STEJSKAL, J., ref. 1, s. 50

¹² STEJSKAL, J., ref. 1, s. 53,54

¹³ STEJSKAL, J., ref. 1, s. 54

Toto tvrzení můžeme doložit statistikou nestátních neziskových organizací jejímž zdrojem je Český statistický úřad, který zde uvádí, že v červnu roku 2012 bylo celkem v České republice 77 801 občanských sdružení.¹⁴ Občanské společnosti poskytující služby, které jsou za úplatu, mohou do 31.12. založit obecně prospěšnou společnost.¹⁵

Tato statistika je pouze zpětným nahlédnutím do období před změnou občanského zákoníku, protože nejsou dostupné informace o tom, kolik občanských sdružení se transformovalo a kolik jich je dnes spolkem, nebo má jinou formu.

Sociální družstvo

Vykonává obecně prospěšnou činnost za účelem pracovní a sociální integrace jedinců se znevýhodněním do společnosti. V oblastech pracovních příležitostí, bydlení, sociálních služeb, zdravotní péče, vzdělávání.

Ústavy

Poskytují obecně prospěšné služby a uskutečňují obecně prospěšné činnosti podobně jako OPS.¹⁶

Obecně prospěšná společnost (o.p.s.)

Obecně prospěšné společnosti jsou zvláštním typem nestátní neziskové organizace, která má za cíl být čitelnější než OS. Vnitřní uspořádání OPS závisí na rozhodnutí dané společnosti. Jejich cílem je poskytování obecně prospěšné služby v oblastech, jako je např. sociální péče, sport, umění, kultura, ochrana zdraví, zvířat, životního prostředí.¹⁷

¹⁴ Statistika počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990 – 2012 [online]. [cit. 2013-11-10]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/data/stat_NNO_tabulka_1990_2012txt12780.pdf

¹⁵ Změny v legislativě pro NNO [online]. [cit. 2013-11-10]. Dostupné z: <http://www.spiralis-os.cz/index.php/zmeny-v-legislative-pro-nno>

¹⁶ Změny v legislativě pro NNO [online]. ref. 15

¹⁷ STEJSKAL, J., ref. 1, s. 64

Zde je potřeba upozornit, že obecně prospěšná společnost již nemůže být od 1.1. 2014 založena. Již existující OPS se budou řídit stávajícím zákonem.¹⁸ V roce 2012 v ČR celkem 2 183 obecně prospěšných společností.

1.4.2.2 Fundace

Jsou založené na majetku a podle zákona přerozdělují tento majetek druhým.

Nadace a nadační fondy

V dnešní době mají ve společnosti významnou úlohu. Tyto NNO jsou tzv. účelovými sdruženími majetku, která jsou založena, aby plnila úkoly a dosahovala cílů prospěšných pro celou společnost. Mohou to být kulturní, sociální, humanitární aj. aktivity. Důležité u nadací je jejich majetek. Výnosy z jmění nadace a dalšího majetku používá nadace k tomu, k čemu byla zřízena. U nadací a nadačních fondů dochází k hromadění finančních a nefinančních darů, které následně rozdělují právnickým či fyzickým osobám podle svého poslání.¹⁹ V roce 2012 celkem 484 nadací a 1 278 nadačních fondů.

1.4.2.3 Ústav

„Ústav je právnická osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky. Ústav provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem stanovených. „²⁰ Jedná se o kombinaci lidského a majetkového principu. Oproti korporacím zde nenajdeme členy, ale zaměstnance. Ústavy mohou vlastnit majetek, ale není v zákoně řečeno, jak s ním nakládat.²¹

¹⁸Změny v legislativě pro NNO. [online], ref. 15

¹⁹ STEJSKAL, J., ref. 1, s. 71,72

²⁰Občanský zákoník [online]. [cit. 2013-11-10]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/NOZ_interaktiv.pdf

²¹Změny v legislativě pro NNO [online]. ref. 15

1.4.2.4 Církev, náboženské společnosti a církevní právnické osoby

Církev a náboženská společnost je dobrovolné společenství osob. Společenství má vlastní strukturu, předpisy, orgány, náboženské obřady a projevy víry. Jsou zakládány k veřejnému nebo soukromému vyznávání náboženské víry. Mohou zakládat za podmínek daných zákonem právnické osoby.²²

Politické strany a politická hnutí

Ministerstvo vnitra České republiky provádí registraci politických stran. Návrh na registraci předkládá přípravný výbor a musí být doložen peticí minimálně s podpisem 1000 lidí a žádostí na založení strany.²³

Další NNO : společenství vlastníků jednotek, veřejné vysoké školy, profesní komory, zájmová sdružení právnických osob, honební společenstva

²² STEJSKAL, J., ref. 1, s. 77

²³ STEJSKAL, J., ref. 1, s. 79

2 Sociální služby

V úvodu kapitoly o sociálních službách musíme zmínit nejdříve zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ve kterém je v odstavci 1, § 1 řečeno, že *„Tento zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci (dále jen „osoba“) prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči, podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb, výkon veřejné správy v oblasti sociálních služeb, inspekci poskytování sociálních služeb a předpoklady pro výkon činnosti v sociálních službách.“*²⁴

2.1 Zřizovatelé a poskytovatelé sociálních služeb

Při zajišťování sociálních služeb se státní orgány zaměřují hlavně na krajské úřady a obecní úřady obcí. Právnícké osoby, které jsou poskytovateli sociálních služeb jsou zřizovány církvemi, kraji, obcemi a nestátními neziskovými organizacemi. Mohou také vystupovat samy jako poskytovatelé sociálních služeb. Hlavně z důvodu zajištění sociálních a veřejných služeb si kraje a obce zřizují příspěvkové organizace.²⁵

2.1.1 Obce, kraje a MPSV

Pro potřebu poskytování sociálních služeb zřizovatelé (obce, kraje a MPSV), mohou zřídit službu jako vlastní organizační složku v situaci, kdy se jedná po straně personálu, potřebného místa a techniky o nenáročnou službu. Nebo mohou v případě výše popsaných problémů zřídit příspěvkovou organizaci, která má samostatnou právní subjektivitu. Do roku 2002 zřizovaly sociální služby okresy a po tomto datu se kraje staly zřizovateli převážné většiny zařízení sociální péče, kterou může poskytovat také

²⁴Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13640/z_108_2006.pdf

²⁵ ČÁMSKÝ, P.; SEMBDNER, J.; KRUTILOVÁ, D. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál, 2011, 264 s., s. 29, 30. ISBN 978-80-262-0027-7

MPSV. Financování sociálních služeb je v těchto případech úplně nebo částečně kryto z rozpočtu těchto zřizovatelů.²⁶

2.1.2 Nestátní neziskové organizace

Sociální služby mohou v České republice zřizovat a poskytovat také nestátní neziskové organizace. Tito nestátní poskytovatelé jsou právnické osoby, které vykonávají určitou činnost, na kterou mohou získat dotace z veřejných rozpočtů (ministerstva, kraje a obce). Pro získání dotace neexistuje právní nárok. Již od druhé poloviny 90tých let bylo možné, až do současné doby, zakládat tyto právní formy poskytovatelů sociálních služeb.²⁷

Poskytovatelé sociálních služeb v oblasti NNO:

- **Občanská sdružení** (které se k 1.1. 2014 mění na Spolek)
- **Obecně prospěšná společnost** (dosavadní OPS, které se již od 1.1. 2014 nebudou smět zakládat, stávající zůstanou)
- **Církevní právnické osoby**
- **Nadace** (služby neposkytují, ale mohou je financovat)

Tyto nestátní neziskové organizace mohou působit v sociálních službách, ale nemají ve svých obecných úpravách žádné informace určující poskytování sociálních služeb, protože se tyto typy NNO mohou zaměřovat různými směry, které nemusí mít spojitost s jejich poskytováním. Podle zákona o sociálních službách se musejí poskytovatelé sociálních služeb registrovat. K úplnému výčtu poskytovatelů sociálních služeb je potřeba zmínit, že poskytovatelem sociálních služeb nejsou pouze organizace, ale mohou to být také fyzické osoby.²⁸

O registraci rozhoduje krajský úřad a dává poskytovatelům oprávnění k poskytování sociálních služeb. Aby mohlo dojít k registraci, musí být podána žádost o registraci, zajištěna odborná způsobilost fyzických osob poskytujících sociální

²⁶MATOUŠEK, O. *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál, 2007. 184 s., s.12. ISBN 978-80-7367310-9

²⁷MATOUŠEK, O., ref. 26, s. 12

²⁸MATOUŠEK, O., ref. 26, s. 14

služby, bezúhonnost fyzických a právnických osob, zajištěny hygienické podmínky v případě zařízení poskytující sociální služby a také materiálních i technických podmínek potřebných pro dané služby. Nesmí být na takového žadatele prohlášen konkurz, zahájeno konkurzní nebo vyrovnávací řízení, nebo prohlášení konkurzu zamítnuto pro nedostatek majetku.

Poskytovatelé sociálních služeb musejí do registrace uvést údaje o poskytovaných službách a to : název a místo poskytování sociálních služeb. Někdy v případě potřeby i požadavek na nezveřejňování místa zařízení. Dále uvádějí poskytované sociální služby, pro koho jsou sociální služby určeny, jak budou uskutečňovány, personální zajištění, časový rozsah poskytování sociálních služeb, pro kolik osob je služba určena, plán finančního zajištění, jak bude zajištěna zdravotní péče a k jakému datu bude zahájeno poskytování sociální služby.²⁹

Příklady nestátních neziskových organizací zdravotně postižených :

Svaz tělesně postižených v ČR, Svaz postižených civilizačními chorobami v ČR, Sdružení pro pomoc mentálně postiženým, Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých v ČR, Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR, Sdružení pro životní prostředí v ČR, Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených³⁰

2.2 Druhy sociálních služeb

Sociální služby zaměřené na jedince se zdravotním postižením. Dle zákona č. 108/2006 o sociálních službách.

2.2.1 Sociální poradenství

Zákon o sociálních službách uvádí, že sociální poradenství je poskytováno ve formě základního a odborného sociálního poradenství.

²⁹Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

³⁰RENOTIÉROVÁ, M. *Speciální pedagogika*. 2.vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2004. 107s. ISBN 89-244-0873-2

Základní poradenství dává informace osobám, které potřebují pomoci při řešení jejich sociální situace a jedná se o základní činnost, kterou musí poskytovatelé sociálních služeb zajistit u všech druhů sociálních služeb.³¹

Odborné poradenství se zabývá a je určeno pro různé oblasti a sociální skupiny. Jedná se o různé poradny a samozřejmě také poradny pro osoby se zdravotním postižením. K odbornému poradenství také patří půjčování kompenzačních pomůcek. Obsahem odborného poradenství je také zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti. Poskytování pomoci při potřebě uplatňování práv, zájmů a zajišťování osobních záležitostí.³²

Poradenství, které je zaměřeno na zdravotně postižené, je v dnešní době hlavně zajišťováno třetím sektorem, kde jsou zařazeny neziskové organizace. Hlavně se jedná o organizace, které sdružují jedince podle toho, jaké postižení mají.³³ Uvedme zde příklady : Svaz tělesně postižených v České republice, o.s., Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky, o.s., Svaz neslyšících a nedoslýchavých v České republice o.p.s., Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice, o.s. Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky, o.s.

2.2.2 Služby sociální péče

Počet služeb sociální péče vedených v registru poskytovatelů sociálních služeb dle právní formy poskytovatele (rok 2010) viz. Tabulka 1.

Osobní asistence

Osobní asistence je služba určená pro jedince se sníženou soběstačností, kde důvodem může být věk, chronické onemocnění a nebo zdravotní postižení. Využívá se tedy u jedinců, kteří potřebují pomoc fyzické osoby. Služba je poskytována

³¹Zákon č. 108/2006, ref. 24

³²Zákon č. 108/2006, ref. 24

³³KOZLOVÁ, L. *Sociální služby*. 1. vydání. Praha: Triton 2005, 80 s., s. 28. ISBN 80-7254-662-7

v přirozeném prostředí osoby, která službu potřebuje.³⁴ „Hlavním cílem osobní asistence, stejně jako jakékoliv jiné sociální služby, je zachování integrity (celistvosti a neporušenosti) člověka i navzdory jeho nemohoucnosti, která plyne z postižení, stáří, nemoci nebo jiné příčiny.“³⁵

U jedinců se zdravotním postižením je osobní asistence opravdu skvělým řešením jejich situace. Možnost mít osobního asistenta, který je vyškolen v péči o zdravotně postižené, umožňuje i těžce zdravotně postiženým žít ve vlastním prostředí domova. Přirozeným osobním asistentem jsou v určitém období samozřejmě rodiče a do budoucna je potřeba podporovat setrvání jedinců se zdravotním postižením v rodinách.³⁶

Typy osobní asistence

• Sebeurčující osobní asistence

- V zahraničí je tento typ asistence považován za asistenci v tom pravém slova smyslu. Tento typ asistence znamená, že dochází k demedikalizaci. To znamená, že jedinec s postižením není jenom předmětem lékařské péče, ale tento druh pomoci vyhledá až v situaci, kdy jí bude potřeba. Dochází k deprofesionalizaci osobní asistence. Asistenti nemají profesionální výcvik a klient si říká, co potřebuje a dává instrukce. Osobní asistence není omezena časově a pouze na určenou pomoc, která je předem stanovena a to je delimitace služby. Jedinec není závislý na životě v nějaké instituci a může žít ve svém bytě a nepotřebuje řídit osobní asistenci přes nějaký mezičlánek. Řídí si ji osobně.

• Řízená osobní asistence

- U tohoto typu osobní asistence je potřeba odborná příprava. Je často zaměřena na osoby, které potřebují nějakou specializovanou péči. Na školení

³⁴Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

³⁵HRDÁ, J. *Osobní asistence, poradenství a zprostředkování*. 1. vydání. , Praha: Asociace poraden pro zdravotně postižené. 2006, 33 s., s.18,19 ISBN 80-239-6415-1

³⁶HRDÁ, J. *Osobní asistence – obecné informace o této sociální službě pro občany, kteří potřebují ke svému životu pomoc druhé osoby*. Praha: Pražská organizace vozíčkářů 34 s., s. 18

a organizaci práce osobních asistentů se klient nepodílí. Tyto činnosti zajišťuje poskytovatel služby. Řízená osobní asistence je poskytována např. osobám s mentálním postižením.³⁷

Jedinec se zdravotním postižením může mít vzhledem ke svému postižení velké množství bariér, které ho omezují. Mezi ně může patřit i běžná péče sama o sebe. Každý den se stává velkým zápasem a k tomu, aby tento zápas jedinec zvládal, využívá osobní asistenci.

Vše si to lze ukázat na činnostech, které jsou pro každého z nás běžné, ale pro jedince s postižením velice náročné. Důležité je brát jedince vždy jako individualitu a respektovat jeho přání s ohledem na jeho postižení a bezpečnost.

První, co každý jedinec potřebuje, je péče o vlastní osobu. Osobní asistent pomáhá klientovi s přesunem z lůžka na vozík a s oblékáním a svlékáním. Pokud klient potřebuje speciální pomůcky, které používá, asistent s nimi také pomáhá. Jedinci s postižením potřebují také pomoci s pohybem uvnitř domova nebo veřejných budovách a také ve vnějším prostoru, protože mohou mít problémy s prostorovou orientací. Osobní asistence také pomáhá s přípravou toho, co jedinec bude jíst nebo pít s následnou asistencí při vlastním jídle. Klient také potřebuje pomoci při osobní hygieně a na toaletě. I v domácnosti jedince s postižením je potřeba uklízet osobní prostory a zde osobní asistence pomáhá s údržbou domácnosti. Jsou to také doprovody klienta na nákupy a při obstarávání běžných záležitostí.

Jedinci s postižením mají podobné povinnosti jako kdokoliv jiný, ale i při nich potřebují osobní asistenci. Potřebují kontakt se společenským prostředím a zde jsou potřeba doprovody do školy a školských zařízení. Klienti potřebují tuto službu i v zaměstnání a když se potřebují dostat k lékaři. Zároveň mají i volnočasové aktivity, kterými si naplňují život. Mají povinnosti a musí navštěvovat orgány veřejné moci a instituce, které poskytují veřejné služby.³⁸

³⁷HRDÁ, J. *Osobní asistence, poradenství a zprostředkování.*, ref. 35, s. 19-21

³⁸*Vyhláška 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách* [online]. [cit. 2013-11-17] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/13639/v_505_2006.pdf >

Jedinec s postižením má také svá práva a oprávněné zájmy, u kterých může potřebovat pomoc při komunikaci, která má vést k jejich naplnění. Zároveň potřebuje pomoci při dalších běžných záležitostech života.

Pečovatelská služba

Jedná se o další službu, která je také určena i pro osoby se zdravotním postižením. Tato služba je poskytována v určitém daném čase v domácnostech a zařízeních sociálních služeb. Pečovatelská služba může být poskytována formou terénní a ambulantní.³⁹ Cílem tohoto souboru služeb je umožnit lidem žít doma v prostředí, na které jsou zvyklí. Tento typ služeb v dnešní době poskytují obce, církve (např. Charita České republiky, Diakonie) a soukromé agentury pečovatelské služby.⁴⁰

Tísňová péče

Tato terénní služba je určena pro jedince, u kterých je velké riziko, že dojde k ohrožení zdraví a následnému ohrožení života při zhoršení zdravotního stavu. Tísňová péče je poskytována jako distanční hlasová a elektronická komunikace s klienty. V této službě je zahrnuto poskytnutí a zprostředkování neodkladné pomoci v krizové situaci, sociálně terapeutické činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Pomoc v oblasti práva a zájmů, na které má jedinec právo a v soukromých oblastech života.⁴¹

Služba je určena jedincům se zdravotním postižením a seniorům. Umožňuje jim důstojný život v jejich přirozeném prostředí a usnadňuje život jejich rodinám. Sociální služba, jako je tato, může pomáhat v situacích, kdy klient upadne, zhorší se mu zdravotní stav, má nevolnost, po delší době strávené v nemocnici k získání jistoty, v období zotavování.

³⁹Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

⁴⁰KOZLOVÁ, L., ref. 33, s. 27

⁴¹Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

Posláním služby je zkvalitnění lidského života a jednoduchá pomoc v problematických chvílích, která je dostupná po 24 hodin. Činnosti při této službě vykonává školený personál.

Takováto služba musí splňovat i určité požadavky na jednání s klienty. Klient je brán jako partner a osobnost. Je důležité respektovat to, co si klient přeje a jeho svobodu pohybu. U jedinců se zdravotním postižením je vždy nutné brát individuální ohled na postižení, které jedinec má.

Jako příklad si můžeme uvést Středisko sociálních služeb Praha 1, p. o., které má Systém tísňové péče. Tento systém spočívá v zavedení zařízení do bytu, ve kterém klient bydlí, které vyšle signál o pomoc, pokud klient stiskne tlačítko a nebo pokud se klient delší dobu nehýbe. Toto zařízení je vybaveno senzorem, který kontroluje pohyb. Pokud zařízení nezjistí pohyb po delší čas, než je 12 hodin, okamžitě ohlásí v centrále této služby poplach.⁴²

Průvodcovské a předčitatelské služby

Tyto ambulantní nebo terénní služby, které mohou být součástí jiných služeb, jsou určeny pro osoby se sníženými schopnostmi orientace a nebo komunikace jako následek stáří, zdravotního postižení. Je jim nápomocná při vyřizování soukromých záležitostí.⁴³

Služby tohoto typu umožňují lidem se zrakovým postižením dosáhnout samostatnosti. Průvodcovská služba je užitečná v momentě, kdy klient potřebuje lékaře, zajít si něco vyřídit na nějaký úřad. Její součástí je doprovod klienta z míst setkání do místa, kam se klient potřebuje dostat. Průvodce pomáhá při orientaci v budovách a nakupovat. Pokud je potřeba, pomáhá s vyplňováním dokumentů. Předčitatelská služba se zaměřuje na pomoc v činnostech, které klient z důvodu zrakového postižení nemůže vykonávat sám.⁴⁴

⁴²*Systém tísňové péče* [online] © 2010 [cit. 2013-11-13]. Dostupné z: <http://www.socialnisluzby-praha1.cz/system-tisnove-pece>

⁴³Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

⁴⁴Průvodcovská a předčitatelská služba [online]. © TyfloCentrum Praha, o.p.s., 2010 [cit. 2013-11-13] Dostupné z: <http://praha.tyflocentrum.cz/nase-sluzby/pruvodcovska-a-predcitatelska-sluzba/>

Podpora samostatného bydlení

Podpora samostatného bydlení je terénní služba, která je poskytována osobám se sníženou soběstačností, vzniklou jako následek zdravotního postižení, chronického onemocnění. V situacích, kdy je potřeba fyzická pomoc jiné osoby.⁴⁵

Odlehčovací služby

Odlehčovací služby jsou další službou, kterou mohou využívat jedinci se zdravotním postižením, žijící ve svém přirozeném prostředí. Existují ve formě terénní, ambulantní a pobytové. Úkolem této služby je pomoci si odpočinout osobě, která o jedince s postižením pečuje.

Centra denních služeb

Centra denních služeb jsou ambulantní službou, která je taktéž poskytována jedincům se zdravotním postižením.⁴⁶

Stacionáře

Denní stacionář je ambulantní služba, která je poskytována jedincům se zdravotním postižením a také chronickým duševním onemocněním, u kterých jejich stav vyžaduje pomoc další osoby. V rámci této služby jsou obsaženy činnosti péče o vlastní osobu, hygienu, strava, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zajištění kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc s osobními záležitostmi. Týdenní stacionář poskytuje i ubytování.⁴⁷

⁴⁵Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

⁴⁶Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

⁴⁷Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

Domovy pro osoby se zdravotním postižením

Jak již z názvu vyplývá, tak se jedná o domovy, které poskytují služby pobytového charakteru osobám, které z důvodu zdravotního postižení mají sníženou soběstačnost.

Tato služba v sobě obsahuje: ubytování, stravování, pomoc při běžných úkonech a hygieně, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, uplatňování práv a zájmů.

Domovy pro seniory

V tomto typu sociální služby jsou poskytovány služby pobytovou formou pro osoby, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku a jejich situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby.⁴⁸

Domovy se zvláštním režimem

Domovy tohoto typu jsou určeny pro osoby, které mají sníženou soběstačnost jako následek chronického duševního onemocnění, osoby se stařeckou, Alzheimerovou nebo jiným typem demence, také pro osoby závislé na návykových látkách. Poskytovány jsou tedy pobytové služby v zařízeních, která mají určitý režim a sociální služby jsou zde zaměřeny na určité potřeby výše popsaných osob.

Chráněné bydlení

Pobytová služba určená pro jedince se sníženou soběstačností. Služba je poskytována jedincům se zdravotním postižením, chronickým onemocněním, duševním onemocněním, kteří potřebují pomoc jiné fyzické osoby.

Formy chráněného bydlení : skupinová, individuální⁴⁹

⁴⁸Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

⁴⁹Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

2.2.3 Služby sociální prevence

Počet služeb sociální prevence vedených v registru poskytovatelů sociálních služeb dle právní formy poskytovatele (rok 2010) viz. Tabulka 2.

„Služby sociální prevence napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.“⁵⁰

Raná péče

Terénní služba a ambulantní služba, která je poskytována do věku 7 let dítěte se zdravotním postižením a nebo, kdy je jeho vývoj ohrožen jako následek nepříznivého zdravotního stavu.

Telefonická krizová pomoc

Terénní služba poskytována na dobu přechodnou pro osoby, které jsou v situaci ohrožení zdraví, života nebo obtížné životní situaci, kterou nemohou řešit přechodně samostatně bez pomoci.

Tlumočnické služby

Terénní a také ambulantní služba pro jedince s poruchami komunikace, způsobeným hlavně smyslovým postižením, které brání běžné komunikaci s okolím bez pomoci fyzické osoby.

⁵⁰Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

Krizová pomoc

Terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu pro osoby v situaci ohrožení zdraví nebo života ,kteří nemohou řešit svou nepříznivou sociální situaci vlastními silami.

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Ambulantní a terénní služby poskytované osobám v důchodovém věku a osobám se zdravotním postižením, kde hrozí sociální vyloučení.⁵¹

Sociálně terapeutické dílny

Ambulantní služby pro jedince, kteří mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení a není je proto možné umístit na otevřený nebo chráněný trh práce. Služba pomáhá v zlepšování pracovních návyků a prostřednictvím sociálně pracovní terapie.

Sociální rehabilitace

„Sociální rehabilitace je soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob, a to rozvojem jejich specifických schopností a dovedností, posilováním návyků a nácvikem výkonu běžných, pro samostatný život nezbytných činností alternativním způsobem využívajícím zachovaných schopností, potenciálů a kompetencí. Sociální rehabilitace se poskytuje formou terénních a ambulantních služeb, nebo formou pobytových služeb poskytovaných v centrech sociálně rehabilitačních služeb.“⁵²

Součástí služby jsou nácvik zvládnání péče o vlastní osobu, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, pomoc v oblastech uplatňování práva, zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.⁵³

⁵¹Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

⁵²Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

⁵³Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

Cílová skupina není zákonem přesně určena. Podle toho jaké jsou základní činnosti služby, lze dojít k závěru, že touto skupinou jsou hlavně osoby se sníženou soběstačností a zdravotním postižením.

Sociální rehabilitace je předstupeň k sociálně pracovní terapii, která je provozována sociálně terapeutickými dílnami. Tyto dílny jsou opětovně krokem, který směřuje k rozvoji schopností v pracovní oblasti. Je to také další stupeň, který posléze pomůže člověku pokračovat na chráněném nebo otevřeném trhu práce.⁵⁴

Formy poskytování sociální péče

- Pobytové (osoba je ubytována v zařízení sociálních služeb)
- Ambulantní (osoba dochází, je doprovázena, dopravována do zařízení sociálních služeb)
- Terénní (služby poskytovány v přirozeném sociálním prostředí osoby)

Zařízení sociálních služeb : centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, azylové domy, domy na půl cesty, zařízení pro krizovou pomoc, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, terapeutické komunity, sociální poradny, sociálně terapeutické dílny, centra sociálně rehabilitačních služeb, pracoviště rané péče, intervenční centra, zařízení následné péče.⁵⁵

⁵⁴MPSV, Sociální rehabilitace (§ 70) a sociálně terapeutické dílny (§ 67) [online]. [cit. 2014-01-21]
Dostupné z : <http://www.mpsv.cz/cs/13929>

⁵⁵Zákon č. 108/2006 o sociálních službách, ref. 24

3 Ucelená rehabilitace

Ve všech oblastech ucelené rehabilitace působí také řada odborníků se vzděláním v oborech speciální pedagogiky. Jedná se o práci s jedinci různých věkových kategorií, jejichž zdravotní postižení vyžaduje ze strany pracovníků určité znalosti a dovednosti.

Když není v možnostech zdravotnické péče léčbou následky nemoci nebo postižení zcela odstranit a stav jedince je dlouhodobý a trvalý, tak hovoříme o ucelené rehabilitaci.⁵⁶

Definice WHO říká, že rehabilitace je „*včasně, plynulé a koordinované úsilí o co nejrychlejší a co nejširší zapojení občanů se zdravotním postižením do všech obvyklých aktivit života společnosti s využitím léčebných, sociálních, pedagogických a pracovních prostředků*“.⁵⁷

Ucelená rehabilitace obsahuje minimálně dvě složky, které jsou při jejich vykonávání vzájemně koordinovány a propojeny. Složkami jsou rehabilitace léčebná, pedagogická, sociální a pracovní.⁵⁸

Cíle rehabilitace:

Prvním z cílů je návrat do stavu před vznikem postižení či nemoci. Bohužel někdy není možný návrat původních schopností a v případě některých nemocí či postižení je nelze také zcela odstranit.

Zde potom vznikají pro rehabilitaci nové cíle : zapojení jedince se zdravotním postižením zpět do společnosti a jeho přirozeného prostředí, optimální kvalita života (individuální, záleží na daném jedinci), stejné příležitosti pro jedince s postižením i bez postižení (vzdělání, práce, bydlení, volnočasových aktivit atd.).⁵⁹

⁵⁶VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2003, 172 s., s.14, ISBN 80-246-0708-5

⁵⁷VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref 56, s. 14

⁵⁸VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56, s. 15

⁵⁹VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56, s. 15

3.1 Léčebná rehabilitace

Léčebná rehabilitace je zajišťována zdravotnickými rehabilitačními zařízeními. Úkolem je vykonávat léčbu a odstraňovat vzniklé následky, které plynou z úrazů a onemocnění.

Podílí se tedy na odstranění nebo zmírnění :

- poruchy, disability
- handicapů⁶⁰

Tým, který se zapojuje do léčebné rehabilitace se skládá z lékaře, klinického psychologa, sociální pracovníce, podle potřeby i logopeda, speciálního pedagoga (pomoc v oblasti vzdělávání, rehabilitace kognitivních funkcí a speciální techniky jako muzikoterapie atd.), dále může tým obsahovat také zdravotní sestry, protetické pracovníky, lékaře-ortopedického odborníka.⁶¹

Jako příklad organizace, kde je léčebná rehabilitace využívána v zařízení zaměřeném na oblast vzdělávání je Jedličkův ústav a školy, který je příspěvkovou organizací zřizovanou Hlavním městem Praha. Zaměřuje se na výchovně vzdělávací, sociální, léčebně rehabilitační a odbornou poradenskou práci.⁶² Léčebná rehabilitace je jednou z oblastí, která je určena žákům a můžeme na internetových stránkách Jedličkova ústavu dohledat, že poskytují v této oblasti rehabilitaci ve formě fyzioterapie, hipoterapie, ergoterapie, logopedie.⁶³

⁶⁰VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56, s. 25

⁶¹VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56, s. 27

⁶²Zřizovací listina příspěvkové organizace : Jedličkův ústav a Mateřská škola a Základní škola a Střední škola [online]. [cit. 2014-01-21] Dostupné z: http://www.jus.cz/files/dokumenty/ZL_2012.pdf

⁶³Léčebná rehabilitace [online]. [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.jus.cz/lecebna-rehabilitace?>

p=1

3.2 Sociální rehabilitace

Sociální rehabilitace je provázána s jednotlivými oblastmi ucelené rehabilitace a stejně tak i pedagogickou rehabilitací a oblastmi speciální pedagogiky.⁶⁴

Votava uvádí definici sociální rehabilitace, která pochází z dosud nerealizovaného zákona o ucelené rehabilitaci a ta říká, že sociální rehabilitace „*je proces při němž OZP dosahuje maximální možné samostatnosti a soběstačnosti za účelem dosažení nejvyššího stupně sociální integrace.*“⁶⁵ Jesenský uvádí, že sociální rehabilitace „*je úsilí o rozvoj uchovaných schopností a na jejich podkladě úsilí o prevenci nebo alespoň zvrácení defektivitu.*“⁶⁶

Cíle sociální rehabilitace :

Zajistit ekonomické jistoty, možnost bydlet v samostatných bytech (např. chráněné bydlení), zájmová činnost (sport, divadlo, ruční práce atd.), možnost sdružování a získávání informací (u OS program k vytváření společenství jedinců s podobným postižením v rámci různých schůzí, akcí a výletů atd.), rozvoj osobnosti (vzdělání, zkušenosti v oblastech společenského života, u OS často jazykové kurzy, kurzy práce na PC).⁶⁷

Sociální rehabilitace dává možnost jedincům se zdravotním postižením se seberealizovat a všestranně rozvíjet. Umožňuje enkulturaci, socializaci a také možnost zdravotně postiženým jedincům se angažovat občansky a společensky. Umožňuje dosažení pohody a spokojenosti.⁶⁸

V rámci sociální rehabilitace se pohybují tyto odborníci :

sociální pracovnice, posudkový lékař, osobní asistent, pečovatel.⁶⁹

⁶⁴JESENSKÝ, J. *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených*, 1 vyd. Praha: Karolinum, 1995, 159 s., s. 40 ISBN 80-7066-941-1

⁶⁵VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56, s. 70

⁶⁶JESENSKÝ, J. *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených* ref. 64 s. 39

⁶⁷VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56, s. 74,76

⁶⁸JESENSKÝ, J. *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených* ref. 64, s. 41

⁶⁹VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56 s.77,78

Součástí sociální rehabilitace je také :

- Sociální integrace - snaha o vnímání jedinců se zdravotním postižením jako nedílné části společnosti.
- Podpora rodin s dítětem se zdravotním postižením. Jedním z programů je raná péče.
- V rámci integrace je taktéž potřeba umožňovat a vytvářet možnosti pro navazování partnerských vztahů a posléze i zakládání rodin.
- Vzdělávání veřejnosti v této oblasti.
- Je potřeba vyrovnávat příležitosti, tedy pomoci v oblastech, kde jsou jedinci s postižením handicapováni ve srovnání s intaktní populací. V sociální rehabilitaci jsou to určité peněžní částky, které vyrovnávají nemožnost si vydělat dostatek financí a také výdaje, které postižení navíc přinášejí.
- Důležitá je samostatnost a soběstačnost jedince v zajištění svých práv, zájmů a potřeb. K tomu je možné využít informace, které mu poskytuje poradenství. Soběstačnost závisí na závažnosti postižení jedince a pokud není schopen některé věci ve svém domově zvládat sám, tak existují služby osobní asistence.⁷⁰

Na sociální rehabilitaci se dále podílejí občanská sdružení, charitativní organizace (tradice u církví), nadace, veřejně prospěšné společnosti.⁷¹

Na rozvoj sociální rehabilitace měly vliv hlavně občanská sdružení, organizace osob se zdravotním postižením, protože jsou těmi, kteří vytvářely tyto služby a tlačily na stát a obce, aby vytvářely vhodné podmínky pro jejich realizaci.⁷²

U sociální rehabilitace a sociálních služeb dochází k určitému překrývání a celkově se v rámci ucelené rehabilitace jednotlivé části propojují. V poradenství kompenzačních pomůcek se někdy hovoří o sociální rehabilitaci, ale je častěji prováděno v oblasti léčebné rehabilitace (ergoterapie). Výuku samostatného pohybu, znakové řeči a Braillova písma lze zařadit pod pedagogickou rehabilitaci, ale zároveň

⁷⁰VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56 s.70-72

⁷¹VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56 s. 81

⁷²VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56 s. 70

také pod sociální rehabilitaci, protože se vzdělávají také dospělí, kteří již školu nenavštěvují.⁷³

3.3 Pracovní rehabilitace

Jesenský uvádí, že: „*Pracovní rehabilitace je soubor činností zaměřených na překonání práceneschopnosti (nebo změněné pracovní schopnosti) a na vytvoření vnitřních podmínek pro pracovní uplatnění OZPS.*⁷⁴ U pracovní rehabilitace v oblasti vzdělávání a výchovy žáků a studentů se zdravotním postižením zacházíme do speciálního vzdělávání zaměřeného také na profesní přípravu. Samozřejmě i zde má svoji úlohu speciální pedagogika při vzdělávání jedinců se zdravotním postižením.⁷⁵

Příkladem může být opětovně Jedličkův ústav a školy, kde studenti mohou získat střední vzdělání v oborech např. Knihařská práce, Šití oděvů aj.⁷⁶ V oblasti pomoci s přechodem do dalšího života po ukončení vzdělávání se zde setkáváme také s Tranzitním programem viz. Kapitola 6.3.

Podle zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, § 69 odstavec jedna mají osoby se zdravotním postižením právo na pracovní rehabilitaci. Ta je zabezpečována také Úřadem práce, který spolupracuje s pracovními rehabilitačními středisky, nebo může na základě písemné dohody pověřit jinou právnickou nebo fyzickou osobu.⁷⁷ Touto osobou může být agentura podporovaného zaměstnávání.⁷⁸

Jedná se o souvislou činnost, která je zaměřena na získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením.⁷⁹

Pracovní rehabilitace zahrnuje :

- poradenskou činnost – (volba povolání, zaměstnání, jiná výdělečná činnost)

⁷³VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56, s. 73

⁷⁴JESENSKÝ, J. *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených* ref. 64, s. 117

⁷⁵JESENSKÝ, J. *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených*, ref. 64 s. 117

⁷⁶*Bezbariérové školy Jedličkova ústavu* [online]. [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.jus.cz/typy-skol?p=4>

⁷⁷*Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti ve znění pozdějších změn* [online]. [cit. 2014-01-21] Dostupné z : http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/zoz_1.1.2014.pdf

⁷⁸ČUPZ. *Pracovní rehabilitace* [online]. [cit. 2014-01-21]. Dostupné z : <http://unie-pz.cz/3-podporovane-zamestnavani/16-pracovni-rehabilitace.html>

⁷⁹*Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti* ref. 77, § 69 odst. 2

- teoretická, praktická příprava pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost
 - zahrnuje
 - přípravu na budoucí povolání podle zvláštních právních předpisů,
 - přípravu k práci
 - Příprava k práci je cílená činnost, která vede k zapracování OZP na pro něho vhodné pracovní místo. Příprava trvá nejdéle 24 měsíců.
 - Je prováděna na pracovištích zaměstnavatele, která jsou individuálně přizpůsobena jedincům se zdravotním postižením. OZP může mít podporu asistenta.
 - Na chráněném pracovním místě fyzické, právnické osoby.
 - Ve vzdělávacích zařízeních státu, církví, občanských sdružení aj.⁸⁰
 - Specializované rekvalifikační kurzy
- zprostředkování, změnu zaměstnání nebo povolání
- vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání, jiné výdělečné činnosti⁸¹

3.3.1 Podporované zaměstnávání

Časově omezená služba pro lidi, kteří si chtějí najít placené zaměstnání v běžném pracovním prostředí, ale jejich schopnosti najít a udržet si zaměstnání, je omezeno do té míry, že potřebují individuální dlouhodobou podporu před, ale i po nástupu do zaměstnání.⁸²

Úřad práce může pověřit právnickou nebo fyzickou osobu, kterou může být agentura podporovaného zaměstnávání, aby zajistil pracovní rehabilitaci pro osobu se zdravotním postižením. Následně je sociální rehabilitace uskutečněna metodou podporovaného zaměstnávání a ta se sestává z těchto bodů.

- Návčik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnost a dalších činností vedoucích k sociálnímu začleňování: Do návčiku patří obsluha

⁸⁰Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti ref. 77, § 72 odst. 1,2,3

⁸¹Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti ref. 77, § 69 odst. 3

⁸²ČUPZ. *Co je PZ?* [online]. [cit. 2014-01-21]. Dostupné z :<http://unie-pz.cz/3-podporovane-zamestnavani.html>

přístrojů jako jsou bankomaty, telefony, lístkové a pořadníkové automaty apod. Poradenství v oblasti hygieny, obsluha běžných domácích strojů. Návčik úklidu pracoviště, nakupování, práce s penězi, samostatného pohybu, orientace (v ulici, budovách), cestování veřejnou dopravou. Zkušenost s úřady a jednání s nimi, vyplňování formulářů, porozumění úředním dokumentům atd.

- Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím : doprovod do zaměstnání, lékaři, využívání veřejné dopravy, návčik chování v odlišných společenských situacích a komunikačních prostředků a zdrojů informací.
- Pomoc při uplatňování práv a zájmů : informování a pomoc při zajištění pomůcek (rehabilitačních, kompenzačních), poradenství v oblasti služeb.

Sociální rehabilitace se koná v terénu, tedy v přirozeném prostředí uživatele a ambulantně v prostorách, které má organizace k dispozici.⁸³

3.4 Pedagogická rehabilitace

Pedagogická rehabilitace je součástí ucelené rehabilitace. U této rehabilitace je předpokladem a důležitou částí propojení s ostatními částmi ucelené rehabilitace. Určena je jedincům, kterým jejich zdravotní postižení nedovoluje získat odpovídající úroveň vzdělání běžnými pedagogickými prostředky. Získání určité úrovně vzdělání je důležitou součástí rehabilitace u dětí školního, dorostového věku a také u dospělých jedinců. Za tuto část rehabilitace jsou zodpovědní hlavně speciální pedagogové. Cílem PR je dosažení u jedinců se ZP co nejvyššího vzdělání, optimální kvalifikace.

Pedagogická rehabilitace je oblastí, kde hraje hlavní roli speciální pedagogika a speciální pedagogové, kteří jsou vysokoškolsky vzdělaní odborníci zaměřující se na jedince s různými druhy zdravotního postižení. Zaměřují se na tyto disciplíny : somatopedie, tyflopédie, psychopedie, surdopedie, logopedie, etopedie. Speciální pedagogové jsou tedy ve školských zařízeních v procesu vzdělávání. A také fungují

⁸³ČUPZ. *Sociální rehabilitace* [online]. [cit. 2014-01-21]. Dostupné z : <http://unie-pz.cz/3-podporovane-zamestnavani/15-socialni-rehabilitace.html>

ve školství jako poradenští pracovníci v rámci pedagogicko-psychologického poradenství.⁸⁴

Vzdělávání jedinců se zdravotním postižením může být realizováno ve speciální škole, speciální, specializované třídě běžné školy, v rámci individuálního vzdělávacího programu individuálně integrovaných žáků.⁸⁵

V období po revoluci v roce 1989 došlo k značnému rozvoji PR. Vzniklo mnohem více vzdělávacích programů a rozvíjely se poradenské služby ve školství. Vznikly také nestátní zařízení, která měla programy v oblasti PR.⁸⁶

Prvky pedagogické rehabilitace můžeme v oblasti výchovně rehabilitačního působení nalézt v občanských sdruženích pomáhajících jedincům se zdravotním postižením, speciálních školách, v některých osvětově kulturních zařízeních, u rodin. Tyto instituce se, ale nezaměřují pouze na PR.⁸⁷

Důležitou zásadou PR je, aby začínala včas, tedy co nejdříve od chvíle, kdy je zjištěno, že jí je potřeba. Včasné zahájení se může kladně projevit v celém životě jedince s postižením. Pomocí v této oblasti je raná péče.

Raná péče je zajišťována v rámci PR ve školství speciálně pedagogickými centry, v resortu práce a sociálních věcí v rámci nestátních organizací, občanských sdružení, středisek rané péče. Umožňuje rodinám, které mají dítě se zdravotním postižením, být soběstačnější. Obsahem je také upevnění rodinných vazeb a posilování funkcí, podpora vývoje dítěte, předpoklady pro vřazení dítěte do vzdělávání, podpora integrace dítěte a rodiny do širších sociálních vztahů.

Pracovníci kolem PR : speciální pedagog, jiní pedagogové, vychovatelé (speciální pedagogové), osobní asistent.⁸⁸

⁸⁴VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56, s. 126,127

⁸⁵VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56, s. 129,130

⁸⁶VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56, s. 123,124

⁸⁷JESENSKÝ, J. *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených* ref. 64, s. 111

⁸⁸VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením* ref. 56, s. 125-129

4 Zdravotní postižení a znevýhodnění

Speciální pedagogika se zaměřuje v různých svých oborech na odlišné typy postižení, kde je samozřejmostí provázanost a propojení spolupráce specialistů v těchto oborech. Zároveň tito odborníci spolupracují či přímo pracují v neziskových organizacích.

Jedinci se zdravotním postižením jsou nezanedbatelnou skupinou v naší společnosti a tvoří kolem 10% obyvatel České republiky. Toto číslo bude větší, protože nesmíme zapomínat na rodiny těchto jedinců, které jsou postižením člena rodiny zasaženy a to ovlivňuje jejich běžný život. Naneštěstí jsou jedinci se zdravotním postižením někdy vnímáni jako lidé, o které se musí pečovat. Jsou objektem péče, někým kdo potřebuje hlavně ochranu, péči, vedení a pomoc.⁸⁹ Je mnoho pohledů na jedince s postižením. Lze tyto jedince chápat jako menšinu, ale mnoho odborníků je za menšinu nepovažuje. Michalík uvádí, že na základě mnoha důvodů např. sociologických, antropologických, historických aj. *„zdravotně postižení tvoří svébytnou, vnitřně však velmi diferencovanou skupinu (menšinu) občanů“*⁹⁰ Tito lidé mají stejná lidská práva jako kdokoliv jiný a je na společnosti, aby respektovala to, že nejsme všichni stejní a zajistila uplatnění lidských práv, která jim náleží. Nejde zde o charitu, ale rovné příležitosti v přístupu ke vzdělávání, zdravotním a sociálním službám, volnočasovým aktivitám a sportu, používání nových technologií, spotřebnímu zboží a jiným službám.⁹¹

Počet jedinců se zdravotním postižením je odhadem v ČR 1,2 miliónu občanů a z toho : 100 tisíc zrakově postižených, 250 tisíc sluchově postižených, 300 tisíc tělesně

⁸⁹MICHALÍK, J. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Portál, Praha 2011, 512s., s.31, ISBN 978-80-7367-859-3

⁹⁰MICHALÍK, J. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Ref. 89, s. 33

⁹¹MICHALÍK, J. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Ref. 89, s. 55,56

postižených, 300 tisíc mentálně postižených, 100 tisíc lidí s duševním onemocněním, 150 tisíc lidí se závažnými civilizačními a podobnými nemocemi.⁹²

4.1 Definice

Postižení (disabilita) „.....je snížení funkčních schopností na úrovni těla, jedince nebo společnosti, která vzniká, když se občan se svým zdravotním stavem (zdravotní kondicí) setkává s bariérami prostředí.“⁹³ nebo také

„Postižení (disability) znamená omezení nebo ztrátu schopností vykonávat činnost způsobem nebo v rozsahu, který je pro člověka považován za normální.“

„Znevýhodnění (handicap) se projevuje jako omezení vyplývající pro jedince z jeho vady nebo postižení, které ztěžuje nebo znemožňuje, aby naplnil roli, která je pro něj (s přihlédnutím k jeho věku, pohlaví a sociálním či kulturním činitelům) normální.“⁹⁴

4.2 Typy zdravotního postižení

Podle převládajícího postižení :

- tělesné
- mentální
- zrakové
- sluchové
- řečové
- kombinované
- nemocní civilizačními chorobami

⁹²NOVOSAD, L. *Základy speciální poradenství : Struktura a formy poradenské pomoci lidem se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním*. vyd. 2. Praha: Portál, 2006. 159 s., s. 16 ISBN 80-7367-174-3

⁹³Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví [online]. [cit. 2013-12-31]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Odbornik/Soubor.ashxsouborID=10099&typ=application/pdf&nazev=mkf_cz.pdf

⁹⁴SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika*. Vyd. 1. Grada Publishing, Praha 2007, 156 s., s. 27. ISBN 978-80-247-1733-3

Dále je také možno velice obecně rozdělit postižení podle hloubky postižení na :

- mírné postižení, středně těžké postižení těžké postižení⁹⁵

⁹⁵MICHALÍK, J. *Zdravotní postižení a pomáhající profese* ref. 89, s. 34,35

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Vymezení cíle šetření, metody a techniky výzkumu

Cílem bakalářské práce bylo poskytnout přehled o službách, které nezisková organizace Asistence o.p.s. nabízí lidem s tělesným a kombinovaným postižením. Na rozhovorech s klienty Asistence o.p.s., kteří využívají službu osobní asistence ukázat, jaký význam v jejich životě tato služba má.

První část šetření se zaměřuje na obecný popis Asistence o.p.s. s podrobnějším popisem služeb, které poskytuje. Celkový přehled byl získán z dostupných informačních zdrojů a od pracovníků Asistence o.p.s.

Druhá část šetření je zaměřena na klienty, kteří využívají službu osobní asistence v Asistenci o.p.s. Šetření v této oblasti se snaží přiblížit klienty, kteří tyto služby využívají a zjistit jaký význam v jejich životě tato služba má.

Pro získání potřebných informací byla zvolena metoda kvalitativní dotazování :

- Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami
- Rozhovor pomocí návodu

Ve výzkumu byly použity metody vyhodnocování :

- Analýza strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami
- Rozbor kazuistik technikou porovnávání případů.

Pro strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami jsem vypracoval otázky formulované tak, aby odpovědi byly konkrétní a doplňovaly nebo potvrdzovaly poznatky získané z dostupných informačních zdrojů. Pro rozhovor pomocí návodu jsem sestavil otázky, které umožňovaly získat informace od respondentů pro druhou část šetření.

Z každého rozhovoru byl se souhlasem respondentů pořízen digitální hlasový záznam, který si dotazovatel, pro potřeby své práce, převedl do písemné podoby. Respondenty pro první část šetření byly pracovníce neziskové organizace Asistence o.p.s. Respondenty pro druhou část šetření byli klienti osobní asistence Asistence o.p.s.

6 Šetření zaměřené na služby Asistence o.p.s.

Pro splnění cíle poskytnout přehled o sociálních službách, které nabízí klientům s tělesným a kombinovaným postižením Asistence o.p.s. Byly použity strukturované rozhovory s otevřenými otázkami s pracovníci Asistence o.p.s. Ke každému rozhovoru byl vytvořen soubor otázek zaměřených na danou oblast. Otázky byly formulovány tak, aby odpovědi na ně byly konkrétní.

Cílová skupina

Cílová skupina byla volena s ohledem na to, jaké služby Asistence o.p.s poskytuje. Mezi tyto služby patří osobní asistence, sociální rehabilitace pod kterou spadá tranzitní program, podporované zaměstnávání a ergoterapie. Součástí pomoci klientům Asistence o.p.s je také spolupráce s dobrovolníky. Na základě těchto informací byli osloveni zaměstnanci, kteří působí v dané oblasti poskytování služeb klientům. K rozhovorům jsem po oslovení získal koordinátorku osobních asistentů, vedoucí centra pracovní rehabilitace, konzultantku tranzitního programu a koordinátorku dobrovolníků. Všem respondentkám vyhovovalo provedení rozhovorů na jejich pracovišti v termínu a čase, který si individuálně určily.

Oslovení respondentek

Koordinátorka osobní asistence byla osobně kontaktována na jejím pracovišti v Asistenci o.p.s. na Vyšehradě v listopadu 2013. Oslovena byla pouze jedna koordinátorka, která s rozhovorem souhlasila.

Vedoucí centra pracovní rehabilitace byla kontaktována na základě doporučení vedoucího osobní asistence. Respondentka byla kontaktována telefonicky v listopadu 2013. Na základě telefonického rozhovoru souhlasila s poskytnutím informací.

Konzultantka tranzitního programu byla osobně kontaktována na jejím pracovišti v Asistenci o.p.s. v listopadu 2013 a souhlasila s rozhovorem.

Koordinátorka dobrovolníků byla osobně kontaktována na pracovišti v Asistenci o.p.s. na Vyšehradě v říjnu 2013. Koordinátorka souhlasila s poskytnutím informací o práci dobrovolníků.

Realizace rozhovorů

Rozhovory se po domluvě s respondentkami uskutečnily na jejich pracovištích v listopadu a v prosinci 2013. Rozhovor s vedoucí centra pracovní rehabilitace byl realizován v Centru pracovní rehabilitace na Pankráci. Ostatní respondentky poskytly rozhovor na pracovištích v Asistenci o.p.s. na Vyšehradě. Všechny respondentky si určily čas a místo vhodné k rozhovoru, dotazovatel se na dohodnutá místa osobně dostavil. Z každého rozhovoru byl se souhlasem respondentek pořízen digitální hlasový záznam.

Analýza a zpracování získaných informací

Pořízený digitální záznam rozhovorů byl přepsán do textové podoby. Jednotlivé rozhovory byly pročitány a byly v nich označovány důležité informace pro doplnění získaných poznatků z jiných zdrojů. Tato data byla zapracována do šetření zaměřené na Asistenci o.p.s.

7 Asistence o.p.s.

Organizace sídlí v Praze na Vyšehradě. V ulici Na Topolce 1.

Poslání :

„Obecně prospěšná společnost Asistence rozpouští vnitřní a vnější bariéry v životě lidí s postižením“⁹⁶

Cíle :

„Zajistit klientům, aby mohli dělat běžné činnosti, které by dělali, nebýt jejich postižení. Pomáhat žít aktivním životem při zapojování se do společnosti v oblastech vzdělání, zaměstnání, kultury, sportu apod. Zprostředkovat kontakt s vrstevníky, s lidmi se kterými si mohou být vzájemně užiteční. Být oporou ve snižování míry potřeby našich služeb. Vytvářet ve společnosti prostředí přátelské k lidem s postižením.“⁹⁷

Principy a zásady organizace :

„Respektujeme důstojnost a jedinečnost každého člověka. Respektujeme právo být odlišný a dělat chyby. Spolupracujeme s každým člověkem podle toho, co potřebuje a pokládá za důležité. Vycházíme z možností a dovedností každého člověka. U každého člověka klademe důraz na přijímání vlastní zodpovědnosti. Podporujeme rozvoj co největší možné samostatnosti a soběstačnosti každého člověka.“⁹⁸

Cílová skupina :

- Osoby s tělesným a kombinovaným postižením.
- Věk 16-64 let.

⁹⁶Asistence: Jedeme v tom s vámi je na Facebooku [online]. [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Asistence/info>

⁹⁷O Asistenci. [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.asistence.org/o-asistenci>

⁹⁸O Asistenci. [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. ref. 97

Poskytované sociální služby :

- služby sociální rehabilitace
 - podporované zaměstnávání
 - tranzitní program
 - ergoterapie
- služby osobní asistence⁹⁹

7.1 Služby sociální rehabilitace

7.1.1 Podporované zaměstnávání

Služba určená pro jedince s tělesným a kombinovaným postižením, kteří v Praze hledají zaměstnání a jsou ve věku 16-64 let. Pomoc klientovi je zaměřena na hledání zaměstnání na otevřeném trhu práce a zaměstnavatelům, kteří chtějí pomoci. Služba je poskytována v Centru pracovní rehabilitace (Obrázek 1), které sídlí na Praze 4, v ulici Pujmanové 8 na Pankráci v pracovní dny mezi 7:00 až 19:00.¹⁰⁰

Podporované zaměstnávání umožňuje vyrovnat příležitosti v pracovním uplatnění jedinců se zdravotním postižením a znevýhodněním při vstupu na pracovní trh jehož následkem je omezení rozsahu uplatnění ve společnosti. Pomoc této služby je zaměřena i na zaměstnavatele, protože mu je poskytována podpora při zaměstnávání zaměstnanců se zdravotní postižením a znevýhodněním. Snaží se o to, aby byla spolupráce výhodná na obou stranách a to tím, že to, co uchazeč nabízí, odpovídá tomu, co zaměstnavatel potřebuje a naopak. Opírají se přitom o filosofii, kterou představují tyto principy : princip individuálního přístupu, uplatnění práva na práci, aktivní přístup uživatele služeb, konstruktivního přístupu a občanský princip.¹⁰¹

⁹⁹*O Asistenci*. [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. ref. 97

¹⁰⁰Podporované zaměstnávání [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.asistence.org/podporovane-zamestnavani>

¹⁰¹Podporované zaměstnávání v CPR [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.asistence.org/node/24>

Pokud má člověk zájem a hledá práci a odpovídá cílové skupině, může využít služeb:

- podporovaného zaměstnávání,
- pracovního poradenství
- nácviku pracovních dovedností¹⁰²

Pracovníci Centra pracovní rehabilitace

V současnosti centrum má pět zaměstnanců. Pracují zde tři konzultantky podporovaného zaměstnávání, ergoterapeutka a vedoucí centra. Konzultantky spolupracují s klienty, jejich maximální počet je nastaven na deset. Může jich být i menší počet, protože se to odvíjí od toho, v jakém rozsahu potřebují pomoci.

7.1.1.1 Průběh spolupráce s klientem

Klient musí nejdříve kontaktovat centrum pracovní rehabilitace a to určenou konzultantku, která je kontaktní osobou a má přehled o kapacitě služeb a aktuálním počtu klientů. Klienti jsou zapisováni na čekací listinu. Ta není příliš dlouhá, většinou kolem tři čekatelů. Při tomto první kontaktu dojde k zjištění základních informací o budoucím klientovi a je pozván na úvodní schůzku.

Úvodní schůzka

Na úvodní schůzku jde každý klient i ten, který je na čekací listině, protože je potřeba zjistit určité informace o klientovi např. zda patří k cílové skupině, jakou má motivaci, pracovní zkušenosti. Zjistí se rozsah pomoci, kterou by potřeboval. Již na této schůzce dochází k přidělení klienta konzultantce. Přidělen je podle rozsahu pomoci, kterou bude potřebovat. V momentě, kdy je klient na řadě v čekací listině a uvolní se místo, je kontaktován konzultantkou podporovaného zaměstnávání a domluví si spolu první individuální konzultaci.

¹⁰²Hledám práci. [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.asistence.org/hladam-praci>

Individuální konzultace při hledání práce

Individuální konzultace probíhají maximálně jednou do týdne. Hned na počátku konzultantka s klientem vytvoří individuální plán, využívají zde také v rámci ergoterapie systém COPM (Canadian Occupational Performance Measure), to je Kanadské hodnocení výkonu zaměstnání. Zde je také možnost objevení prvních problémů, kdy je potřeba přizvat ergoterapeuta, který se s klientem může domluvit na konzultacích a řešení problémů. Zjistí se tedy oblasti, ve kterých má klient problémy a začne se s nimi pracovat.

V rámci hledání individuálního vhodného zaměstnání pro klienta na konzultacích konzultantka z počátku dále zjišťuje tyto informace: má klient sepsaný životopis, ví, co je motivační dopis, umí si najít a zná internetové stránky, kde si práci může najít, zda umí posoudit, jaká práce je pro něj vhodná atd.

Pokud klient tyto znalosti nemá, věnují se v rámci konzultací sepisování životopisu, motivačního dopisu, hledání práce na internetu, následně úvodnímu kontaktování zaměstnavatele. Každá část může zabrat i několik konzultací. Pokud klient tyto věci nezná, jedná se spíše o extrémní případ, většinou již nějaké znalosti mají a určité dokumenty už vytvořené a konzultantka pomáhá jenom s úpravou.

Klient je v průběhu hledání práce veden k tomu, aby byl aktivní a sám si ji vyhledával, ale je potřeba, aby konzultoval vhodnost zaměstnání s konzultantkou. Protože klienti někdy nemají odhad na to, co je pro ně vhodné např. vzhledem k jejich zdravotnímu stavu.

V rámci hledání mohou klienti potřebovat také pomoc s dovzděláním v určitých oblastech, jako jsou jazyky, práce na počítačích atd. Jsou informováni o možnostech, nabádání k hledání těchto kurzů.

Samozřejmě, že jejich vhodnost mohou probrat s konzultantkou. Je zde také možnost získat dobrovolníka, který by mohl pomoci v potřebné oblasti. Zde je kontaktována koordinátorka dobrovolníků, která následně kontaktuje dobrovolníky.

7.1.1.2 Job Klub

Klienti mohou také docházet na tento klub. Jeho smyslem je setkávání klientů, kteří hledají práci, nebo jsou například v posledním ročníku školy a budou ji hledat. V rámci klubu se trénují činnosti, které klienti potřebují v rámci hledání práce. Učí se psát životopis, motivační dopis atd. Mohou si předávat vzájemně zkušenosti, které mají z pracovní či jiné oblasti. Maximální počet klientů na Job Klubu je 8 klientů. V současnosti běží dva. Na každém je 5 až 6 klientů.

7.1.1.3 Podpora po nalezení zaměstnání

Jedna z věcí, se kterou mohou klientovi pomoci, je úprava pracovního prostředí, se kterou mu pomáhá ergoterapeutka, která zjišťuje situaci přímo na pracovišti klienta. Poradí mu pomůcky a pomáhá řešit na pracovišti klienta architektonické bariéry. Pracovní asistence je další podpora klienta. Pokud klient na pracovišti potřebuje pomoci, tak může získat osobního asistenta, který mu asistuje. V současnosti může klient získat asistenci na určité období, kdy se zaučuje na pracovní dobu, nebo ze začátku na pracoviště může asistent docházet na určitý vymezený čas, kdy klientovi pomáhá třeba jenom na toaletě a zase odchází. Služby asistenta jsou zdarma v rámci služby sociální rehabilitace v těchto případech. Na pracovišti se většinou hledá někdo, kdo by byl ochoten pomáhat.

7.1.2 Náviky pracovních dovedností

Doplňují službu podporovaného zaměstnání a jsou založeny na potřebách a požadavcích klientů. Náviky slouží k zlepšení schopností a dovedností, které následně usnadňují a pomáhají při nástupu na pracoviště. Při těchto návicích se využívají speciální postupy, pomůcky a i programy při práci s PC.

Klienti často potřebují pomoci s individuální výukou práce na PC, nácvik samostatného cestování a orientace.

7.1.3 Pracovní poradenství

Tato služba je určena pro lidi, kteří hledají práci, ale jednotlivé kroky k jejímu nalezení jsou jim známy. Jedná se o krátkodobou spolupráci a klient se konzultanta pracovní rehabilitace ptá na určité věci, kde potřebuje pomoci, ale v průběhu získávání práce zůstává samostatný. Klient sám rozhoduje v průběhu plánování o tom, jak často bude konzultovat s konzultantem. Je v kontaktu s koordinátorkou jednou nebo dvakrát do měsíce. Pokud by potřeboval konzultaci každý týden, tak by se spíše zvažovalo zařazení do podporovaného zaměstnávání. Jedná se o méně intenzivní formu spolupráce, ale cíl je stejný.

7.1.4 Podpora zaměstnavatelům

Zaměstnavatelé se mohou obracet na Centrum pracovní rehabilitace s tím, že by chtěli zaměstnávat jedince se zdravotním postižením.

Centrum pracovní rehabilitace pomáhá v oblasti poradenství : Získat informace o výhodách, které jim zaměstnávání osob se zdravotním postižením přinese. Pomoc s mapováním pracoviště a přípravou pracoviště pro zaměstnance s ohledem na jeho potřeby. S návrhem optimálního řešení a informacemi o tom, pro jaký typ postižení je pracoviště vhodné. Se vzděláním personalistů a managementu firmy.¹⁰³

7.1.5 Inspirace zaměstnáváním

V současnosti běží tento projekt, který má za cíl zvýšit zaměstnanost lidí s tělesným a kombinovaným postižením na území hlavního města Prahy. Tento projekt je realizován Asistencí o.p.s. a Maturus o.p.s v rámci Operačního programu Praha – Adaptabilita.

¹⁰³Chcete zaměstnat člověka se zdravotním postižením? [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/chci-zamestnat>

Zaměstnavatelé mohou využít nabídku, která jim umožňuje čerpat příspěvky na mzdu zaměstnance se zdravotním postižením po dobu prvních 6 měsíců pracovního projektu.

Klienti, kteří jsou v rámci tohoto projektu podpořeni, jsou v zaměstnání monitorováni a mohou se obracet na koordinátorky po dobu 6 měsíců s problémy, které potřebují řešit. Na konci tohoto období jsou klienti, pokud se v průběhu půl roku neozvali, kontaktováni organizací.

7.2 Ergoterapie

Ergoterapeut se snaží o rozvoj soběstačnosti a samostatnosti klientů.

Jsou nabízeny tyto služby :

Nacvičuje s klientem soběstačnost a pracovní činnosti, kdy se zaměřuje na všední každodenní činnosti a činnosti, které klient potřebuje pro práci. Radí klientům s výběrem kompenzačních pomůcek a pomáhá klientovy s úpravou prostředí v domácnosti nebo zaměstnání. Trénuje s ním kognitivní funkce. Trénují paměť, plánování, pozornost, orientaci a také psaní, čtení, počítání.¹⁰⁴ V rámci služby podporované zaměstnávání pomáhá s nácvikem práce na počítači.

Ergoterapeut se objevuje v průběhu hledání práce klientem. Někdy už při úvodní konzultaci po výsledcích COPM, nebo sám klient informuje o tom, že bude potřebovat určitou pomoc v oblastech zahrnujících ergoterapii. Je to na tom, co daný jedinec potřebuje. Zájemce o pomoc ergoterapie musí být klientem Asistence, většinou tuto službu využívají klienti Centra pracovní rehabilitace.

¹⁰⁴*Ergoterapie v Asistenci* [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/ergoterapie-v-asistenci>

7.3 Tranzitní program

Tranzitní program je projekt určený mladým lidem s tělesným a kombinovaným postižením v období, kdy přecházejí ze střední školy do dalšího života. Podporu zajišťují konzultantky tranzitního programu, které studentům pomáhají vypracovat a realizovat plány do budoucna.¹⁰⁵

V současné době tranzitní program funguje na Jedličkově ústavu a školách, dalších školách a také mimo školy. V rámci programu běží také projekt Moje kariéra.

Program je realizován již od roku 1995 a spolupracují při něm zaměstnanci JÚŠ a zaměstnanci Asistence o.p.s.

Podpora se realizuje v hodinách tranzitního programu, ve kterých se konzultantka a třída zabývají různými tématy a individuální formou, kde se konzultantka a student věnují tématům, které zajímají studenta. Dále jsou to individuální praxe, které konzultant domluví studentovi na běžném pracovišti na základě zájmů studenta.¹⁰⁶

Hlavní cíle :

„Spolupracovat se studenty v sestavování a uskutečňování plánu do života po skončení školy. Vést studenty k tomu, aby si uvědomili, že každý člověk má svou budoucnost ve svých vlastních rukou, že každý je sám zodpovědný za svůj život. Umožnit studentům získat dovednosti potřebné pro samostatný život. Vést studenty k co největší samostatnosti v zjišťování všech aspektů přechodu do dalšího života. Zajistit potřebné služby do další etapy života studenta.“¹⁰⁷

Tranzitní program je realizován jako:

- Tranzitní program na Jedličkově ústavu a školách
- Tranzitní program na jiných školách
- Tranzitní program mimo školy

¹⁰⁵Tranzitní program nejen pro studenty. [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/tranzitni-programy-nejen-pro-studenty>

¹⁰⁶Tranzitní program na JÚŠ [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/tranzitni-program-na-JUS>

¹⁰⁷Tranzitní program na JÚŠ [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/tranzitni-program-na-JUS>

7.3.1 Konzultantky tranzitního programu

Tranzitní program je součástí sociální rehabilitace v Asistenci o.p.s. V tomto programu spolupracují se studenty a klienty konzultantky tranzitního programu. Celkem je v současnosti pět konzultantek tranzitního programu.

Tři konzultantky se zaměřují na práci a konzultace se studenty Jedličkova ústavu a školy. Jedna konzultantka, působí na jiných školách. Tedy pomáhá a konzultuje se studenty docházející na školy mimo Jedličkův ústav a školy.

Tato poslední z pěti konzultantek se zaměřuje v rámci tranzitního programu mimo školy na klienty, kteří využívají služby např. osobní asistence, ale potřebují s něčím pomoci. Aktuálně bude docházet k určitým dílčím změnám, tato konzultantka tranzitní programu se bude dále zaměřovat na pomoc se začleněním klientů do různých komunit. Mohou to být klienti, kteří odcházejí nebo se vrací do jiného města. Příkladem jsou studenti, kteří studovali v Praze, ale např. trvalé bydlení mají někde jinde a chtějí se vrátit do svého domova. Konzultantka pomáhá s vyhledáním služeb, komunit a pomoci, kterou by klient mohl v místě, kam se vrací, využít.

7.3.2 Tranzitní program na Jedličkově ústavu a školách

Konzultantky spolupracují se studenty buď přímo na hodinách tranzitního programu nebo individuální formou. Hodiny tranzitního programu jsou určeny pro studenty praktických škol a obchodních škol. Individuální konzultace mohou využívat všichni studenti středních škol, kteří projeví zájem.

Hodiny tranzitního programu

Hodiny začínají hned první měsíc po nástupu studentů do prvního ročníku školy. Studenti v průběhu těchto hodin získávají informace, které se zaměřují na různé důležité oblasti života. Na hodinách je kolem 5-6 studentů, ale počet je různý. Skupiny jsou

malé. V každém měsíci mají studenti jednu hodinu tranzitního programu, která se skládá z 2 x 45 minut. Je zařazena do vzdělávání v rámci výuky.

Na úvodním setkání získávají studenti různé informace o vlastním tranzitním programu, čeho se budou jejich setkání týkat. Posléze začínají na dalších hodinách s konzultantkami rozebírat určitá témata, která se spíše zaměřují na praktické věci, které budou studentům užitečné. Těmito tématy jsou například budoucí zaměstnání, studium, bydlení, cestování, sociální služby atd. Hodiny probíhají částečně přednáškovou formou, ale vždy je důležité udržet pozornost studentů, proto je vzdělávání propojeno zase s hrami a cvičeními, které mají studenty nenásilnou formou přivést k určitým znalostem.

V průběhu hodin se snaží pracovat na silných a slabých stránkách, které mohou studenti mít. To, že si uvědomí v čem jsou dobří, jim dodává sebevědomí, které je důležité.

Individuální konzultace.

Studenti mohou dále využívat možnosti individuálních konzultací s konzultantkami tranzitního programu. Individuální konzultace jsou určeny pro všechny studenty středních škol a pokud student má zájem, tak je může využít.

První, co musí student udělat, je kontaktovat buď na hodině tranzitního programu, telefonicky nebo emailem konzultantky tranzitního programu. Domluví si s nimi první konzultaci, na které konzultantka zjistí, co by potřeboval. Sepíše s ním smlouvu a další potřebné dokumenty a zpracují individuální plán.

To, co studenti potřebují, je odlišné a jejich představy jsou různé. Objevují se studenti, kteří mají jasnou představu o tom, co by chtěli, ale potřebují poradit, neví jak toho dosáhnout. Jiní zase potřebují pomoci, protože nemají představu o tom, co by chtěli nebo mohli dělat (zaměstnání, studium, volnočasové aktivity).

Pokud student ví, co potřebuje, je to samozřejmě mnohem jednodušší, protože se s konzultantkou mohou zaměřovat na nějakou věc, určitý problém. U opaku je úkolem konzultantky, ne klientovi přímo radit, co by mohl dělat, ale snaží se s klientem pracovat, tedy v rámci konzultací řeší nejdříve, co by ho bavilo, jaké má již zájmy, které

by se mohly propojovat s budoucím směřováním např. studia, zaměstnání, volnočasových aktivit atd. Využívají k tomu „Plánování zaměřené na člověka.“

Konzultantky také pomáhají studentům s hledáním školní praxe, kterou absolvují studenti praktických škol na běžných nebo chráněných pracovištích. Zde se zase zaměřují na studentovy zájmy a odráží se zde také budoucí pracovní zaměření studenta. Praxi pomáhají hledat v Praze, ale i v místě bydliště studenta. Konzultantka pomáhá studentovi s prvním kontaktem s místem, kam chce jít. Vede ho při sepisování životopisu, motivačního dopisu. Konzultantka také studenta doprovází při úvodním setkání na místech, kam chce student jít např. na praxi. Zajišťuje mu osobního asistenta, který ho bude doprovázet na pracoviště.

7.3.3 Tranzitní program na školách

Tento tranzitní program je zaměřen na studenty jiných škol. V ideálním případě by měl sloužit i pro studenty, kteří nestudovali v Jedličkově ústavu a školách. Dnešní situace je taková, že ho využívají hlavně studenti, kteří studovali v JÚŠ a studují na jiných školách a potřebují pomoci v oblasti, se kterou si neví rady. Probíhá formou individuálních konzultací. Případní zájemci kontaktují konzultantku tranzitního programu na jiných školách.

Konzultantka v rámci individuálních konzultací řeší se studentem různé problémy, se kterými si neví rady. Pomáhá v oblastech pracovního uplatnění, společenského života, studentových možností a vlastních specifických potřeb, soběstačnosti, sociálních služeb, pomáhá studentovi hledat praxi atd.

7.3.4 Tranzitní program mimo školy

Tranzitní program mimo školy je zaměřen na spolupráci s klienty, kteří potřebují pomoci s novými životními situacemi. Zájemci o tuto službu kontaktují konzultantku tranzitního programu mimo školy. Pomáhá klientům v různých oblastech: volnočasové

aktivity, bydlení, práce, vyhledávání lékařů, kontaktu s úřady a institucemi, sociálními službami.¹⁰⁸

7.4 Služby osobní asistence

Příloha CH – Otázky pro rozhovor s koordinátorkou osobní asistence (str. IX)

Příloha K – Rozhovor s koordinátorkou osobní asistence (str. XI)

Služba osobní asistence je poskytována cílové skupině Asistence o.p.s. na území Prahy. Tato služba je poskytována v pracovních dnech od sedmi hodin ráno do devíti hodin večer. Cílem služby je podporovat aktivní zapojení klientů do běžné společnosti v oblasti pracovní, studia, volnočasových aktivit a zajištění fungování domácnosti. Služby ročně využívá více jak sto klientů.¹⁰⁹

7.4.1 Princip fungování osobní asistence

V rámci fungování osobní asistence se střetávají tři lidé. Klient, který potřebuje osobní asistenci. Koordinátor koordinující osobní asistence a osobní asistent.

Koordinaci osobní asistence zajišťují čtyři koordinátoři osobní asistence. Přesněji tři koordinátorky a jeden koordinátor. Ti jsou rozděleni do skupin po dvou. První skupina se zaměřuje hlavně na koordinaci osobní asistence pro klienty z řad absolventů Jedličkova ústavu a i jiné klienty. Druhá skupina se zaměřuje na současné studenty. Toto dělení není absolutní podmínkou pro rozdělení klientů, snaží se udržet rovnoměrnost rozdělení klientů mezi skupinami. Pokud ale přijde student Jedličkova ústavu, tak je automaticky přiřazen ke skupině koordinátorů, pod kterou patří. Dále se klienti v rámci skupin koordinátorů dělí mezi jednotlivé koordinátory napůl. Každý koordinátor s klientem, kterému zajišťuje osobní asistenci, sepisuje smlouvu o osobní asistenci a je jeho klíčovým pracovníkem.

¹⁰⁸*Tranzitní program mimo školy* [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/tranzitni-program-mimo-skoly>

¹⁰⁹*Služba osobní asistence*. [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/sluzba-osobni-asistence>

7.4.2 Zajištění si osobního asistenta klientem

Pokud klient potřebuje osobní asistenci, má několik možností objednání. Zde bude záležet na tom, kdy bude asistenci potřebovat. Klienti si mohou dojít objednat asistenci osobně ke koordinátorům, mohou použít i email a nejčastěji prý volají telefonicky.

7.4.2.1 Informace poskytované klientem

Zde rozhoduje to, o jakou asistenci se jedná. Klienti mají různé typy asistence. Můžeme je rozdělit jednoduše na pravidelné (opakované každý týden) a jednorázové.

Součástí služby, kterou klienti využívají, je možnost nastavení si pravidelných asistencí, které klienti potřebují. Jednoduše řečeno. Pokud klient pravidelně dochází do školy, na kroužky, praxe atd., oznámí to koordinátorům, ti si to trvale poznamenají do systému a klient ruší tyto asistence pouze v případě, že bude změna, výjimka. Koordinátoři mají o těchto asistencích informace od klienta a tyto předávají asistentům po počáteční dohodě s klientem. Další asistence jsou jednorázového charakteru a neopakují se, nebo nejsou tak časté, aby byly natrvalo zaznamenány v systému koordinátorů.

Každý klient ze začátku obdrží manuál, který mu upřesňuje postup, jak získat osobního asistenta. Upřesňuje i možnosti komunikace s koordinátory.

Pokud tedy klient potřebuje asistenci na nějaký čas a den, musí nahlásit : datum, čas od-do kolika, adresu - kam asistent přijde, kam půjdou a co budou dělat, jak se tam dostanou (tramvajové, autobusové- spojení), v kolik hodin má být klient v cíli, zda bude asistenta potřebovat v místě kam ho doprovodí a na jak dlouho, popřípadě na co. Bude-li asistenta potřebovat i na cestu zpět, podobně musí upřesnit čas a adresu, kam ho asistent poveze. Poslední, co je potřeba nahlásit je, kdy asistence končí a asistent může odejít.

Klient může mít požadavek na pohlaví asistenta a v těchto případech se snaží koordinátoři vyhovět.

7.4.2.2 Časové rozmezí pro objednání

Klient může koordinátory kontaktovat osobně, telefonicky v pracovní dny od 9:00 až do 17:00 s tím, že jsou až do 18:00 dostupní na telefonu. Email může klient poslat kdykoliv, ale koordinátoři na něj budou reagovat zase až ve vymezených časech. Asistenci by měl klient nahlásit nejlépe týden dopředu, minimálně dva dny předem, ale stává se, že klient potřebuje asistenci ze dne na den a koordinátoři se snaží vyhovět i těmto žádostem, ale nemohou zaručit, že asistenta zajistí.

7.4.2.3 Informace o domluvených asistencích

Pokud klient má na týden domluveny asistence, tak vždy v pátek dostane sms zprávu, která obsahuje seznam sjednaných asistencí na následující týden. Sms zpráva obsahuje seznam asistencí, jmen asistentů a telefonní číslo asistenta. Jiné informace nemají, ale pokud chtějí vědět, kdo je to (např. nový asistent), mohou zavolat koordinátorům, kteří je informují, o koho se jedná. Pokud klient upřednostňuje email, mohou mu být tyto informace zaslány touto formou.

7.4.2.4 Zrušení osobní asistence

Klient může zrušit osobní asistenci kdykoliv. Velice nepříjemné je to na poslední chvíli, kdy je asistent již na cestě. V tomto případě mu klient proplácí minimálně hodinu asistence. Nepříjemné je to i v den asistence, ale je to pochopitelné, že se to může stát a v tom případě klient nic nehradí. O zrušení asistence informuje klient koordinátory, kteří následně informují asistenta. Pokud klient volá přímo asistentovi, a to se může stát, tak se musí v každém případě o této situaci informovat koordinátoři, protože informace o asistenci je zavedena do jejich systému a na konci měsíce by při kontrole nesouhlasil výkaz uskutečněných asistencí.

7.4.2.5 Možnost volby asistentů

Někteří klienti, kteří již služby osobní asistence využívají dlouho, si vytvoří přátelský vztah či sympatie k některým asistentům. V takovém případě, pokud klient preferuje určité asistenty, je mu umožněno, pokud o ně požádá, je získat. Podle aktuální dostupnosti asistenta se snaží koordinátoři tuto asistenci domluvit.

Naopak, pokud by klient nechtěl nějakého asistenta, tak může jeho služby odmítnout. Nestává se to často, ale jsou to důvody v oblasti neschopnosti splnit určité požadavky klienta. Například, že ho asistent neunes, problémy s přesuny. Minimálně se stává, že by klient nechtěl asistenta z důvodu vzájemných antipatií.

7.4.3 Práce koordinátorů

Koordinátor, získá potřebné informace od klienta a jeho úkolem je zajistit asistenta. Všichni asistenti nahlašují aktuální dny a časy v týdnu, kdy mohou asistovat a to vše je zaneseno do programu, který je k tomu využíván. Program se jmenuje eEquip a umožňuje snadné zaznamenávání požadovaných informací v rámci sociálních služby a hlídá možné kolize časů asistencí, odmítnutí asistencí apod. Koordinátor v něm zjistí, který asistent má v daný den a čas volno, podle nahlášených informací.

Kontaktuje asistenta sms zprávou a pokud odpoví asistent kladně, že přijímá danou asistenci, tak jí potvrdí koordinátor v programu a je hotovo. Informuje o tom klienta. Pokud asistent odmítne, hledá dalšího volného v pořadí a to do té doby, než získá asistenta pro daného klienta. V momentě, když je to asistence tzv. na poslední chvíli, koordinátoři mohou také volat asistentům, když ani to nepomůže, tak se hledají asistenti mezi jednou či druhou skupinou koordinátorů. Stalo se i, že sami koordinátoři šli asistovat, když se opravdu nikdo nesehnal. Pokud nemohou ani koordinátoři, musí v akutním případě nahlásit klientovi, že bohužel asistence není možná. To se ale děje hlavně v případech asistence ze dne na den.

7.4.4 Osobní asistent

Osobní asistent, jak bylo výše napsáno, informuje koordinátory o časech, kdy může v průběhu týdne asistovat. Na základě toho jsou mu přidělovány asistence na následující týden. Asistent dostává nejpozději do středy informace o možnostech asistování na další týden formou sms zprávy. Odpoví stejným způsobem, že přijímá, nebo nemůže asistovat, ale pokud nahlásil koordinátorům dny, kdy může, tak by je měl dodržovat. V sms zprávě je obvykle křestní jméno klienta, den a čas, kdy potřebuje osobní asistenci. Vždy v pátek asistent obdrží email, který obsahuje podrobnější informace o přijatých asistencích a klientech, aby asistent měl představu, jak bude asistence vypadat.

Asistenti zapisují každou asistenci do výkazu asistencí. Jedná se o dokument, který obsahuje záznam o dnu a časovém rozmezí proběhlé osobní asistence. Jméno klienta a činnost, na kterou si asistenci klient objedná. Formulář vyplňuje vždy asistent a klient ho po ukončení osobní asistence potvrdí svým podpisem. Na konci měsíce tento dokument dostávají koordinátoři, kteří ho porovnávají a kontrolují s proběhlými asistencemi. Klient dostává měsíční fakturu, kde si může také zkontrolovat, kdy a jakou asistenci využil.

7.5 Dobrovolníci v Asistenci o.p.s. a Klub absolventů Jedličkova ústavu

7.5.1 Dobrovolníci

Dobrovolníci v Asistenci o.p.s. pomáhají a jsou velice vítanou posilou, protože věnují svůj čas klientům. Předávají jim kousek sebe a svých znalostí a dovedností. Dobrovolníkem se může stát kdokoliv bez rozdílu pohlaví. Mohou se jimi stát mladší i starší lidé. Hlavní je chuť pomáhat.¹¹⁰

V současnosti je v Asistenci jedna koordinátorka dobrovolníků a praxí, která koordinuje dobrovolníky. Počet dobrovolníků se pohybuje mezi 40 až 50. Možnost

¹¹⁰Dobrovolníci [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/dobrovoln%C3%ADci>

získání dobrovolníka je určena pro klienty, kteří mají smlouvu s asistencí na osobní asistenci nebo sociální rehabilitaci.

Pokud se někdo chce stát dobrovolníkem, tak musí kontaktovat koordinátorku dobrovolníků, která se zájemcem domluví termín pohovoru, při kterém se dozví vše potřebné. I dobrovolníci na začátku prochází zaškolením v oblasti manipulace s mechanickým vozíkem pod vedením instruktora osobní asistence.¹¹¹

Klienti mají různé potřeby, které se odvíjejí od toho, zda-li je klient studentem, nebo je již absolventem, pracujícím atd. Potřebují pomoci s přípravou do školy, vzděláváním v oblasti cizích jazyků a někteří si potřebují zlepšit nebo se od začátku naučit pracovat na počítači.

Dobrovolníci mohou užitečně pomoci v oblastech volnočasových činností, protože klienti navštěvují kulturní zařízení, zájmové kroužky, sportovní akce, sportují, společenské události, výlety.

7.5.2 Princip fungování dobrovolníků

Pokud klient potřebuje dobrovolníka, tak o něj musí sám požádat, nebo učinit kroky, které povedou k jeho získání. Klient, který potřebuje dobrovolníka a je schopen sám kontaktovat koordinátora, může využít buď kontakt přes telefon, emailem. Kontaktovat mohou koordinátorku v pracovní dny od 9:00 – 17:00 hod. Pokud to nezvládají sami, tak mohou přijít osobně popřípadě se svým klíčovým pracovníkem, se kterým konzultují v Asistenci.

7.5.2.1 Informace od klienta

Pokud tedy klient potřebuje dobrovolníka na nějaký čas a den, musí nahlásit : datum, čas od-do kolika, adresu - kam dobrovolník přijde, kam půjdou a co budou dělat, jak se tam dostanou (tramvajové, autobusové- spojení), v kolik hodin má být klient v cíli, zda bude dobrovolníka potřebovat v místě, kam ho doprovodí a na jak

¹¹¹Jak se stát dobrovolníkem? [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.asistence.org/jak-se-stat-dobrovolnikem>

dlouho popřípadě na co. Bude-li dobrovolníka potřebovat i na cestu zpět, podobně musí upřesnit čas a adresu, kam ho dobrovolník poveze. Poslední, co je potřeba nahlásit je, kdy asistence dobrovolníka končí a dobrovolník může odejít.

Klient může mít požadavek na pohlaví dobrovolníka a v těchto případech se snaží koordinátorka dobrovolníků vyhovět.

Rušení asistencí je zde podobné jako u osobních asistentů, je potřeba reagovat rychle a nahlásit to koordinátorce v předstihu. Klient může dobrovolníka odmítnout, pokud určitého nechce.

7.5.2.2 Předstih objednání služby

V tomto směru to není jako u osobní asistence. Na získání dobrovolníka pro asistenci není garance. Čím dříve se klient ozve a začne koordinátor shánět dobrovolníky včas, tím se šance zvyšuje. Zase se zde objevují asistence jednorázové a pravidelné, ale u pravidelných asistencí je potřeba shánět dobrovolníky ve velkém předstihu. Pokud klient ví, že by chtěl mít pravidelnou asistenci či jednorázovou s dobrovolníkem, je potřeba to nahlásit dopředu, nejlépe měsíc dopředu, ale klidně i dříve. V praxi to takto úplně nefunguje, protože se často stává, že klienti potřebují dobrovolníka i v kratším časovém horizontu.

7.5.2.3 Zajištění dobrovolníka

Pokud klient požádá o zajištění dobrovolníka na určitý den a čas, tak koordinátorka tyto informace zapíše do systému eEquip, který je stejný jako u osobní asistence. Informace o možnostech dobrovolných asistencí zašle emailem všem dobrovolníkům, kteří na email mohou a nemusí zareagovat. Pokud mají o asistenci zájem, tak odpoví koordinátorce stejnou formou a ta může následně informovat klienta o tom, že je asistence zajištěna. Informace, které dostávají o klientech dobrovolníci jsou podobné jako ty, které mají osobní asistenti.

Na začátku každého měsíce posílají dobrovolníci koordinátorce výkazy práce dobrovolníka, do kterých zapisují asistence za předešlý měsíc.

Dobrovolníci pomáhají klientům v rámci pohybu po městě, při různých akcích nebo na výletech. O některé, jako jsou třeba výlety mimo město, je často velký zájem dobrovolníků, kdy se jich přihlásí někdy i větší počet, než je potřeba. Někteří se stávají pro tyto výlety náhradníky, protože často se stane, že někdo kdo přislíbil, nemůže.

7.5.3 Klub absolventů Jedličkova ústavu a škol

Klub absolventů je možností pro studenty, kteří již ukončili své studium na škole, se pravidelně scházet a aktivně trávit volný čas. Klub není pouze o uskutečnění činností, které jsou předem dané, ale sami klienti mohou přicházet s nápady, které by rádi uskutečnili. Zároveň zde mohou potkávat nové lidi, jak z řad absolventů tak i dobrovolníků, kteří zde pomáhají.

Klub absolventů je pravidelnou aktivitou, která se koná každé pondělí a středu. Pondělní klub se odehrává ve Staré budově Jedličkova ústavu, je zaměřen na různé aktivity např. na výtvarnou činnost, hraní společenských her, klienti připravují společně jednoduché pokrmy. Zároveň je to místo pro popovídání mezi klienty a dobrovolníky. Plánují se zde aktivity zaměřené mimo klub. Středeční klub se odehrává v Nové budově Jedličkova ústavu v divadelním sále. Tento klub navštěvují absolventi, kteří se zajímají o divadelní tvorbu.¹¹²

Členové divadelního klubu společně s dobrovolníky nazkoušeli v roce 2012 divadelní hru Šeherezáda a sultán (Obrázek 2), kterou klub úspěšně reprízoval i v roce 2013. Ke konci roku 2013 divadelní klub nazkoušel na Vánoční besídku dvě krátká vystoupení (Obrázek 3) a na rok 2014 bude připravovat novou divadelní hru.

Klub absolventů dále pořádá výlety, které často vychází i z nápadů samotných klientů. Takového výletu se účastní většinou deset až dvacet klientů a stejný počet dobrovolníků. V měsících, kdy je pěkné počasí, se konají poznávací výlety. V zimních měsících se pořádají návštěvy divadla, kina, posezení v čajovnách, kavárnách atd.¹¹³

¹¹²*Jak dobrovolníci pomáhají?* [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.asistence.org/dobrovolnici-pomahaji>

¹¹³*Jak dobrovolníci pomáhají?* [online]. ref. 112

V roce 2013 se členové klubu absolventů vydali na celodenní výlety po republice např. v dubnu výlet na Lipno(Obrázek4), kde navštívili Stezku korunami stromů (Obrázek 5,6), v srpnu do Berouna na prázdninový výlet (Obrázek 7-9), v září do zámku Lednice. V létě se také byli podívat v pražské ZOO. Klienti také navštívili několik filmových představení.

7.6 Další aktivity Asistence o.p.s.

Asistence o.p.s. nejsou pouze služby, ale i pomoc zdravotně postiženým formou různých akcí, které mají poukazovat na problematiku bariér v roce 2013 :

- Nepřízpůsobivé zastávky: Celkem tři pochody po trasách pražských tramvajových zastávek, které měly upozornit na jejich bariérovost (Obrázek 10).
- Bludné muzeum: Akce, která měla upozornit na nevyznačenou trasu mezi výtahy na zastávce metra Muzeum. (Obrázek 11)
- Debata s primátorem Prahy uvedená filmem „Praha-Vídeň a zpět.“ Film pojednával o vídeňské veřejné dopravě bez bariér a poukazoval na problémy pražské dopravy. (Obrázek 12)

7.7 Závěr k Asistenci o.p.s.

Obecně prospěšná společnost Asistence je ukázkou toho, jak lze pomáhat jedincům s tělesným a kombinovaným postižením v různých oblastech života. Na jednotlivých službách můžeme sledovat, v jakém období života klientům pomáhají. Jejich cílovou skupinou jsou lidé mezi 16-64 lety. Asistence poskytuje služby osobní asistence, které umožňují klientům se zapojovat do běžného života. Pracovat, studovat a trávit volný čas podle individuálních zájmů a potřeb. V organizaci také fungují dobrovolníci, kteří pomáhají individuálně klientům a doprovází je i na různé společné akce, výlety a pomáhají v různých společenských aktivitách.

Tranzitní program, který funguje na JÚŠ v rámci spolupráce s organizací, pomáhá žákům školy v období studia a připravuje je na přechod do dalšího pracovního a soukromého života. Zároveň pomáhá i studentům, kteří studují na různých jiných školách a pomáhá i lidem, kteří již nestudují, ale potřebují s určitou oblastí jejich života pomoci.

Pracovní rehabilitace pomáhá klientům v oblasti uplatnění na otevřeném trhu práce. Umožňuje jim si najít zaměstnání, které bude danému klientovi vyhovovat. Zároveň je součástí služeb i ergoterapie, která se propojuje se službami a klienti se mohou na ergoterapeuta obrátit s žádostí o pomoc při výběru kompenzačních pomůcek, bezbariérových úprav domova a i místa, na kterém jedinec pracuje.

Zároveň asistence není jenom soubor služeb, je to společenství lidí, kteří jsou naladěni na pomáhání druhým. Jejich práce nejsou pouze sociální služby, ale snaží se také upozorňovat na problémy, které jsou stále aktuální. Jedná se o problematiku bariér v hlavním městě, na které se snaží Asistence o.p.s. upozorňovat a hledat řešení.

8 Kvalitativní šetření zaměřené na klienty Asistence o.p.s.

Šetření v oblasti jedinců s tělesným a kombinovaným postižením a jejich využívání sociální služby Osobní asistence v obecně prospěšné společnosti Asistence.

Pro vytvoření kazuistik byla zvolena metoda rozhovoru pomocí návodu. Dotazovatel chtěl získat podrobnější informace o respondentech. Rozhovor směřoval k dotazům na osobu respondenta, jeho rodinu, vzdělání, pracovní uplatnění, zdravotní stav, každodenní potřeby a pomoc druhé osoby, na využívané sociální služby v současnosti, a volnočasové aktivity respondenta.

Cílová skupina

Cílová skupina pro kvalitativní šetření byli klienti Asistence o.p.s., kteří využívají službu osobní asistence.

Volba respondentů

Pro kazuistiky byli vybráni dva respondenti, muž a žena, kteří byli již delší čas v kontaktu s dotazovatelem v Klubu absolventů Jedličkova ústavu, kde pomáhal jako dobrovolník. Třetí respondentka se s dotazovatelem seznámila v rámci osobní asistence. Důležitým kritériem byla pro výběr respondentů schopnost porozumění kladeným otázkám a všeobecná schopnost komunikovat v běžných situacích. Celkem byli osloveni tři respondenti jeden muž a dvě ženy.

Aby byla zachována anonymita respondentů, byla po domluvě s nimi zvolena náhradní jména. V kazuistikách jsou uvedeni pod jmény Eva B., Petr M., Gabriela H.

Oslovení respondentů

Eva B. byla poprvé kontaktována za účelem poskytnutí rozhovoru při osobním setkání v listopadu 2013 v rámci osobní asistence. Souhlasila s poskytnutím rozhovoru a termín rozhovoru byl domluven na listopad 2013.

Petr M. byl poprvé osloven na Klubu absolventů Jedličkova ústavu v listopadu 2013 a souhlasil s poskytnutím rozhovoru. Rozhovor byl domluven na počátek prosince 2013.

Gabriela H. Byla oslovena při osobním soukromém setkání s přáteli, kterého se dotazovatel zúčastnil v listopadu 2013, rozhovor byl domluven na počátek prosince 2013.

Realizace rozhovorů

Rozhovor s Evou B. se uskutečnil v listopadu. Dotazovatel navštívil Evu B. v jejím bydlišti. Přála si, aby rozhovor probíhal v domácím prostředí jejího bytu. V bytě respondentky bylo zachováno soukromí a klid.

Rozhovor s Petrem M. proběhl na počátku prosince 2013 v bytě tazatele, protože respondent nechtěl uskutečnit rozhovor ve svém domově, kde bydlí s rodiči. Na základě domluvy ho tazatel vyzvedl v zaměstnání a respondenta doprovodil k sobě domů. Po ukončení rozhovoru byl respondent znovu tazatelem doprovázen do místa bydliště. V bytě, ve kterém proběhlo dotazování byl přítomen pouze respondent a tazatel. Tím bylo zajištěno soukromí a klid při rozhovoru.

Rozhovor s Gabrielou H. se uskutečnil v prosinci 2013. Místem setkání bylo chráněné bydlení ve kterém respondentka bydlí. Rozhovor probíhal v jejím soukromém pokoji a respondentka si sama zajistila, aby nebyl rozhovor vyrušován.

Způsob zaznamenávání rozhovoru

Se souhlasem respondentů byla pro rozhovor zvolena metoda digitálního hlasového záznamu, který urychloval zaznamenávání odpovědí a umožňoval respondentům volně se vyjadřovat a doplňovat svými názory kladené otázky.

Analýza a zpracování získaných informací

Analýza rozhovoru pomocí návodu byla provedena technikou porovnávání případů. Pořízený digitální záznam z rozhovorů byl přepsán do textové podoby. V těchto záznamech byly označovány důležité informace, které byly dále zpracovány do

tří kazuistik. Každá kazuistika je rozdělena do několika částí, které jsou shodné ve všech kazuistikách. Kazuistika se skládá z částí rodina, vzdělání, pracovní uplatnění, zdravotní stav, každodenní potřeby a pomoc druhé osoby, využívané sociální služby v současnosti a volnočasové aktivity klienta.

Každá část, kterou kazuistiky obsahovaly, byla znovu přečtena a byly z ní vyjmuty podstatné informace pro porovnání. Z těchto poznatků následně vyplynuly odpovědi, které mají význam pro druhou část šetření.

Přílohy:

Příloha J - Dotazník pro rozhovor s klienty Asistence o.p.s. (str. XVI)

Příloha N - Vzor souhlasu s využitím informací : (str. XXXVII)

9 Kazuistika 1 – Eva B.

Příloha:

Přepis nahrávky rozhovoru KAZUISTIKA 1 – EVA B.: Příloha K (str. XX)

Dotazovaný jedinec je žena ve věku 31 let a nemá žádnou zkušenost s tím, že by byla oslovena studentem pro rozhovor. Dotazování probíhalo v bytě respondentky, do kterého byl tazatel pozván k uskutečnění rozhovoru v listopadu 2013. V této kazuistice o ní bude hovořeno jako o Evě B. Z rozhovoru byl pořízen hlasový záznam, se kterým respondentka souhlasila a byl posléze zpracován do této podoby.

Eva B.

Eva je sympatická mladá žena po dětské mozkové obrně, které je 31 let a žije dlouhodobě v Praze. Ke svému pohybu využívá elektrický vozík, který jí velice usnadňuje život. Je svobodná ale ve vztahu s mužem, který má také zdravotní postižení. V současnosti Eva bydlí v bezbariérovém bytě v bytovém domě na jedné z městských částí v Praze, který je postaven tak, že v každém patře tohoto domu je jeden bezbariérový byt.

Rodina

Respondentka pochází původně z Olomouce. Rodina Evy žila do jejích tří let v Olomouci a posléze se přestěhovala do Pardubic z důvodu nového zaměstnání a výhod (byt), které získal její otec.

Eva vyrůstala v úplné rodině a nemá žádné sourozence. Její otec před revolucí pracoval ve firmě, kde vyráběli spotřební elektroniku a po revoluci si založil firmu, která se zaměřovala na výpočetní techniku. Matka byla servírkou, ale potom, co se Eva narodila, prý přestala pracovat a začala veškerý čas, schopnosti a dovednosti věnovat dceři. V té době pobírali příspěvek na péči o osobu blízkou. V období, kdy již Eva

odešla z domova na střední školu, měla maminka takové zdravotní problémy, že musela odejít do invalidního důchodu.

Po přestěhování do Pardubic byla jejich bytová situace taková, že bydleli v bytě 2+1 v panelovém domě. Zde jí nejvíce vadil nedostatek soukromí, který si začala hodně uvědomovat hlavně v období dospívání. Musela spát s rodiči v jednom pokoji. Dále se k tomuto tématu příliš vyjadřovat nechtěla, protože z tohoto období nemá hezké vzpomínky. Bohužel ji to znamenalo natolik, že má problémy s nestandardním chováním v určitých situacích. Problémy se objevují i v chování sama k sobě a partnerských vztazích. Dnes je také klientkou psychiatrické ordinace. Eva ovšem říká, že ví kam až může zajít, aby si neublížila a nevdí jí o některých věcech hovořit.

Rodiče Evy se před zhruba třemi lety rozvedly a ona s nimi v současnosti nemá dobré vztahy. Příliš nekomunikují a vídají se pouze minimálně.

Vzdělání

Základní škola

Eva měla věk k nástupu do základní školy již v období před revolucí, ale jak uvedla v rámci rozhovoru, byl problém s jejím umístěním do základní školy a měla dvakrát odklad. Na základní školu nastoupila v 8 letech v Pardubicích krátce po revoluci, kdy jak uvedla „*se to nenosilo, ta integrace*“. Chodila na běžnou základní školu a byla tedy mezi zdravými dětmi. Zde se vyskytly ihned problémy, protože Eva byla nejstarší ze třídy a k tomu ještě se zdravotním postižením. Spolužáci jí dávali najevo to, že je nějakým způsobem jiná a bohužel si mezi nimi prošla i šikanou, která se objevila hlavně v období, kdy se spolužáci začali dostávat do puberty. Na základní škole byla, co se týče učení, úspěšná. Na střední školu prý šla bez přijímaček, ale byla v seznamu žáků první pod čarou přijatých a tak se na tuto školu dostala po odvolání.

Střední škola

Ze základní školy měla takové zážitky, že už si neuměla představit, že by znovu šla mezi zdravé děti a podobně to oznámila rodičům. V 17 letech, ačkoliv její tatínek

nesouhlasil, prosadila, že půjde na Obchodní akademii do Jánských lázní (přesněji Obchodní akademie, odborná škola a praktická škola pro tělesně postižené, Janské lázně 282) pro tělesně postižené, která byla postavena za přispění Nadace Olgy Havlové (přesněji Výbor dobré vůle- Nadace Olgy Havlové). Na této škole strávila 5 let a bylo to pro ní hezké období. Eva uvádí, že to tam bylo úplně jiné. Každý tam měl nějaké menší či větší pohybové omezení. Jediné co se jí nelíbilo, v rámci vztahů se spolužáky, byla určitá nevraživost spolužáků se závažnějšími typy postižení vůči těm s lehčími typy postižení. Pokud prý navíc vykonávali nějaký sport a závodili vrcholově, byli častěji cílem spolužáků se závažnějším postižením.

Po maturitě se rozhodovala co dál. Věnovala se závodně plavání pro handicapované v rámci Kontaktu bez bariér (přesněji : KONTAKT bB - občanské sdružení pro studium, rehabilitaci a sport bez bariér) . Sport jí lákal do Prahy, protože tady bylo velké středisko, kde se lidé s handicapem učí plavat a mohou se v tom dále zlepšovat. Existuje také sportovní skupina, která se věnuje handicapovaným závodníkům.

Vysoká škola

Rozhodovala se pro další studium a v době, kdy maturovala, se stávala populární Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, která se dnes jmenuje Metropolitní univerzita Praha. Na této vysoké škole studovala následně tři roky prezenčně obor Veřejná správa – právní specializace, který absolvovala a je tedy bakalářem a má vysokoškolské vzdělání.

Práce

V rámci studia na Metropolitní univerzitě v Praze měla prý zajímavou praxi v advokátní kanceláři, kde pracovala na dohodu o provedení práce. Tato práce jí bavila, bylo to tréninkové pracoviště, kde se učila psát různé typy dokumentů a mezi ně patřili i pokuty při nedodržení smluv a dokumenty, které sloužily k vymáhání peněz. Tyto dokumenty tvořila pro nejmenovaný dopravní podnik a pojišťovnu.

V současnosti je zaměstnána jako správce databáze a administrativní pracovník pro firmu, která se zabývá vzduchotechnikou a všemi dalšími věcmi k tomu náležícími. Svoje zaměstnání vykonává z domova hlavně přes přenosný počítač. Prakticky veškerá komunikace probíhá elektronicky přes email, komunikátory jako Skype, ICQ a také telefonicky. Elektronicky přes počítač jí z firmy zašlou informace a data, které potřebuje k práci. Informují ji o tom, co od ní potřebují udělat. Eva si tyto materiály zpracuje a potom co dokončí úkol, který jí je zadán, posílá tyto informace do firmy podobně, tedy elektronickou cestou. Tuto práci získala přes Pražskou organizaci vozičkářů, kteří jí poskytli kontakt na zaměstnavatele.

Toto zaměstnání není zrovna tím, co by jí úplně uspokojovalo. Měla by jiné představy o tom, co by chtěla dělat, ale potřebuje ho, protože musí vydělávat na svůj život.

Zdravotní stav

Jak již bylo uvedeno, tak respondentka je po dětské mozkové obrně, která vznikla při předčasném porodu. Narodila se v šestém měsíci a vážila 1,4kg. V současné době pobírá příspěvek na péči druhého stupně. Byla jí tedy uznána středně těžká závislost.

Eva má zdravotní problémy a částečně na jejich zhoršení měli vliv i rodiče, kteří jí nechali zvládat samotnou vše, byť to nebylo pro její zdravotní stav dobré. (To je její tvrzení.) Navíc aktivní sportování mělo také vliv na její dnešní zdravotní stav. Má problémy se záněty ramen a chodí na obštíky. Pravé rameno má v takovém stavu, že by podle lékařů byla vhodná endoprotéza ramenního kloubu, ale její zdravotní stav to nedovoluje. Některé činnosti už není schopna zvládat tak jako před časem.

Každodenní potřeby a pomoc druhé osoby

Vstávání z postele a hygiena

Jak už bylo zmíněno, Eva využívá ke svému pohybu elektrický vozík. Je relativně schopná si ráno při vstávání sednout na kraj postele, ale není schopná úplně

sama se zvednout z postele a usednout na elektrický vozík. Vždy potřebuje cizí dopomoc, která znamená přidržení, aby neupadla. Po probuzení má problémy s rovnováhou a stabilitou. Pro vstávání využívá pomoc druhé osoby (osobní asistent) čímž zároveň odlehčuje problémovému rameni a zápěstím, se kterými má také problém. Na spaní využívá speciální elektrickou postel, která má správnou výšku a umožňuje polohování nohou atd. Před několika lety trpěla a někdy stále trpí otoky nohou a potřebuje je polohovat. Má také problémy se zády. Dále také používá ortézu na zápěstí, která jsou přetěžována. Pomoc druhé osoby (osobního asistenta) využívá tedy každé ráno při vstávání a večer při hygieně, ve sprše a při uléhání. Běžné úkony, jako je čištění zubů, jí nečiní problémy a péče o zevnějšek také ne.

Oblékání

Problém je v oblasti oblékání, kde si Eva je schopná obléci veškeré oblečení od pasu nahoru, ale ne od pasu dolů, zde potřebuje asistenci. Je schopná se napít a nepotřebuje k tomu pomoci. Vodu si z láhve nalije sama do sklenice.

Stravování

Eva vařit neumí a sama nevaří. Většinou potřebuje, aby jí někdo uvařil. Má ráda jednoduchá jídla, jako jsou špagety, rybí prsty, sladké knedlíky popř. krupicovou kaši. Pokud by to bylo nutné, tak by něco zvládla uvařit, ale musela by být velice opatrná. Už jednou se jí stalo, že se opařila vařící vodou a má dodnes následky. Pokud ví, že bude doma, tak si nakoupí a nechá si uvařit.

Lidé, kteří jí pomáhají v tomto, nejsou většinou pod žádnou organizací. Jsou to dobrovolníci, známí. V současnosti jí pomáhá manželský pár, se kterým se seznámila přes podobně postiženého kamaráda. Pomáhají jí s vařením a s věcmi, které nezvládá. Záleží na domluvě.

Někdy poprosí i osobního asistenta, pokud se jedná o jednoduchý pokrm, aby jí ho pomohl připravit v rámci osobní asistence. Někdy využívá služby firem a restaurací, které dováží jídlo.

Běžná konzumace potravy je bez problémů, ale hodně záleží na konzistenci jídla. Pouze občas jí vidličkou a nožem. Většinou jí pouze lžící nebo vidličkou. Pokud je jídlo hodně tuhé, tak požádá druhou osobu, aby jí pomohla.

Domácnost

Uklízení doma příliš neřeší. Většinou poprosí druhou osobu např. sjednaného asistenta, nebo kdo jí doma pomáhá, aby jí vytřel podlahu nebo pomohl s něčím jiným. Zde se projevuje jeden koníček, který Eva má a to jsou zvířata, kterých má hodně. V současnosti má štěně, tři králíky a morče. To vše žije s ní v jedné místnosti. Je tedy docela náročné udržet hygienu, ale snaží se.

Pokud dojde k tomu, že se doma něco rozbije, tak se to snaží uklidit sama a pokud je to větší, tak někdy poprosí sousedy na jejím patře. Znají ji a jsou ochotni jí pomoci.

Praní je pro ní běžnou záležitostí, ale nezehlí. Prádlo je schopna pověsit na nízký sušák, někdy o to poprosí asistenta.

Nákupy si vyřizuje většinou sama. Často využívá možnost online nákupu a je u obchodních domů, které toto nabízejí registrována. Považuje to za velkou výhodu, pokud nakupuje více věcí, nákup jí zavezou zadarmo až k ní domů.

Cestování mimo bydliště

Eva je po Praze schopna na elektrickém vozíku cestovat často a ráda sama. Pokud cestuje na známá místa, tak nepotřebuje pomoc druhé osoby. Pravidelně cestuje metrem a sama jezdí na místa, kde si potřebuje něco vyřídit např. úřady.

Cestuje sama i mimo Prahu, častým místem návštěv jsou také Pardubice, kde má trvalé bydliště a potřebuje si tam vyřizovat osobní záležitosti. Každý týden tam jezdí na fyzioterapii za kamarádem, který je fyzioterapeut a věří mu. Cestuje tam i za svým koníčkem, protože je hokejovým fanouškem místního týmu.

K cestování využívá doprovod druhé osoby (osobního asistenta) v momentě, kdy si není jistá daným místem z pohledu vlastní cesty na místo a bezbariérovosti místa a toalet. Pokud ví, že by to nezvládla sama, vždy si domluví osobní asistenci.

Eva je ráda, že může používat elektrický vozík, protože jí usnadňuje pohyb po městě. V období před nastěhováním do Prahy používala mechanický vozík, ale ten by jí omezoval na pomoc někoho druhého. Dnes používá elektrický vozík. (Pro zajímavost zde uvádím, že vozík byl z velké části hrazen pojišťovnou a to v částce 160 000Kč. Eva potřebovala některé věci navíc, které by jí na vozíku usnadnili používání. Zde potřebovala navíc 20 000, kde půlkou této částky přispěla Nadace Charty 77.)

Volnočasové aktivity

Jak už bylo výše zmíněno, Eva má ráda zvířata a snaží se o ně dobře starat. Stále chodí plavat a schází se k tomu s asistentkou, která je zároveň instruktorkou plavání. Hraje závodně Bocciu, které se věnuje 2x do týdne v rámci Sportovního klubu Jedličkova ústavu, který je členem České federace Spatic Handicap o.s. Chodí do kina, divadla, na koncerty a naposledy byla na TapTap v opeře. Ráda si také zajde posedět do restaurace či jiného restauračního zařízení. Má ráda hokej a má i svůj oblíbený tým.

Využívané sociální služby

Eva je v současnosti klientem nestátní neziskové organizace Asistence o.p.s, u které využívá služeb osobní asistence. S touto službou a potažmo s osobními asistenty je velice spokojená. Má lepší pocity, když jí pomáhají osobní asistenti, než kdyby o ní v současnosti pečovali rodiče. To vyplývá i ze špatných vztahů, které s nimi má. Služby osobní asistence využívá pravidelně desetkrát do týdne. Vždy ráno a večer. Dále je využívá také v případech, kdy potřebuje nepravidelnou asistenci, ale to je různé.

Nikdy neměla problém s tím, že by musela nějakého asistenta odmítnout nebo si na něho stěžovat. Pokud vidí nějaký problém, tak se snaží s asistentem promluvit a v klidu si to vyjasnit. Je pro ni důležité, aby se ona i osobní asistent navzájem cítili dobře.

Vyhovuje jí spíše neformální forma komunikace s asistenty a nepřeje si, aby jí vykali, protože si potom přijde příliš stará. Většinou novému asistentovi nabízí tykání, protože jsou obvykle mladší než ona.

Využívá zde také možnost získat místo osobních asistentů dobrovolníky, kteří jsou v jednání a chování v zásadě stejní jako osobní asistenti, jak podotýká, ale nemají to zaplacené. Často se stává, že se s dobrovolníky spřátelí a bere je jako kamarády. To je potom už pouze její soukromá záležitost. Využívá tedy někdy dobrovolníky k tomu, že jdou do kina, na koncert nebo hokejový zápas.

V rámci Klubu absolventů Jedličkova ústavu se také účastní výletů, které jsou často pořádány. Ráda se účastnila výletů do chráněných krajinných oblastí, různých zajímavých míst a i výletu do Německa.

Ještě do minulého roku prý využívala možnosti chodit pravidelně na pondělní Klub absolventů Jedličkova ústavu, ale to bohužel již nestíhá. Ráda by se také účastnila středního Divadelního klubu absolventů Jedličkova ústavu, ale bohužel již nemá volné místo. Jako malá hrála divadlo v rámci skautského oddílu a láká jí hrát divadlo znovu.

V minulosti Eva sháněla asistenty pomocí inzerátů. Někdy jí lidé přišli pomoci zadarmo, nebo za nižší částku, než dnes platí za osobní asistenci. Jednou z agentur, kterou také využívala, byla agentura Hever (přesněji Hever o.s.) v Pardubicích.

10 Kazuistika 2 - Petr M.

Dotazovaný jedinec je muž ve věku 33 let a nemá zkušenosti s tím, že by byl někdy osloven studentem k rozhovoru. Rozhovor proběhl v bytě tazatele, protože respondent nechtěl dělat rozhovor ve svém domově, kde bydlí s rodiči. Měl představu, že by se mohl rozhovor uskutečnit na nějakém veřejném místě, ale tazatel ho pozval k sobě domů, protože tam bylo, dle jeho názoru, možno v dané chvíli zajistit soukromí k rozhovoru tohoto typu. Rozhovor proběhl v prosinci 2013. V této kazuistice o něm bude hovořeno jako o Petrovi M. Z rozhovoru byl pořízen hlasový záznam, se kterým respondent souhlasil a byl posléze zpracován do této podoby.

Petr M.

Petr je mladý sympatický muž po dětské mozkové obrně, který se narodil v Praze a celý život zde žije. K pohybu používá výhradně mechanický vozík. Je svobodný, ale žije ve vztahu se ženou, která má také zdravotní postižení. V současnosti Petr žije v rodinném domě u rodičů, který je upraven pro jeho pohyb a občas setrvává u své partnerky.

Rodina

Petr celý život žije v Praze a vyrůstal v úplné rodině a má mladší sestru. Vztahy s rodiči a sourozencem má opravdu hezké. Jeho tatínek byl stavbyvedoucí a později pracoval na stavebním úřadě. Jeho maminka je právnička. Petr říká, že byl hodné dítě a nepamatuje si, že by byl nějak trestán. Rodina spolu trávila a i dnes tráví volný čas. Jezdí spolu na dovolenou do zahraničí, když byl mladší, tak mu rodiče umožnili si brát sebou na dovolenou kamarádku asistentku, která mu v rámci dovolené asistovala v činnostech, které sám nezvládal a rodiče platili asistentce náklady spojené s cestou. Pokud bychom se ptali, proč asistentku a ne asistenta, tak sám Petr říká, že spíše

preferuje asistentky. Petr si prý volil asistentky, které spíše považoval i za kamarádky a měl k nim důvěru.

Jako malý bydlel s rodiči na Praze 11 v panelákovém typu domu, ale v jeho čtyřech letech se rodina přestěhovala do rodinného domu na Prahu 10. Což je pro něj mnohem příjemnější, protože ho tehdy rodiče postavili jako bezbariérový a v průběhu let ho neustále upravují. Před několika lety jim na další úpravy bezbariérovosti přispěla městská část Praha 10. Petr žije s rodinou, která se o něho stará a pomáhá mu v každodenních činnostech doma.

Vzdělání

V předškolním období chodil nejdříve do mateřské školy na Praze 10. Ve školním roce 1985/86 nastoupil do školky v rámci Jedličkova ústavu, kde potom zůstal v průběhu celého dalšího vzdělávání.

Základní vzdělání

Do první třídy nastoupil na základní školu v Jedličkově ústavu a v tomto typu vzdělávání byl do páté třídy, kdy se u něho začali projevovat velké problémy v oblasti čtení, psaní, počítání. Bylo tedy rozhodnuto, že začne docházet do tehdejší zvláštní školy (dnes ZŠ praktická) Jedličkova ústavu a navštěvoval tuto třídu, kde měl svůj individuální plán. Na základní škole nestíhal a z jeho pohledu bylo potom pro něj učení jednodušší.

Střední vzdělání

Potom, co ukončil své vzdělání v deváté třídě na zvláštní škole (dnes ZŠ praktická), začal chodit do praktické školy, která byla dvouletá a ze které si pamatuje, že se učil vařit, psát na stroji atd. Nepodařilo se mu prý sehnat práci před ukončením studia a nakonec mu bylo povoleno, že si mohl studium prodloužit o jeden rok. Od roku 2000 pracuje a již se na žádné škole nevzdělává a žádným vzdělávacím kurzům se nevěnuje.

Petr tvrdí, že byl na školách v Jedličkově ústavu šťastný a stále je s ním propojen a dochází tam i dnes na sportovní a volnočasové kroužky.

Práce

Petr již více jak 10 let pracuje na jedné pražské základní škole. Pracuje zde čtyři dny v týdnu. Jeho pracovní náplní je v současnosti hlavně příprava materiálů pro zaměstnance školy. Když začínal, tak pouze vytvářel kopie materiálů, které bylo potřeba rozmnožit, tiskl dokumenty, elektronickou korespondenci a měl i přístup k počítači a internetu. Posledních pět let se spíše vrátil k přípravě kopií materiálů pro učitele. Vytváří kopie testů, dokumentů, pracovních materiálů pro děti, omalovánek do družiny a různých jiných dokumentů. Práce je podle jeho názoru stále dost a nezastaví se. Je za ní rád a baví ho pracovat na základní škole mezi lidmi.

Jednou v týdnu dochází Petr pracovat do keramické dílny Eliáš o.s. (poskytovatel služba sociální rehabilitace) a do Eliášova obchodu (poskytovatel služby sociální rehabilitace) Práce s keramikou se mu opravdu líbí, má keramiku rád a vždy ho to bavilo. Vyrábí zde různé výrobky, buď volně nebo ve formách, které se glazují, malují, barví a také je balí do balíčků, v kterých se později prodávají. Všechny tyto činnosti bere jako skvělé zpestření.

V obchodě, kde se prodávají výrobky z neziskových organizací, pracuje jako prodavač u kasy. Přeceňuje zboží a nalepuje na něj ceny a kontrolní kódy. Zde potřebuje, aby mu například kolega připravil nálepky s cenou a kódem a on už je sám nalepí. Je u těchto činností trochu pomalejší. Práci s kasou zvládá.

Zdravotní stav

Jak již bylo uvedeno, Petr je po dětské mozkové obrně. V průběhu jeho porodu došlo k přiškrcení pupeční šňůrou. Dnes se pohybuje na mechanickém vozíku. V minulosti používal berle, chodítka, po zhoršení zdravotního stavu začal používat mechanický vozík, který používá dodnes. Má také problémy s horními končetinami a

používá hlavně pravou ruku. Je drobné postavy. V současnosti pobírá příspěvek na péči třetího stupně což je těžká závislost.

Každodenní potřeby

Vstávání z postele a hygiena

Vstávání a uléhání, tedy přesun z vozíku na postel a obráceně zvládne, ale trvá mu to velmi dlouho a musí být opravdu opatrný, aby si neublížil. Je schopen sám použít i toaletu, ale musí být bezbariérová a i tak hrozí, že by mohl upadnout, uklouznout, neudržit se. Zde je důležité zmínit, že musí dané místo znát. Pokud je zvyklý sám někde chodit na toaletu, tak ji použije. To udělá pouze v případě, že nemá k dispozici pomoc někoho druhého, protože v těchto situacích nemá jistotu v nohou ani rukou.

Běžnou hygienu, jako čištění zubů a mytí rukou zvládne sám, ale pokud pospíchá, tak má raději, když mu asistent dá pastu na kartáček. Vyčistí si zuby sám, učeše se a je schopen se samostatně oholit. Je schopen se osprchovat v bezbariérové sprše, ale k celkové hygieně potřebuje asistenta. Doma mají bezbariérovou sprchu, ale v době, kdy jí neměli, tak využívali zvedák, aby o Petra mohla pečovat i maminka.

Pokud se pohybuje po domácnosti, tak využívá většinou mechanický vozík nebo leze po kolenou. Elektrický vozík nikdy nevyužíval a zatím o tom neuvažoval. Chápal by ho v určitých situacích jako omezení, protože na mechanickém vozíku se dostane na místa, kam by se s elektrickým vozíkem při jeho váze a rozměrech nedostal.

Oblékání

Oblékání zvládá, ale potřebuje na to více času. Samotnému mu to trvá kolem 15-20 minut. Pokud ví, že pospíchá do práce nebo jinam, tak poprosí druhou osobu o pomoc s oblékáním.

Stravování

Petr si většinou jídlo sám nepřipravuje, vaří maminka i tatínek. Chodí na obědy v rámci práce, kde si objednává jídlo ze školní jídelny. Někdy chodí do restaurace.

Nebyl si příliš jist, zda-li si někdy něco sám uvařil. Pokud nemá nikoho, kdo by mu pomohl, tak si z láhve nalije vodu do sklenice, ale vařící vodu by si nedovolil přelévát. Bojí se opaření.

Připravené jídlo konzumuje samostatně, ale pokud je něco tvrdého, tak to potřebuje pomoci nakrájet. Jí normálně lžící a příborem. Pokud ho osobní asistent ráno vyzvedává, tak ho často požádá o to, aby mu připravil snídani.

Domácnost

V oblasti péče o domácnost se Petr nezapojuje. Tyto věci řeší rodiče. Podobné je to i s péčí o oblečení. Soukromé nákupy si řeší většinou v rámci osobní asistence.

Cestování mimo bydliště

Pokud jde o cestování mimo domov, tak vždy využívá pomoci další osoby. Pokud kamkoliv cestuje, potřebuje pomoc blízké osoby, osobní asistence či dobrovolníka. Necestuje nikam sám bez doprovodu. Potřebuje pomoci s dopravou do práce, k lékaři, na úřady, rehabilitaci atd. Tyto věci se snaží řešit samostatně bez rodičů a využívá pomoc osobního asistenta.

Volnočasové aktivity

Petr má mnoho soukromých aktivit. Využívá možnost navštěvovat Kluby absolventů Jedličkova ústavu. Závodně hraje sport jménem Boccia, v rámci Sportovního klubu Jedličkova ústavu, který je členem České federace Spatic Handicap o.s. Jeho koníčkem je také fotografování a turistika a v rámci klubu jezdí na různé výlety.

Využívané sociální služby

V současné době je Petr klientem Asistence o.p.s. a využívá služby osobní asistence pravidelně každý týden. Služby jiné organizace v současnosti nevyužívá.

Služby osobní asistence využívá čtyři dny v týdnu. Pravidelně využívá asistenci 9x do týdne. Většinou při přesunech z práce do práce a k volnočasovým aktivitám.

Již v minulosti, před více jak deseti lety, mu Asistence o.p.s. pomohla najít zaměstnání ve škole, kde dnes stále pracuje a také keramickou dílnu a obchod ve kterém pracuje. Využíval také jejich poradenství v oblasti hledání zaměstnání, ale to prý v současnosti nepotřebuje.

V současnosti je s touto službou velice spokojený a pokud by se mu něco nelíbilo, tak se nebojí ozvat. Vždy o tom informuje koordinátory osobní asistence, se kterými je v kontaktu.

V minulosti využíval také služby občanského sdružení Hever a Orfeus, u kterých také využíval služby osobní asistence. To bylo v době, kdy ještě neexistovala Agentura osobní asistence v Asistenci o.p.s. A neměli kapacity na to, zvládnout tolik klientů.

Petr nemá rád velké změny a když už si na něco zvykne, tak je pro něho velice těžké to měnit. Doufá, že bude služba osobní asistence taková jaká je a nebudou se měnit lidé, kteří mu asistují. S asistenty jako takovými má rád přátelské vztahy a je rád, když si navzájem tykají.

11 Kazuistika 3 – Gabriela H.

Dotazovaný jedinec je žena ve věku 29 let a již měla zkušenosti s tím, že jí student oslovil k rozhovoru. Rozhovor probíhal v chráněném bydlení, kde respondentka bydlí a do kterého byl tazatel pozván v prosinci 2013. V této kazuistice o ní bude hovořeno jako o Gabriele H. Z rozhovoru byl pořízen hlasový záznam, se kterým respondentka souhlasila a byl posléze zpracován do této podoby.

Gabriela H.

Gabriela je mladá sympatická žena po dětské mozkové obrně, které je 29 let a žije dlouhodobě v Praze. Ke svému pohybu využívá elektrický vozík. Je svobodná a nežije v žádném partnerském vztahu. V současnosti bydlí v chráněném bydlení.

Rodina

Gabriela pochází původně z Litoměřic, kde se narodila a vyrůstala v úplné rodině s dalšími sedmi sourozenci. Vztahy se členy rodiny jsou různé a Gabriela si rozumí dobře asi se třemi sourozenci. Tatínek je dnes již v důchodu a přivydělává si. V minulosti dělal sanitáře v domově důchodců. Maminka již zemřela, je to více než deset let.

Původně bydleli s rodinou v panelové domě v Litoměřicích, ale přestěhovali se do rodinného domu, který zdědili po babičce a upravovali jej tak, aby se tam mohla Gabriela pohybovat.

Výchova v rodině byla prý spíše drsnějšího rázu (přesně nebylo specifikováno), protože tatínek byl velice přísný. Vyjít s ním je prý náročné, ale má ho velmi ráda, protože je to táta. Když to jde, tak s ním tráví volný čas. Schází se v období svátků a jezdí občas domů na víkend. Dohromady se s rodinou nescházejí. Když byla malá, tak jezdili na výlety hlavně s maminkou, v současnosti jezdí často na výlety s kamarádkou.

Rodina jí do Prahy prý nejezdí pomáhat a hlavně jí se vším pomáhá kamarádka, kterou má opravdu ráda. Pravidelně za ní dochází jednou v týdnu v určitý den.

Vzdělání

V předškolním období navštěvovala denní stacionář v Litoměřicích. Chodila na zvláštní školu (v současnosti ZŠ praktická) do Jedličkova ústavu. Tehdy tam bydlela na internátu a domů jezdila na víkendy. Po ukončení základního vzdělání na zvláštní škole nastoupila na dvouletou praktickou školu. Pamatuje si, že se učili vařit a rodinnou výchovu. Byla v Jedličkově ústavu šťastná, ale pamatuje si, že když byla malá, tak se jí velice stýskalo po rodičích.

Práce

Po ukončení praktické školy se snažila získat zaměstnání v kavárně u Jedličkova ústavu, kde se byla ptát, ale tenkrát jí nevzali a ona ztratila touhu cokoliv jiného zkoušet a hledat. Už se jí nechtělo podstupovat další zklamání. Nikde dodnes nepracuje a nehledá možné uplatnění. Zde je dobré zmínit to, že Gabriela je opravdu citlivá na jakékoliv negativní podněty a negativní reakce se jí silně dotýkají. I jenom domnělá obava z její strany v rámci rozhovoru z toho, že by si tazatel mohl myslet, že jenom nechce pracovat jí velice zasáhla.

Po ukončení praktické školy odešla do Dubí, do církevního zařízení pro zdravotně postižené jedince, kde bydlela tři roky. Mohla z Dubí dojíždět do Prahy a jezdila občas na návštěvy do Jedličkova ústavu. V Dubí musela dodržovat určitá pravidla, ale jinak měla volnost. V zařízení v Dubí s ní byly ubytovány ještě další tři klientky. Je velice společenská a izolace jí vadila. Potom získala místo v chráněném bydlení v Praze, kde žije dodnes.

Zdravotní stav

Gabriela je po dětské mozkové obrně, která vznikla při porodu. Pohybuje se na elektrickém vozíku. V současnosti pobírá příspěvek na péči třetího stupně, což je těžká závislost.

Každodenní potřeby

Vstávání z postele a hygiena

Vstávání z postele není schopna zvládnout sama, potřebuje pomoc druhé osoby. Vždy potřebuje přidržet a s pomocí si přeleze na vozík. Potřebuje pomoci při veškeré hygieně. Zvládá samostatně pouze běžné mytí rukou, čištění zubů a péči o zevnějšek.

Oblékání

Gabriela je schopna si obléknout samostatně pouze horní část těla.

Stravování

Gabriela nevaří, jídlo si bere ze školní jídelny, která je v okolí, protože cena je příznivá. Pokud by si něco chtěla připravit, tak potřebuje dopomoc druhé osoby. Chléb si je schopna namazat, ale kupuje si krájený, protože u toho nehrozí, že by se poranila při jeho krájení. Jídlo je schopna jíst bez pomoci. Jediná chvíle, kdy potřebuje s jídlem pomoci, je situace, kdy se nedostane ke stolu. To se jí někdy stává, když jí v restauracích na výletech. Je schopna pít bez problémů a nalít si pití. Dělá si i čaj, ale musí být u toho opatrná, protože se snadno vyleká a mohla by se opařit.

Domácnost

Úklid zvládá v rámci svých možností. Je velice čistotná a pořádná a na uklízení si vytvořila svůj systém. Vytírat podlahu a luxovat dokáže i z elektrického vozíku. Snaží se mýt i umyvadlo a toaletu. Nádobí myje, ale velice nerada. K utírání prachu má dlouhou prachovku, kterou dosáhne vysoko. Pere své prádlo, ale v současnosti jí ho perou asistenti, protože část, kde se nachází pračka není bezbariérová. Prádlo věší

na nízký sušák. Umí žehlit. Věci si do skříní sama neukládá a potřebuje pomoc druhé osoby.

Cestování mimo bydliště

Gabriela je schopna cestovat po Praze sama do těch míst, které zná. Je například schopna dojet ze svého domova do Jedličkova ústavu, protože všechny autobusy v tom směru zastavují na zastávce, kterou zná. Protože má problém se čtením, nedokáže se dobře orientovat v hromadné dopravě a nepoznává kam autobusy jedou. Je tedy problémem i zpětný návrat od Jedličkova ústavu k domovu. V takovéto situaci potřebuje pomoc druhé osoby. Často to řeší dobrovolníky, které jí pomáhá sehnat nezisková organizace Asistence o.p.s. Pokud by potřebovala jet na nějaký úřad či do nemocnice, tak potřebuje pomoc někoho, komu důvěřuje. V těchto situacích Gabrielu doprovází obvykle kamarádka.

Volnočasové aktivity

Gabriela dělá mnoho činností a je aktivní. Pomáhají jí v tom dobrovolníci i přátelé. Ráda se účastní různých událostí, které se v hlavním městě dějí. Chodí na trhy, do kina, divadla apod. Využívá možnost navštěvovat Kluby absolventů v Jedličkově ústavu a to dvakrát do týdne. Její velký koníček je divadlo.

Ráda poslouchá hudbu, má ráda filmy. V rámci komunikace využívá internetové možnosti volání, jako je Skype. Ráda takto komunikuje, když nemůže být v přímém kontaktu s přáteli.

Využívané sociální služby

Chráněné bydlení

Gabriela bydlí již čtyři roky v chráněném bydlení v Praze. Chráněné bydlení je součástí příspěvkové organizace poskytující větší rozsah sociálních služeb. S vyhledáním této služby pomohla Gabriele opět její kamarádka.

V zařízení existují určitá pravidla, ale ty nemá problém dodržovat. Pokud potřebuje nějakou výjimku, tak je možné, se ze zaměstnanci chráněného bydlení domluvit. Pracuje zde celkem sedm asistentů. Pokud potřebuje kontaktovat sloužícího asistenta, tak za ním může dojet, nebo pokud potřebuje vstát z postele, tak mu může zavolat telefonem, aby za ní přišel do jejího pokoje. V rámci bydlení využívá také možnosti docházet na rehabilitace a protože má problémy se čtením, dochází na montesori terapie čtení. Nedokáže určit, kolikrát za den asistenci v rámci chráněného bydlení využije.

Tento způsob bydlení se jí líbí, ale necítí se úplně jako doma. Do budoucna v tomto směru nehodlá nic měnit. Důležité pro ni je, že se z tohoto místa dostane tam, kam potřebuje.

Asistence o.p.s.

Gabriela je klientkou této neziskové organizace a využívá služby osobní asistence. Má s nimi uzavřenou smlouvu o poskytování této služby, ale nejčastěji využívá možnost získat dobrovolníka na asistování při cestách po Praze. Službu osobní asistence využívá pouze v nejnnutnějších případech, kdy se nedaří koordinátorovi dobrovolníků získat dobrovolníka na potřebný čas. Využívá dobrovolníky k cestám domů z Jedličkova ústavu dvakrát do týdne. Pokud jde o mimořádnou akci, tak se snaží o získání dobrovolníka na asistenci, protože osobní asistence je podle jejího názoru drahá.

11.1 Rozbor kazuistik technikou porovnávání případů

Věkové rozdíly respondentů jsou malé a pohybují se od 29 do 33 let. Až v průběhu rozhovorů vyplynulo, že všichni tři respondenti mají postižení vzniklá po dětské mozkové obrně, ale původ postižení nebyl rozhodující.

Rodina

Všichni respondenti vyrůstali v úplných rodinách a pouze dva mají sourozence. Všichni tři respondenti žijí v současnosti v Praze.

Eva B.

V oblasti mezilidských vztahů v rodinách se v případě první kazuistiky tedy Eva B., objevila situace, kdy v současnosti respondentka s rodiči často nekomunikuje a do jejího každodenního života nezasahují. Rodina jí tedy v každodenních činnostech nepomáhá a potřebuje pomoc osobních asistentů a dobrovolníků nebo přátel či známých. Bydlí sama v bezbariérovém bytě.

Petr M.

Respondent v oblasti rodinných vztahů má velice kladný postoj. Vztahy hodnotí jako hezké i s rodiči, ale i se sourozencem. Rodina měla celkově vždy hezké vztahy a vždy se snažila mu pomáhat v jeho potřebách, které sám není schopen zvládat. V současnosti stále bydlí u rodičů a ti mu pomáhají s každodenními potřebami, které se odehrávají v domově respondenta, ale někdy i mimo. Rodinný dům rodičů je bezbariérově upraven.

Gabriela H.

V současnosti žije sama a s rodinou se vídá pouze občas o víkendech, svátcích. Má už pouze otce a matka zemřela. Celkem má sedm sourozenců. Dohromady se nevidají kromě výše zmíněných událostí a vztahy jsou různé, nelze specifikovat, ale nejsou ideální. Vztah k otci je hezký. V běžném každodenním životě se rodina

nezapojuje. Respondenka žije v chráněném bydlení a využívá dále pomoci osobní asistence a dobrovolníků, popřípadě kamarádů.

Vzdělání

Eva B.

Chodila na běžnou základní školu mezi zdravé děti. Pro spolužáky byla jiná a prošla i šikanou. Výborně se učila. Studovala Obchodní akademii pro tělesně postižené v Jánských Lázních. Absolvovala bakalářské studium na Vysoké škole veřejné správy a mezinárodních vztahů (Metropolitní univerzita Praha). Ze můžeme vidět osamostatnění od rodiny.

Petr M.

V roce 1985 začal chodit do mateřské školy při Jedličkově ústavu, kde potom zůstal po dobu celého vzdělávání. Vzhledem k poruchám učení, které se objevily, začal docházet do tehdejší zvláštní školy (dnes ZŠ praktická). Po ukončení devátého ročníku absolvoval dva roky praktické školy při JÚŠ. Na školách v Jedličkově ústavu byl šťastný. Zajímavé je, že je propojen s JÚŠ do současnosti v rámci volnočasových aktivit.

Gabriela H.

V předškolní období navštěvovala denní stacionář. Povinnou školní docházku absolvovala na zvláštní škole (dnes ZŠ praktická) v Jedličkově ústavu a pokračovala na dvouleté praktické škole Jedličkova ústavu. Na školách v Jedličkově ústavu byla šťastná.

Práce

Eva B.

Je zaměstnána jako správce databáze a administrativní pracovník pro firmu, která se zabývá vzduchotechnikou. Zaměstnání vykonává z domova, komunikuje přes počítač. Zaměstnání jí plně neuspokojuje, zabezpečuje jí však finančně.

Petr M.

Po ukončení praktické školy získal práci na jedné základní škole, práce spočívá v pomocné práci, kopíruje materiály a dokumenty pro zaměstnance školy. Pracuje čtyři dny v týdnu. Jeden den dochází pracovat do keramické dílny Eliáš a do Eliášova obchodu, kde se prodávají výrobky z neziskových organizací. Na tato místa se dostal přes Asistenci o.p.s., ale je to více jak 10 let. Dílna Eliáš a Eliášův obchod poskytují službu sociální rehabilitace. Na všech pracovištích se mu líbí a práce ho uspokojuje.

Gabriela H.

Gabriela měla po ukončení praktické školy v Jedličkově ústavu problém získat zaměstnání., které by při svém postižení mohla vykonávat. Po prvním neúspěchu přestala hledat a zajímat se o možnosti svého uplatnění. V současnosti nepracuje a neplánuje hledání jakékoliv formy zaměstnání.

Zdravotní stav

Všichni klienti jsou po dětské mozkové obrně.

Eva B.

Má přiznán příspěvek na péči druhého stupně, což je středně těžká závislost. Respondentka využívá k pohybu elektrický vozík.

Petr M.

Pobírá příspěvek na péči třetího stupně, což je těžká závislost. K pohybu mu vyhovuje mechanický vozík.

Gabriela H.

Pobírá příspěvek na péči třetího stupně, což je těžká závislost. Respondentka využívá k pohybu elektrický vozík.

Každodenní potřeby a využití osobní asistence

Eva B.

Respondentka potřebuje pomoc v péči o vlastní osobu při vstávání, přesunech na vozík, osobní hygieně, na toaletě, částečně při oblékání a večer při uléhání. Také při přípravě potravy je odkázána na druhou osobu. Využívá i donáškové služby potravin. Převážně nemá problém s konzumací potravy. Potřebuje pomoci i s péčí o domácnost. Cestuje mimo bydliště na známá místa sama, doprovod druhé osoby využívá převážně k cestování, pokud si není jistá bezbariérovostí místa a toalet. Respondentka převážně využívá službu osobních asistentů a dobrovolníků.

Petr M.

Respondent řadu věcí zvládá sám, důležitá je znalost prostředí. Pomoci druhé osoby využívá ke vstávání, uléhání, hygieně, oblékání, příprava stravy (vaří rodiče, pomáhá osobní asistent), s konzumací potravy nemá problémy. Péči o domácnost řeší rodiče. Osobní asistenci využívá k dopravě do práce, k lékaři, na úřady, vyřizování osobních záležitosti např. nakupování. K cestování mimo bydliště vždy využívá osobního asistenta, dobrovolníkem, nebo blízké osoby.

Gabriela H.

Potřebuje pomoc druhé osoby při vstávání a hygieně, na toaletě, s oblékáním. Stravuje se bez pomoci, obědy si objednává ze školní jídelny. Nedělá jí problém příprava jednoduchého jídla, vaří pouze z dopomocí jiné osoby. Potřebuje pomoc i v péči o domácnost. Většinu každodenních potřeb jí zajišťují pracovníci chráněného bydlení. Cestování mimo bydliště zvládá sama do těch míst, která zná. Není schopna se orientovat v hromadné dopravě. K cestám po Praze využívá dobrovolníky nebo osoby, které jsou jí blízké.

Volnočasové aktivity

Eva B.

Respondentka je schopna se sama pomocí elektrického vozíku pohybovat a dostat se na místa, která jsou bezbariérová. Za sportem, kulturou a společenským životem ve městě se většinou vydává sama. K doprovodu využívá osobní asistenty pouze v situaci, kdy si není jistá bezbariérovostí. Závodně plavala a nadále chodí plavat. V bazénu jí pomáhá instruktorka plavání, která je osobní asistentkou Asistence o.p.s. a tato asistence je placená.

Petr M.

Všechny volnočasové aktivity, které respondent podniká jsou většinou spojené s Jedličkovým ústavem. Navštěvuje Klub absolventů JÚŠ, sportovní klub JÚŠ, v rámci klubů jezdí na různé výlety. K většině těchto aktivit využívá osobních asistentů Asistence o.p.s. nebo dobrovolníků.

Gabriela H.

Respondentka je členkou Klubu absolventů JÚŠ a využívá příležitosti, které jí tento klub nabízí (návštěva kina, divadla, výlety apod.). Ke všem cestám za společenským životem se snaží využít služeb dobrovolníků z Asistence o.p.s.

Využívání služby osobní asistence Asistence o.p.s. a spokojenost klientů

Eva B.

Respondentka je klientkou Asistence o.p.s. a využívá službu osobní asistence. Pro všechny každodenní potřeby využívá osobního asistenta pravidelně, zhruba desetkrát do týdne. K volnočasovým aktivitám se snaží získat dobrovolníky z Asistence o.p.s. S osobními asistenty, kteří jí pomáhají, je spokojená. Nikdy neměla problém s tím, že by musela nějakého osobního asistenta odmítnout. Vyhovuje jí neformální

komunikace jak s asistenty tak s dobrovolníky. Snaží se s nimi udržovat přátelské vztahy, které jim i jí umožňují cítit se dobře.

Petr M.

Respondent je klientem Asistence o.p.s. a využívá služby osobní asistence. Doprovod osobního asistenta využívá pravidelně devětkrát do týdne při přesunech na pracoviště. K jiným aktivitám využívá osobních asistentů nebo dobrovolníků nepravidelně. S asistenty rád udržuje přátelské vztahy. Se službou osobní asistence je spokojený.

Gabriela H.

Respondentka je klientkou Asistence o.p.s. a využívá službu osobní asistence. Tuto službu využívá zřídka, hlavně se snaží získávat pro asistování dobrovolníky. V současnosti bydlí v chráněném bydlení, které je součástí příspěvkové organizace, kde má péči zajištěnu 24 hodin denně. Nejčastěji využívá možnost získat dobrovolníka na asistování při cestách po Praze. Respondentka dvakrát do týdne navštěvuje Kluby absolventů JÚŠ a sjednává si předem dobrovolníky na doprovod domů. Službu osobní asistence využívá , když se jí nepodaří zajistit dobrovolníka. Respondentka nepracuje a její příjem jí nedovoluje využívat časté placené asistence.

ZÁVĚR

V teoretické části bakalářské práce jsem se zaměřil na vytvoření přehledu o typech neziskových organizací v České republice. Na území ČR působí řada státních neziskových organizací a nestátních neziskových organizací. Můj zájem směřoval k tomu, zjistit co nejvíce o nestátních neziskových organizacích, které jsou často poskytovatelem sociálních služeb. Mezi druhy sociálních služeb patří i služby sociální péče, které jsou poskytovány jedincům se zdravotním postižením a znevýhodněním. Na přelomu roku 2013/2014 vešel v platnost nový občanský zákoník, který měl vliv na nestátní neziskové organizace. Tyto změny jsem zapracoval do přehledu neziskových organizací.

První část šetření se zaměřuje na obecný popis Asistence o.p.s. s podrobnějším popisem služeb, které poskytuje. Celkový přehled byl získán z dostupných informačních zdrojů a od pracovníků Asistence o.p.s. Praktická část obsahuje zpracování poznatků o službách, které poskytuje svým klientům nezisková organizace Asistence o.p.s. na území Prahy. Obecně prospěšná společnost Asistence je jednou z řady neziskových organizací, která výrazně pomáhá lidem s tělesným a kombinovaným postižením. Původně tato nezisková organizace vznikla pro absolventy Jedličkova ústavu a školy. Svou pomoc směřovala ke službám sociální rehabilitace a službám osobní asistence. Činnost této neziskové organizace se neustále vyvíjela a neustála pouze u absolventů JÚŠ, ale své služby začala poskytovat i absolventům jiných škol. V současnosti se mohou klienty Asistence o.p.s. stát i jednotlivci, kteří projeví o některou z nabízených služeb zájem.

Služby sociální rehabilitace a služby osobní asistence jsou vzájemně provázány. Tato služba má pro jedince se zdravotním postižením velký význam a umožňuje všem, kteří se stanou klienty Asistence o.p.s., zapojení do každodenního plnohodnotného života ve společnosti. Službu osobní asistence zajišťují koordinátoři osobní asistence Asistence o.p.s. a umožňují klientům získat osobního asistenta, jak pro péči o vlastní

osobu, tak i ke svým pracovním, společenským, sportovním a jiným volnočasovým aktivitám.

Centrum sociální rehabilitace má za úkol pomáhat jedincům se zdravotním postižením při vstupu na trh práce. Sociální rehabilitace zahrnuje služby podporovaného zaměstnávání, ergoterapie a tranzitní program. Podporované zaměstnávání probíhá jako individuální pomoc, kterou klienti potřebují při hledání práce. Konzultantky podporovaného zaměstnávání se snaží odhalit specifické potřeby klienta při individuální pomoci, kterou klienti potřebují při hledání práce. Snaží se, aby klienta nasměrovaly správným směrem a aktivně se do vyhledávání vhodné práce zapojil. Výběr práce by měl odpovídat jeho schopnostem i jeho zdravotnímu stavu. Představy klienta o práci se při konzultacích konkretizují.

Klient má možnost řešit všechny problémy, které se vyskytnou při hledání práce s konzultantkou. Pokud se podaří klientovi získat práci, nastupuje pomoc ergoterapeuta, který nacvičuje s klientem samostatnost a soběstačnost v pracovním procesu. Ergoterapeut mu také pomáhá i při zajišťování úprav na pracovišti, řeší se zaměstnavatelem odstranění bariér apod. Pokud klient pro získanou práci potřebuje, je mu jako další podpora poskytnuta pracovní asistence. Centrum sociální rehabilitace poskytuje i podporu zaměstnavatelům, kteří mají zájem jedince se zdravotním postižením zaměstnávat.

Významnou formou sociální rehabilitace je tranzitní program, který funguje na JÚŠ v rámci spolupráce s Asistencí o.p.s. a pomáhá žákům školy v období studia. Tento program připravuje žáky na přechod do dalšího pracovního a soukromého života.

Významnou pomoc klientům poskytují služby osobní asistence Asistence o.p.s. Služby osobní asistence jsou zabezpečovány týmem koordinátorů. Vlastní osobní asistence je realizována mezi klientem a osobním asistentem. Asistence o.p.s. využívá nejen osobních asistentů, ale i pomoc lidí, kteří se chtějí stát dobrovolníky. Služba dobrovolníků je pro klienty neplacená a opět ji využívají klienti Asistence o.p.s.

Asistence o.p.s. upozorňuje i na aktuální problémy, které se týkají života lidí s tělesným a kombinovaným postižením. Aktivně se zaměřuje na problematiku bariér v Praze.

Rozhovory s oslovenými pracovníci Asistence o.p.s. doplnily a potvrdily všechny údaje získané z informačních zdrojů o Asistenci o.p.s.

Druhým cílem šetření bylo na rozhovorech s klienty, kteří využívají službu osobní asistence ukázat, jaký význam v jejich životě tato služba má. Získat informace, od klientů s tělesným a kombinovaným postižením není bez citlivého přístupu možné. Autor práce těmto klientům pomáhal jako dobrovolník, trávil s nimi čas v Klubu absolventů JÚŠ a na akcích Asistence o.p.s. Protože mají všichni mezi sebou přátelské vztahy, bylo možné je oslovit a požádat o rozhovory. Osloveny byly dvě ženy a jeden muž ve věku 29-31 let.

Využití služby osobní asistence je podmíněno mnoha faktory. Klienti osobní asistence, kteří byli osloveni, prodělali v dětství dětskou mozkovou obrnu. První respondentka s tělesným postižením vystudovala a má titul bakaláře. Možnost využívání služeb osobní asistence jí umožňuje žít samostatně v bezbariérovém bytě. Pracuje z domova. Pomoc osobního asistenta potřebuje k péči o vlastní osobu, k základní hygieně, pro přesuny na lože, na toaletu, na elektrický vozík. Totéž platí pro celkovou péči o domácnost. Doprovod asistenta využívá pouze při cestách na místa, kde nezná situaci bezbariérovosti. V rámci volnočasových aktivit se díky osobní asistenci může zúčastňovat různých kulturních akcí, poznávacích výletů a provozovat některé sporty. Osobního asistenta využívá několikrát denně a díky pomoci osobní asistence žije plnohodnotný život.

Druhý respondent byl muž, který žije s rodinou v bezbariérovém rodinném domě. S každodenními potřebami mu pomáhají rodiče. Osobní asistenci využívá v situacích, kdy je nutné, aby byl nezávislý na rodině. Osobní asistent ho doprovází na pracoviště, k vyřizování osobních záležitostí a při volnočasových aktivitách.

Poslední respondentkou byla opět žena, která žije v chráněném bydlení. Služby osobní asistence využívá minimálně. Je klientkou Asistence o.p.s. a smlouva s poskytovatelem této služby jí umožňuje žádat o zajištění dobrovolníků. Být klientkou osobní asistence chápe jako možnost, jak získat na pravidelné i nepravidelné asistence dobrovolníky. Služba má pro ní význam pouze ve volnočasových aktivitách, pokud není zajištěn dobrovolník.

Z šetření vyplývá, že respondenti využívají službu osobní asistence k rozdílným potřebám a činnostem. Shodli se pouze ve využívání osobní asistence k volnočasovým aktivitám. Všichni jsou se službou osobní asistence velmi spokojeni, protože jim umožňuje získávat nové přátele a vést plnohodnotný život.

Záměrem této bakalářské práce bylo i ukázat, že přes všechna upozorňování médií na problematiku týkající se pomoci lidem se zdravotním postižením, je stále tato oblast v naší společnosti částečně opomíjena. Právě studenti speciální pedagogiky jsou tou skupinou mladých lidí, kteří by mohli jako dobrovolníci pomáhat a získávat tak nejen nové přátele, ale i zkušenosti, uplatnit své poznatky ze studia, které je možná přivede k zajímavé práci v neziskových organizacích.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ČÁMSKÝ, P.; SEMBDNER, J.; KRUTILOVÁ, D. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha : Portál, 2011, 264 s. , ISBN 978-80-262-0027-7

HRDÁ, J. *Osobní asistence – obecné informace o této sociální službě pro občany, kteří potřebují ke svému životu pomoc druhé osoby*. Praha: Pražská organizace vozíčkářů, 34 s.

HRDÁ, J. *Osobní asistence, poradenství a zprostředkování*. 1. vyd. Praha: Asociace poraden pro zdravotně postižené, 2006, 77 s. ISBN 80-239-6415-1

JESENSKÝ, J. *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených*, 1 vyd. Praha : Karolinum, 1995, 159 s. ISBN 80-7066-941-1

KOZLOVÁ, L. *Sociální služby*. 1. vydání. Praha: Triton 2005, 80 s. ISBN 80-7254-662-7

MICHALÍK, J. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál 2011, 512 s., ISBN 978-80-7367-859-3

NOVOSAD, L. *Základy speciální poradenství : Struktura a formy poradenské pomoci lidem se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním*. 2 vyd. Praha: Portál, 2006. 159 s., ISBN 80-7367-174-3

MATOUŠEK, O. *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál, 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367310-9

REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru - Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: EKOPRESS, s.r.o. 2010, 183 s. ISBN 978-80-86929-54-5

RENOTIÉROVÁ, M. *Speciální pedagogika*. 2.vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2004. ISBN 89-244-0873-2

SLOWÍK, J. Speciální pedagogika. 1 Vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 156 s., ISBN 978-80-247-1733-3

STEJSKAL, J.; KUVÍKOVÁ, H.; MAŤÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 172 s., ISBN 978-80-7357-973-9

VOTAVA, J. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením.*, Praha: Nakladatelství Karolinum, 2003, 172 s., ISBN 80-246-0708-5

Seznam použitých internetových zdrojů

Asistence: Jedeme v tom s vámi je na Facebooku [online]. [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <https://www.facebook.com/Asistence/info>

Bezbariérové školy Jedličkova ústavu [online]. [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.jus.cz/typy-skol?p=4>

ČUPZ. *Pracovní rehabilitace* [online]. [cit. 2014-01-21] Dostupné z : <http://unie-pz.cz/3-podporovane-zamestnavani/16-pracovni-rehabilitace.html>

ČUPZ. *Sociální rehabilitace* [online]. [cit. 2014-01-21] Dostupné z : <http://unie-pz.cz/3-podporovane-zamestnavani/15-socialni-rehabilitace.html>

ČUPZ. *Co je PZ?* [online]. [cit. 2014-01-21] Dostupné z : <http://unie-pz.cz/3-podporovane-zamestnavani.html>

Dobrovolníci [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/dobrovoln%C3%ADci>

Ergoterapie v Asistenci [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/ergoterapie-v-asistenci>

Hledám práci. [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/hladam-praci>

Chcete zaměstnat člověka se zdravotním postižením?[online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/chci-zamestnat>

Jak se stát dobrovolníkem? [online].© 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z: <http://www.asistence.org/jak-se-stat-dobrovolnikem>

Jak dobrovolníci pomáhají? [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21] Dostupné z:
<http://www.asistence.org/dobrovolnici-pomahaji>

Léčebná rehabilitace [online]. [cit. 2014-01-21]. Dostupné z:
<http://www.jus.cz/lecebna-rehabilitace?p=1>

MPSV. *Sociální rehabilitace (§ 70) a sociálně terapeutické dílny (§ 67)* [online]. [cit. 2014-01-21]. Dostupné z : <http://www.mpsv.cz/cs/13929>

MPSV. *Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči* [online]. [cit. 2014-01-21]. Dostupné z :
http://www.mpsv.cz/files/clanky/9198/Analyza_fin_SS.pdf

Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví [online]. [cit. 2013-12-31]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Odbornik/Soubor.ashx?souborID=10099&typ=application/pdf&nazev=mkf_cz.pdf

O Asistenci. [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z:
<http://www.asistence.org/o-asistenci>

Občanský zákoník [online]. [cit. 2013-11-10]. Dostupné z:
http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/NOZ_interaktiv.pdf

Průvodcovská a předčitatelská služba [online]. © TyfloCentrum Praha, o.p.s., 2010 [cit. 2013-11-13] Dostupné z: <http://praha.tyflocentrum.cz/nase-sluzby/pruvodcovska-a-predcitatelska-sluzba/>

Podporované zaměstnávání [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z:
<http://www.asistence.org/podporovane-zamestnavani>

Podporované zaměstnávání v CPR. [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z:
<http://www.asistence.org/node/24>

Statistika počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990 – 2012 [online] [cit. 2013-11-10]. Dostupné z:
http://www.neziskovky.cz/data/stat_NNO_tabulka_1990_2012txt12780.pdf

Systém tísňové péče [online] © 2010 [cit. 2013-11-13]. Dostupné z:
<http://www.socialnisluzby-praha1.cz/system-tisnove-pece>

Služba osobní asistence. [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z:
<http://www.asistence.org/sluzba-osobni-asistence>

Tranzitní program nejen pro studenty. [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z:
<http://www.asistence.org/tranzitni-programy-nejen-pro-studenty>

Tranzitní program na JÚŠ [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z:
<http://www.asistence.org/tranzitni-program-na-JUS>

Tranzitní program mimo školy [online]. © 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z:
<http://www.asistence.org/tranzitni-program-mimo-skoly>

Vyhláška 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách [online] [cit. 2013-11-17]. Dostupné z:
http://www.mpsv.cz/files/clanky/13639/v_505_2006.pdf

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů [online] © 2004 – 2013 [cit. 2013-11-10]. Dostupné z: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/586-1992-sb-zakon-ceske-narodni-rady-o-danich-z-prijmu.html>

Změny v legislativě pro NNO [online], [cit. 2013-11-10]. Dostupné z:
<http://www.spiralis-os.cz/index.php/zmeny-v-legislative-pro-nno>

Zákon č. 108/2006 o sociálních službách ve znění pozdějších změn [online] [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13640/z_108_2006.pdf

Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti ve znění pozdějších změn [online]. [cit. 2014-01-21]. Dostupné z :
http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/zoz_1.1.2014.pdf

Zřizovací listina příspěvkové organizace : Jedličkův ústav a Mateřská škola a Základní škola a Střední škola [online]. [cit. 2014-01-21]. Dostupné z:
http://www.jus.cz/files/dokumenty/ZL_2012.pdf

SEZNAM ZKRATEK

COPM	Canadian Occupational Performance Measure (Kanadské hodnocení výkonu zaměstnání)
ČR	Česká republika
JÚŠ	Jedličkův ústav a školy
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NNO	nestátní nezisková organizace
OPS	obecně prospěšná společnosti
OS	občanské sdružení
OZPS	občan se změněnou pracovní schopností
OZP	osoba se zdravotním postižením
PC	personal computer (osobní počítač)
WHO	World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Centrum pracovní rehabilitace.....	I
Obrázek 2 – Příprava na představení „Šeherezáda a sultán“.....	I
Obrázek 3 – Příprava představená na vánoční besídku v JÚŠ.....	II
Obrázek 4 – Lipno.....	II
Obrázek 5 – Stezka korunami stromů.....	III
Obrázek 6 – Stezka korunami stromů 2.....	III
Obrázek 7 – Výlet do Berouna.....	IV
Obrázek 8 – Medvědi.....	IV
Obrázek 9 – Pevnost.....	V
Obrázek 10 – Nepřízpůsobivé zastávky.....	V
Obrázek 11 – Bludné muzeum.....	VI
Obrázek 12 – BIOOKO.....	VI

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet služeb sociální péče vedených v registru poskytovatelů sociálních služeb dle právní formy poskytovatele (rok 2010).....	VII
Tabulka 2: Počet služeb sociální prevence vedených v registru poskytovatelů sociálních služeb dle právní formy poskytovatele (rok 2010).....	VIII

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Centrum pracovní rehabilitace, Divadlo.....	I
Příloha B - Šeherezáda a sultán, Výlet Lipno.....	II
Příloha C - Stezka korunami stromů.....	III
Příloha D - Beroun.....	IV
Příloha E - Pevnost v Berouně, Nepřízpůsobivé zastávky.....	V
Příloha F - Bludné muzeum, BIO OKO.....	VI
Příloha G - Počet služeb sociální péče.....	VII
Příloha H - Počet služeb sociální prevence.....	VIII
Příloha CH - Otázky pro rozhovor koordinátorkou osobní asistence.....	IX
Příloha I – Rozhovor s koordinátorkou osobní asistence.....	XI
Příloha J - Dotazník pro rozhovor s klienty Asistence o.p.s.....	XVI
Příloha K - Přepis nahrávky rozhovoru KAZUISTIKA 1 - EVA	XX
Příloha L - Souhlas s využitím získaných informací	XXXIV

PŘÍLOHY

Příloha A - Centrum pracovní rehabilitace, Divadlo

Obrázek 1 – Centrum pracovní rehabilitace

Zdroj: vlastní archiv

Obrázek 2 – Příprava na představení „Šeherezáda a sultán“

Zdroj : vlastní archiv

Příloha B - Šeherezáda a sultán, Výlet Lipno

Obrázek 3 – Příprava představená na vánoční besídku v JÚŠ

Zdroj: vlastní archiv

Obrázek 4 – Lipno

Zdroj: vlastní archiv

Příloha C – Stezka korunami stromů

Obrázek 5 – Stezka korunami stromů

Zdroj: vlastní archiv

Obrázek 6 – Stezka korunami stromů 2

Zdroj: vlastní archiv

Příloha D - Beroun

Obrázek 7 – Výlet do Berouna

Zdroj: vlastní archiv

Obrázek 8 – Medvědi

Zdroj: vlastní archiv

Příloha E – Pevnost v Berouně, Nepřizpůsobivé zastávky

Obrázek 9 – Pevnost

Zdroj: vlastní archiv

Obrázek 10 – Nepřizpůsobivé zastávky

Zdroj: vlastní archiv

Příloha F – Bludné muzeum, BIO OKO

Obrázek 11 – Bludné muzeum

Zdroj: vlastní archiv

Obrázek 12 – BIO OKO

Zdroj: vlastní archiv

Příloha G - Počet služeb sociální péče

Tabulka 1 Počet služeb sociální péče vedených v registru poskytovatelů sociálních služeb dle právní formy poskytovatele (rok 2010)

Počet služeb sociální péče vedených v registru poskytovatelů sociálních služeb dle právní formy poskytovatele sociální služby

Druh služby	NNO	obchodní společnosti	fyzické osoby	města/obce	příspěvkové organizace	ostatní
centra denních služeb	77	0	0	5	25	0
denní stacionáře	144	2	3	5	117	3
domovy pro osoby se zdravotním postižením	23	1	0	0	204	4
domovy pro seniory	102	14	4	5	360	0
domovy se zvláštním režimem	33	10	2	0	134	0
chráněné bydlení	82	0	2	6	60	3
odlehčovací služby	143	9	3	12	94	3
osobní asistence	189	5	9	2	14	0
pečovatelská služba	279	20	30	301	179	7
podpora samostatného bydlení	25	0	0	0	11	0
průvodcovské a předčitatelské služby	37	1	1	0	2	0
sociální služby poskytované ve zdravot. zařízeních ústavní péče	11	71	0	0	53	0
tísňová péče	9	1	2	1	5	0
tydenní stacionáře	29	1	0	0	50	1
Celkem	1 183	135	56	337	1 308	21

NNO – nestátní nezisková organizace (především se jedná o občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby),

Obchodní společnosti – především se jedná o společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti, družstva,

Příspěvkové organizace – především se jedná o příspěvkové organizace zřizované městy a kraji,

Města/obce – případy, kdy služby poskytuje přímo obec či město vlastní organizační složkou bez právní subjektivity

Ostatní – např. organizační složky státu, školské právnické osoby.

Zdroj: MPSV. Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči [online]. [cit. 2014-01-21] Dostupné z : http://www.mpsv.cz/files/clanky/9198/Analyza_fin_SS.pdf

Příloha H - Počet služeb sociální prevence

Tabulka 2: Počet služeb sociální prevence vedených v registru poskytovatelů sociálních služeb dle právní formy poskytovatele (rok 2010)

Počet služeb sociální prevence vedených v registru poskytovatelů sociálních služeb dle právní formy poskytovatele sociální služby

Druh služby	NNO	obchodní společnosti	fyzické osoby	města/obce	příspěvkové organizace	ostatní
azylové domy	167	0	0	13	32	2
domy na půl cesty	44	0	0	3	5	0
intervenční centra	14	0	0	0	7	0
kontaktní centra	61	0	0	1	3	0
krizová pomoc	43	1	0	3	2	0
nízkoprahová denní centra	50	0	0	0	1	0
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	227	0	0	8	8	6
noclehárny	49	0	0	2	11	0
raná péče	40	0	1	2	1	1
služby následné péče	37	0	0	0	1	0
SAS pro rodiny s dětmi	188	1	1	2	7	3
SAS pro seniory a osoby se ZP	264	0	1	3	14	0
sociálně terapeutické dílny	105	1	3	0	15	2
sociální rehabilitace	295	2	1	2	4	4
telefonická krizová pomoc	33	0	2	3	8	0
terapeutické komunity	18	0	0	0	1	0
terénní programy	190	1	1	16	6	1
tlumočnické služby	40	0	0	0	0	0
celkem	1 865	6	10	58	126	19

Pozn. SAS – sociálně aktivizační služby

NNO – nestátní nezisková organizace (především se jedná o občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby),

Obchodní společnosti – především se jedná o společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti, družstva,

Příspěvkové organizace – především se jedná o příspěvkové organizace zřízené městy a kraji,

Města/obce – případy, kdy služby poskytuje přímo obec či město vlastní organizační složkou bez právní subjektivity

Ostatní – např. organizační složky státu, školské právnické osoby.

Zdroj: MPSV. Vybrané statistické údaje o financování sociálních služeb a příspěvku na péči [online]. [cit. 2014-01-21] Dostupné z : http://www.mpsv.cz/files/clanky/9198/Analiza_fin_SS.pdf

Otázky pro rozhovor s koordinátorkou osobní asistence

- **Kolik koordinátorů osobní asistence zajišťuje její provoz?**
- **Jakým způsobem jsou koordinátoři rozdělení?**
- **Vy v současnosti tedy již nemáte pouze studenty Jedličkova ústavu a přijímáte také klienty mimo?**
- **Jakou kvalifikaci musíte mít jako koordinátoři osobní asistence?**
- **Kolika klientům každý koordinátor zajišťuje asistenci?**
- **Jak si klient může službu objednat?**
- **Pokud klient potřebuje osobní asistenci, co musí sdělit?**
- **Může mít požadavek na pohlaví asistenta?**
- **Jak si klienti objednávají službu na týden dopředu?**
- **Od a do kolika hodin mohou klienti objednávat asistence?**
- **Jak dlouho trvá než koordinátor potvrdí sjednání asistenta klientovi?**
- **Existuje limit, do kdy musí koordinátor říci klientovi, že asistenta nesehnal, pokud o něj požádal?**
- **Jaké informace získá klient o sjednaných asistentech na danou asistenci?**
- **Jaký popis asistenta dostává klient?**
- **Jakou formou dostává klient informaci, že byly asistence zajištěny?**
- **Jak může klient osobní asistenci zrušit?**
- **Pokud klient zruší asistenci přímo asistentovi, musí se to i tak nahlásit koordinátorům?**
- **Může klient požádat o jemu vyhovujícího asistenta?**
- **Může klient odmítnout osobního asistenta?**
- **Stává se to často?**
- **Jaké úkony čekají koordinátora po přijetí objednávky od klienta?**
- **Jak koordinátor bude reagovat v časové tísní?**

- **A v jakém počítačovém systému koordinujete osobní asistenci?**
- **Co se stane, když klient nedorazí na asistenci nebo naopak asistent za klientem?**
- **Můžete nějaký klientův požadavek na asistenci nepovolit?**
- **Jakou formou kontaktují koordinátoři osobního asistenta?**
- **Jaké informace o klientech předáváte asistentovi?**
- **Může asistent odmítnout osobní asistenci?**
- **Čeká asistenta nějaký postih, když nepřijde na asistenci?**
- **Existuje nějaká tolerance se zpožděním asistenta?**
- **Jak probíhá kontrola provedených asistencí?**

Příloha I – Rozhovor s koordinátorkou osobní asistence

Rozhovor s koordinátorkou Osobní asistence

- ***Kolik koordinátorů osobní asistence zajišťuje její provoz?***
 - *V současnosti jsme tři koordinátorky a jeden koordinátor.*
- ***Jakým způsobem jsou koordinátoři rozdělení?***
 - *Jsme rozdělení na dvě skupiny po dvojicích. My máme na starosti absolventy z Jedličkova ústavu. Spíše jsou to lidé po škole, ale není to úplně podmínka. Většinou si to rozdělujeme podle toho, kolik máme asistentů, aby to bylo rovnoměrné. A ta druhá skupina má převážně studenty Jedličkova ústavu. Potřebují asistenty pro praktikanty na praxích. My máme spíše studenty jiných škol. Třeba i vysokých škol a klienty z Klubu absolventů. Když přijde nový klient s tím, že by měl zájem o osobní asistenci a pokud je to student Jedle, tak jde automaticky do druhé skupiny a jinak se rozdělují na přeskáčku, podle toho kolik máme asistentů.*
- ***Vy v současnosti tedy již nemáte pouze studenty Jedličkova ústavu a přijímáte také klienty mimo?***
 - *Ano.*
- ***Jakou kvalifikaci musíte mít jako koordinátoři osobní asistence?***
 - *Podle zákona o sociálních službách musíme mít vzdělání sociálního pracovníka, minimálně vyšší odborné vzdělání sociální práce, nebo kurz sociálního pracovníka a k tomu je potřeba asi pět let praxe.*
- ***Kolika klientům každý koordinátor zajišťuje asistenci?***
 - *Máme to ve dvojici rozdělené na půlku. Jsme jejich klíčoví pracovníci. Sepisujeme s nimi smlouvy a oni pod nás spadají.*
- ***Jak si klient může službu objednat?***
 - *Mohou to řešit tak, že sem přijdou osobně, nebo telefonují a nebo emailem. Každý jinak. Nejčastěji nám klienti telefonují. Mnoho klientů má asistence*

pravidelné, chodí pravidelně do nějakých dílen, na kroužky apod., Máme to přednastavené v systému asistence a oni volají pouze, když je nějaká změna.

- ***Pokud klient potřebuje osobní asistenci, co musí sdělit?***
 - *Důležité je, aby to nahlásil minimálně dva dny dopředu. I když nám klienti volají, že asistenta potřebují i na druhý den, někdy i stejný den, tak se to snažíme zajistit, ale nelze to zaručit. Vždy jim dáváme manuál, jak si asistenci objednat, důležité je znát den, datum, v kolik hodin, kam a náplň té asistence a nějaká specifika. Např. když je potřeba vyjít schody, tak tam posíláme muže.*
- ***Může mít požadavek na pohlaví asistenta?***
 - *Ano, může. Často je to v případě, když se jedná o osobní hygienu, toaletu. Některým klientům je to jedno.*
- ***Jak si klienti objednávají službu na týden dopředu?***
 - *Pokud potřebují asistence na další týden, čtvrtek je poslední den na objednání. My se snažíme, ale klienti ví, že nejlepší je, když v úterý máme kompletní seznam asistencí na další týden, aby bylo možné tyto asistence koordinovat. Jsme rádi, když do úterý máme program na další týden.*
- ***Od a do kolika hodin mohou klienti objednávat asistence?***
 - *Od devíti hodin do pěti hodin mohou objednávat a do šesti jsme na telefonu. Platí to od pondělí do pátku.*
- ***Jak dlouho trvá než koordinátor potvrdí sjednání asistenta klientovi?***
 - *Pokud je to asistence na druhý den, hned jak ho seženu, posílám klientovi sms zprávu se jménem a kontaktem na asistenta. Pokud mají pravidelné asistence, tak vždy v pátek pošleme každému klientovi sms, kde jsou po dnech sepsaná jména asistentů.*
- ***Existuje limit, do kdy musí koordinátor říci klientovi, že asistenta nesehnal, pokud o něj požádal?***
 - *Občas se to stává. Někdy se stane, že jdeme asistovat i my, pokud klient objednal službu v dostatečném předstihu a někdo z nás může službu zajistit.*

Nestává se to často. Když je to ze dne na den, nebo z hodiny na hodinu, tak klienti vědí, že s tím nemohou počítat. My se snažíme, ale někdy to už nejde, protože asistenti již nemají čas.

- ***Jaké informace získá klient o sjednaných asistentech na danou asistenci?***
 - *Znají jméno, příjmení a telefonní číslo.*
- ***Jaký popis asistenta dostává klient?***
 - *Většinu asistentů znají, pokud už dlouho asistují. Někdy si zavolají a ptají se, kdo to je. To se obvykle stává, jde-li o nového asistenta.*
- ***Jakou formou dostává klient informaci, že byly asistence zajištěny?***
 - *Někteří klienti u druhé skupiny koordinátorů využívají email, ale u našich klientů nikdo. Spíše píšeme smsky a někdy píšeme i rodičům klientů, protože klient nemůže používat mobil nebo si nemůže smsku přečíst.*
- ***Jak může klient osobní asistenci zrušit?***
 - *Zrušit ji může kdykoliv, ale je to nepříjemné, když je to na poslední chvíli. V případě, že asistent je už na cestě za klientem, tak mu klient proplácí minimálně hodinu asistence. Když to ruší klient v den asistence, protože například onemocněl, tak se to dá samozřejmě pochopit. Zrušení asistence se vždy musí nahlásit nám.*
- ***Pokud klient zruší asistenci přímo asistentovi, musí se to i tak nahlásit koordinátorům?***
 - *Ano, protože to máme vše zaznamenané v systému, který by měl souhlasit s výkazem práce, který dostáváme od asistenta.*
- ***Může klient požádat o jemu vyhovujícího asistenta?***
 - *Může, klienti to dělají a my se jim snažíme vyhovět. Když nám zavolají, že chtějí někoho a víme, že ten asistent má čas, pokusíme se ho zajistit.*
- ***Může klient odmítnout osobního asistenta?***
 - *Může.*
- ***Stává se to často?***

- Často ne, ale stává se to. Důvodem jsou požadavky, které ten asistent nesplňuje. Jde většinou o problémy s přesunem klienta. Často se nestává, že by si klient s asistentem nerozuměl.
- **Jaké úkony čekají koordinátora po přijetí objednávky od klienta?**
 - Pro nás to znamená, že musíme zajistit asistenta. Máme časové možnosti všech asistentů. Podíváme se, kdo má v potřebný den a čas volno. Podle toho odesíláme asistentům sms zprávy.
- **Jak koordinátor bude reagovat v časové tísní?**
 - Když je to hodně na rychlo, telefonujeme. Posléze voláme i těm, kteří již neposlali své časové možnosti a následně i těm ,kterým nenabízíme asistence, protože nekomunikují. V případě neúspěchu zkusíme asistenty z druhé skupiny.
- **A v jakém počítačovém systému koordinujete osobní asistenci?**
 - Děláme to v programu, který se jmenuje eQuip. V něm musí být každá asistence zavedena. Program je schopen zajistit, že nedojde k žádné chybě.
- **Co se stane, když klient nedorazí na asistenci nebo naopak asistent za klientem?**
 - Stává se to. Pokud asistent nedorazí a nedá vědět, snažíme se ho sehnat a zjistit důvod. Když klient není tam, kde si objednal asistenci, záleží také na důvodu. Pokud tam záměrně nedorazil, platí asistentovi čas, který tam strávil. Nebo alespoň hodinu. Někdy se stane, že dojde k chybě při uvedení místa, kde se má asistent s klientem setkat. To je naše vina a to platí Asistence.
- **Můžete nějaký klientův požadavek na asistenci nepovolit?**
 - Asistenti nemohou řídit auto a převážet klienta.
- **Jakou formou kontaktují koordinátoři osobního asistenta?**
 - Osobní asistenty kontaktuje sms zprávami, kterými nabízíme asistence. Pokud je asistent přijme, v pátek mu odesíláme email s kompletním seznamem asistencí na další týden.

- ***Jaké informace o klientech předáváte asistentovi?***
 - *Když klienta přijímáme, tak mu říkáme, že emailem posíláme asistentům krátké informace. Ptáme se jich, co by si přáli, aby tam o nich bylo napsáno. Informuje o používání vozíku, chůzi o berličích apod. Když chce klient něco o osobě říci, tak to tam napíšeme.*
- ***Může asistent odmítnout osobní asistenci?***
 - *Ideálně by měl osobní asistent dodržovat časy asistování, které nahlásil. Přijímat asistence v časech, kdy nám řekl, že může asistovat.*
- ***Čeká asistenta nějaký postih, když nepřijde na asistenci?***
 - *Neplatí nic. Někdy se asistent, kterému se to stane, s klientem domluví, že mu bude asistovat jindy, aby mu to vynahradil.*
- ***Existuje nějaká tolerance se zpožděním asistenta?***
 - *Často se to nedozvíme. Klienti mohou volat, že asistent chodí pozdě a že ho nechtějí. Vidíme to i ve výkazu. Někteří klienti volají i minutu po tom, co asistent nedorazil na čas.*
- ***Jak probíhá kontrola provedených asistencí?***
 - *Asistent zapisuje každou asistenci do výkazu asistencí. Klient mu musí výkaz podepsat. Asistenti na konci měsíce výkaz odevzdávají a my ho kontrolujeme s našimi údaji. Klienti dostávají na konci měsíce fakturu, na které si mohou zkontrolovat proběhlé asistence.*

Příloha J - Dotazník pro rozhovor s klienty Asistence o.p.s.

Dotazník pro rozhovor s klienty Asistence o.p.s.

Základní informace :

Místo dotazování :

Datum:

Čas :

Rozhovor trval: od do

Forma záznamu : digitální nahrávka (diktafon)/ ruční zápis (respondent dostal možnost volby)

Uvedení tázaného do zjišťované problematiky.

Otázky na osobu respondenta

Otázka mimo vlastní kazuistiku. Pod jakým jménem Vás mám uvést? Jaké by jste preferoval/a? (otázka zaměřená spíše na uvolnění atmosféry, zapojení do komunikace, prolomení bariér dané situace.

1. Zvolené jméno nebo tazajícím vybrané jméno pro zachování anonymity _____
2. Je to muž/žena?
3. V jakém roce jste se narodil? Kolik je Vám let?
4. Kde jste se narodil/a? Kde žijete (město)?
Pokud žil/a původně někde jinde, tak proč došlo k přestěhování jedince, popřípadě v minulosti jeho rodiny?
5. Jaký je Váš rodinný stav? (svobodný/á, ve vztahu, ženatý/vdaná)
 - zaměřit se na odpověď pokusit se rozvinout
6. Otázka odvíjející se od č. 5 : žije sám, u rodičů, s přítelkyní, má vlastní rodinu atd.
7. Studujete/pracujete?
 1. Pokud studuje/studoval?
 1. Jakou ZŠ,SŠ, popř. VŠ studujete?
 2. Forma studia.
 2. Pracuje/pracoval?

1. Kde pracuje, v jakém oboru, směru?
 1. Co je náplní vaší pracovní činnosti v daném zaměstnání?
 2. Jak často docházíte do zaměstnání?
 3. Líbí se vám daný typ zaměstnání, baví vás? Cítíte se naplněn?
2. Jaká zaměstnání jste již vystřídal/a?

Zde se zaměřit vždy na jeho pohled na zaměstnání, studium. Vztah se spolužáky/spolupracovníky, vnímání jejich pohledu na něj. Spokojenost se studiem/zaměstnáním, pocit pracovního naplnění.

Rodina

Pojďme si chvilku povídat o vaší rodině ve které žijete, nebo jste žil/a.

1. V jaké formě rodiny respondent vyrůstal?
 1. Úplná rodina = rodiče +dětí
 2. Neúplná rodina = jeden z rodičů trvale chybí, dítě je v péči prarodičů, jeden nebo oba rodiče se o dítě nemohou starat
 3. Jiná možnost :
2. Jaké měl, má vztahy s rodiči?
3. Jaká byla jeho rodina ve smyslu finančního zajištění? Spíše zaměřit na práci rodičů.
4. Jak bydlí/bydleli? Rodinný dům, panelový dům atd.
5. Jakým způsobem u Vás fungovala výchova?
6. Jak trávíte volný čas? Společné zájmy?
7. Máte sourozence? (kolik, bratři/sestry, mladší/starší, vztahy)
8. Jakým způsobem Vám rodina pomáhá?

Zdravotní stav respondenta

1. Mohu se prosím zeptat na váš zdravotní stav? Jaké máte zdravotní postižení?
Jaká je příčina vašeho zdravotního postižení? [CITLIVĚ A OPATRNĚ]
2. Typ postižení:
3. Rozsah postižení: nechám respondenta popsat svůj stav, podle jeho pohledu.

4. Pobírá příspěvek na péči? Pokud ano, je tedy závislý na pomoci jiné osoby v jakém stupni? I, II, III, IV

Potřeby respondenta

Popovídejme si o Vašem běžném dni a potřebách, které zvládáte a u kterých potřebujete pomoc.

Otázky na běžné činnosti :

- Toaleta a hygiena (použití toalety, koupání, použití umyvadla, čištění zubů atd.)
- Oblékání a úprava
 - Oblékání (pomoc, bez pomoci – čas)
 - Úprava (péče o zevnějšek)
- Pohyb, přesun, polohování, doprava
 - architektonické bariéry
 - schopnost překonávání: schody, nerovnost terénu, úzké dveře
 - kompenzace (hole, berle, vozík, zvedák atd.)
- Stravování
 - schopnost přípravy,
 - jí bez pomoci, s pomocí
- Domácnost (kdo, kdy, jak to funguje?)
 - úklid (nádobí, podlaha, umyvadlo, WC, luxování, utírání prachu)
 - nákupy
 - praní, věšení, žehlení, spravování, ukládání
 - údržba domácnosti
- Pohyb mimo bydliště, přesuny?

Využití sociálních služeb respondentem v současnosti

- Nejdříve nechat respondenta popsat služby, které využívá.
- Zaměřit se na typ služeb, poskytovatele dané služby.

- Co od nich respondent potřebuje? Jak je využívá?
 - četnost využívání služby
 - spokojenost se službou
 - co se mu líbí/nelíbí
 - co by si představoval, že by se mělo změnit
- Jaké má pocity při využívání těchto služeb?
- Plánuje do budoucna nějaké změny?

Popřípadě připomenout : Sociální poradenství, Osobní asistence, Pečovatelská služba, Tísňová péče, Podpora samostatného bydlení, Chráněné bydlení, Sociálně terapeutické dílny, Sociální rehabilitace atd.

Příloha K - Přepis nahrávky rozhovoru KAZUISTIKA 1 – EVA B.

Přepis nahrávky rozhovoru KAZUISTIKA 1 – EVA B.

S respondentkou jsme se dohodli, že si budeme v průběhu rozhovoru tykat. Bylo jí to příjemnější. Proto jsou otázky kladeny neformálně.

Už nahráváme.

Jasně

Tady ti budu říkat vlastním jménem a později to přepíši a dám ti jiné jméno, aby to zůstalo anonymní. Chtěl jsem se zeptat, zda-li jsi o tom přemýšlela a zvolila si pro sebe nějaké náhradní jméno?

Já jsem o ničem nepřemýšlela.

Mám si něco vybrat?

Něco si vyber.

Už se tě někdy někdo takto ptal, přišel nějaký student a ptal se tě na něco pro svou práci?

Ne, ne.

Dobře.

Uvedu do záznamu, že jsme u tebe doma. Dnes je 4.12. 2013 a začínáme v pět hodin a deset minut, nahráváme to na diktafon.

Mohu se tě prosím zeptat, kolik ti je let?

31.

Kde jsi se narodila? V jakém městě?

V Olomouci.

V Olomouci?

No.

A jak jsi se dostala do Prahy?

No, to je v podstatě hrozně jednoduchý. Když jsem byla malá, když mi byly asi tři, tak jsme se přestěhovali z Olomouce do Pardubic, protože táta tam tenkrát dostal

práci a ta práce byla i s bytem. Tak jsem strávila řadu let v Pardubicích a v nějakých 16-17 letech jsem udělala přijímačky do Obchodní akademie v Jánských lázních pro tělesně postižené. Já jsem měla možnost, protože jsem byla student šprt, jít po základní škole na obchodní akademii bez přijímaček.

Jestli jsem to pochopil správně, tak základní školu jsi dělala?

Základní školu jsem dělala v Pardubicích mezi zdravými dětmi. Ze základní školy jsem měla tak příšerné zážitky, že jsem tvrdila, že už mezi zdravé děti nepůjdu. Tak jsem si prosadila, přes velkou nevoli tatínka, že chci na Obchodní akademii v Jánských lázních. Je to budova školy z 94 roku. Stavěla to nějaká švýcarská firma. Je to stavěné za přispění nadace Olgy Havlové. Tak jsem se dostala na tuto školu a po přijímačkách jsem byla první pod čarou. Vzali mě na odvolání a strávila jsem tam 5 let a ráda na to vzpomínám. Když jsem maturovala, tak jsem přemýšlela, co budu dělat dál, protože jsem se v té době věnovala závodně plavání pro handicapované, tak připadala v úvahu Praha.

Mohu se zeptat, v rámci jakého spolku to bylo?

Kontakt bez bariér. Proto jsem měla strašnou motivaci dostat se do Prahy. Tady je jedno velké středisko, kde se lidi, kteří mají zájem učit plavat, také zde mohou trénovat ti co umí plavat a chtějí se zlepšovat. A také mají sportovní skupinu a věnují se handicapovaným závodníkům. A tak jsem zjišťovala jakou školu bych mohla studovat a v té době začínala být populární Metropolitní univerzita Praha. Dříve Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze.

Tam jsi studovala?

Tam jsem studovala 3 roky bakaláře obor Veřejná správa – právní specializace. Já se vrátím zpět, pokud by ti to bylo nepříjemné, tak o tom nebudeme mluvit. Ty jsi říkala, že to na té ZŠ nebylo hezké, že ti ubližovali. Děti byly ošklivé. Když jsi ale odešla do Jánských lázní, bylo to tam lepší?

Bylo to tam 100% jiné. Tam všichni měli nějaké menší nebo větší pohybové omezení. Ideální to nebylo, ale ideální to není nikdy. Tam byl problém, jak tam byl kolektiv tělesně postižených, tak tam docházelo k tomu, že...Možná se třeba tomu budeš divit, možná ne. Docházelo tam k tomu, že někdy se stávalo, že ti co na tom byli

hůř, záviděli těm, co na tom byli lépe a někdy jim to dávali zatraceně sežrat. A pokud se ti, co na tom byli lépe, věnovali nějakému vrcholovému sportu a jezdili na mezinárodní závody, tak o to to bylo horší, ale bylo to lepší než na té základce, tam jsem si užila šikanu. Já jsem to měla na té ZŠ těžké, chodila jsem na ní v době, kdy se to nenosilo, ta integrace mezi zdravé děti. Já jsem nastoupila do první třídy krátce po revoluci. Před revolucí jsem měla věk na to, abych šla do školy, ale jak to bylo komunistický, že tyhle děti patří do ústavu, tak mě nikde nechtěli. Proto jsem měla dvakrát odklad, jednou kvůli tomu, že jsem se narodila v říjnu a tyhle děti jdou automaticky o rok dále do školy na ZŠ. A měla jsem druhý, protože mě nikde nechtěli vzít. Tak došlo k tomu, že mi naši zvolili cestu tak, že místo na ZŠ do první třídy jsem šla na operaci. A šla jsem do školy a v říjnu mi pak bylo osm. Byla jsem tedy nejstarší ve třídě a ještě k tomu s handicapem. No, to ti ty starší děti v pubertě dají sežrat. Jednak, že jsem byla jiná a ještě starší než všichni žáci ve třídě.

Když na to vzpomínáš, tak je to asi těžké?

Tohle to je ještě takové relativně v pohodě. Já jsem si potom prošla ještě jinými věcmi, které mě poznamenaly ještě více.

Jsi svobodná/zadaná?

Mám přítele a nechci to více rozmazávat.

V současnosti bydlíš sama? Já jsem si všiml, že tu máš druhou postel. Máš spolubydlící?

Je tady kvůli příteli, ale když potřebuji, z nějakého důvodu, spí tady i někdo jiný.

Co je toto vlastně za typ bydlení? Jak a kde bydlíš?

Ty byty. Nebo vlastně celé tyto dva vysoké baráky patří této městské části Prahy. A oni v rámci toho, že postavili tyto baráky a stará se o to tato městská část Prahy, vybudovali v každém patře jednu bezbariérovou garsonku. Je to takové příjemné. Je to integrace tělesně postižených mezi zdravé lidi. Tedy mezi běžnou společností. Je to moc fajn, cítím se tu dobře. Je to lepší než mít byt v chráněném bydlení.

Vím, o kterých bytech mluvíš.

Ano, jsou to takové ty bezbarierové, ale jiné lidi než s handicapem tam nepotkáš. Já kdybych se dostala do takového bytu, byla bych z toho nešťastná, připadala bych si, že jsem v lázních nebo v ústavu, nebo někde v nějaké léčebně. Mezi těmito lidmi bych se necítila, že bydlím v bytě a funguji, tak nějak normálně.

Chápu.

Já bych si jednou přála, bohužel se toho nedožiji, aby vlastně to město kolem nás, prostředí, doprava byla bez bariér a všechno přístupné všem, smazalo by se to mluvení o lidech s handicapem, bariérovosti, bezbariérovosti. To by tady nebylo. Bylo by to pěkný. Je to hezké, je to to, co napadá mě a je to něco, co se možná ani nedá splnit.

Děkuji, to je moc hezké přání. Já o tobě vím, že v současnosti nestuduješ, ale studovala jsi tenkrát na Metropolitní univerzitě. Bylo to prezenční studium?

Prezenční.

Jsi bakalář. A pracuješ v současnosti?

Pracuji jako správce databáze a administrativní pracovník pro firmu, která se zabývá vzduchotechnikou a vším, co k tomu patří.

Docházíš do zaměstnání?

Ne,ne.

Toto je tvoje hlavní práce. Děláš i jiné pracovní činnosti?

V minulosti, v rámci studia na Metropolitní univerzitě, jsme měli dohodu o provedení práce a tam jsme měli tréninkové pracoviště a tam jsme, pro jednu advokátní kancelář v Praze, psali hnusné vymahačské dopisy jako pokuty a nedodržení něčeho a bylo to pro dva obrovské podniky. Tam mě to bavilo.

A současná práce tě baví?

Takhle. Samozřejmě, není to práce, která by mě úplně bavila, ale jsem ráda, že tu práci mám a že si mohu přivydělat a že ty peníze mám, protože jsem závislá sama na sobě a vždy jsem byla a nemám možnost nikomu z rodiny říci, aby mi pomohli nějakou finanční částkou k důchodu nebo k výplatě, nebo pro doplatek na asistenci, nemám možnost.

Já se vrátím zpět. Ty pracuješ z domova. Jakou formou probíhá tvůj kontakt se zaměstnavatelem? Jak to funguje?

Je to spíše na dálku, emailem, telefonicky, sms, ICQ a Skypem.

Oni tě takto informují?

Přes email mi posílají materiály a já si to vytisknu tady (myšleno doma) a já to posílám zpět mailem, nebo pracuji s databází přes vzdálenou plochu. Někdy to ukládám na úložiště, do úschovny na internet. Tak nějak to funguje.

Chvilku se pojd' me bavit o rodině. Ty jsi žila v úplné rodině s maminkou i s tatínkem?

Já jsem měla úplnou rodinu, moji rodiče se rozvedli před třemi roky. V dětství jsem měla úplnou rodinu.

Měla jsi sourozence?

Ne, jsem jedináček.

Jaké máš v současnosti vztahy s rodiči.

Vztahy takové, že se mi o tom nechce hovořit.

Mohu se alespoň zeptat, jaké měli tví rodiče zaměstnání?

Můj táta pracoval v podniku, kde vyráběli spotřební elektroniku. Po revoluci si založil firmu, která se zaměřovala na výpočetní techniku.

A maminka?

Maminka, než jsem se narodila, pracovala jako servírka. Když jsem se já narodila, tak toho nechala a všechny možnosti a schopnosti věnovala mně. Do práce nechodila a brala tzv. Příspěvek na péči o osobu blízkou. Když jsem já odešla na střední školu a později VŠ, tak měla zdravotní problémy, se kterými odešla místo do práce do invalidního důchodu.

Jak jste bydleli, když jsi byla malá. V rodinném domě, panelovém domě?

Bydleli jsme v bytě dva plus jedna. V takovém tom, říkalo se jim králíkárný. Bylo to dost krkolomné. Já jsem neměla soukromí a spala jsem s rodiči. To mi jako malé bylo příjemné, ale později jsem potřebovala soukromí a to jsem neměla. To bylo špatné.

Jak by jsi zpětně vnímala výchovu. Měla jsi hezké dětství.

Já ti to řeknu takhle, vzhledem k tomu, co všechno mám za sebou a jaké problémy z toho mám do dospělosti a do různých vztahů a o tom, jak jsem byla

vychovávána o tom mluvit vážně nechci. Řeknu to tak, že mě hodně věci poznamenalo natolik, že mám hodně nestandardní chování v určitých situacích a sama k sobě.

Odkloníme se tedy od tohoto tématu a pojďme si chvilku povídat o tobě, o tom, co se ti stalo, jaké máš zdravotní postižení.

Já mám DMO způsobenou předčasným porodem. Já jsem se narodila v šestém měsíci jako nedonošené dítě s porodní vahou 1,4 kg.

Pobíráš příspěvek na péči. Jaký stupeň pobíráš?

Mám ten druhý stupeň. To jsou jenom 4000Kč.

Pojďme si povídat o tvých potřebách, kde a kdy potřebuješ pomoc. Začneme od rána.

Když vstáváš z postele, zvládneš to sama?

Já obecně takovéto přesuny, tyhle ty věci zvládám, nicméně potřebuji dopomoc. Já jsem byla rodiči vychovávána k tomu, že, co by mi pomáhali, když to zvládám sama. Tak prostě došlo k tomu, že jsem si prošla několika záněty ramen, absolvovala jsem obstríky ramen. Pan doktor z ortopedie mi řekl, že kdybych na tom byla pohybově lépe, tak by se přikláněl k endoprotéze pravého ramenního kloubu. Já proto v současnosti využívám asistenci, abych odlehčila pravé ruce. Já už určité věci nezvládnu, asistenci využívám docela dost.

Jestli tomu tedy rozumím správně, tak v současnosti využíváš osobní asistenci k tomu, aby ti pomohli z postele.

Většinou používám asistenty k dopomoci. To znamená, mám problém ráno s rovnováhou a se stabilitou. Mám problém, abych se vůbec udržela v sedě. Tak se toho asistenta chytanu při přesunu za ruku, abych udržela rovnováhu a tak.

Kolikrát tedy asistenta do týdne potřebuješ?

Každé ráno a každý večer. Někdy i během dne, když jdu někam, kde to nezvládám, Když jdu na akci, kam netrefím, nebo když si nejsem jistá, jak bych to tam zvládala z hlediska toalety a tak. Tímto se pojistím.

Potřebuješ tedy doma na toaletě pomoc od asistenta?

Během dne ani tak ne. To si vystačím sama. Hlavně teď ji využívám ráno a večer. Večer kvůli koupání a přesunech do sprchy a ráno, jak říkám, jsem dobře zatuhlá

a dělá mi problémy si sednout. Potřebuji se tedy po ránu pojistit, než se moje tělo začne hýbat tak, jak já chci a ne, aby to tělo hýbalo se mnou, tak jak chce ono.

Čištění zubů zvládáš a věci kolem umyvadla zvládáš dobře jestli jsem to pochopil správně.

Přesně tak.

A oblékání?

Já nemám problém si obléknout horní část, tzn. od pasu nahoru, ale od pasu dolu, spodní prádlo, kalhoty, ponožky, boty, to už jsem v takové fázi, že mi to dělá problémy a potřebuji pomoci.

Když potřebuješ něco vyřídit, zajít někam po městě. Jak tohle to zvládáš?

Řekněme, že když jdu někam, kde to znám a nemám nějaké akutní zdravotní problémy, které mi znemožňují, že bych nemohla dělat, to co normálně zvládnou, tak k tomu asistenta nepotřebuji, ale pokud mám akutní problémy s ramenem a jsem po obštracích, tak si nejsem schopná otevřít jakékoliv dveře, zavolat výtah a obléknout bundu atd. Potřebuji asistenta prakticky ke všemu.

Pokud se potřebuješ dostat například na Vyšehrad, nebo jinam. Zvládneš to?

Já jsem zvyklá cestovat po Praze, já ji znám. Některá místa hodně dobře. Nejsem taková, že bych se bála a neuměla se zeptat na cestu. Např. do Jedle trefím bez problémů. Metrem jezdím denně. Nejsem ta, která by se s električkem bála jezdit metrem.

Pokud jedeš na úřad a víš kde je, tak si to zajedeš tedy vyřídit?

Když vím, kam jedu, co k tomu potřebuji, tak si to zařídím v pohodě. Já jsem takový člověk, že cestuji po Praze a rozšířila jsem si to o to, že jezdím sama i mimo Prahu, např. do Pardubic. Vyřizuji si tam věci, protože tam mám trvalé bydliště. Jezdím tam minimálně jednou týdně, protože tam v současnosti kamaráda fyzioterapeuta, který je opravdu skvělý. Mám to i jako zábavu, protože jsem fanoušek pardubického hokejového týmu a jezdím se tam dívat na kluky, jak jim to jde. Nebo nejde.

To je úžasné.

Užívám si to. Nevnímám to tak, že protože jsem na vozíku, tak mě to omezuje. Prostě si to užívám

Můžeš mi říci, ty jezdíš na elektrickém vozíku, používala jsi někdy i mechanický?

Ano, hodně dlouho a hodně často. Než jsem se přestěhovala do Prahy za účelem studia VŠ, tak jsem do té doby používala pouze mechanický vozík. V Praze bych byla s mechanickým vozíkem neustále odkázaná na to, mít někoho k sobě. Já miluji tu nezávislost, když opravdu nemusím mít pomoc, tak jsem ráda, že mohu být sama. Že nejsem na nikom závislá. Takže tím elektrickým vozíkem jsem obrovsky získala.

Jak dlouho ho máš?

Tohle to je můj druhý elektrický vozík, první jsem dostala s nástupem do prvního ročníku na vysokou školu. V Praze jsem 10 let, to je hrozné, jak to letí. První vozík jsem měla 6 let, tento mám 3 roky.

Jakým způsobem jsi ho získala, platili jste ho sami nebo vám někdo přispěl?

Tyto elektrické vozíky, pokud si vybereš vozík bez úprav a přídatných zařízení, tak je proplatí pojišťovna, to byl případ mého prvního vozíku. Postupem času při používání prvního elektrického vozíku jsem zjistila, že bych potřebovala tamto a zase něco jiného, tak jsem si nechala vybavit druhý vozík nějakými věcmi, které ne úplně nebo vůbec nehradila pojišťovna. Pojišťovna zaplatila základ plus nějaké komponenty navíc. Dohromady mi na vozík zaplatili 160 000Kč a na mně bylo sehnat 20 000Kč

Tak jsi tedy šetřila? Využila jsi vlastní úspory?

Já jsem dostala peněžní dar od nadace Charty 77 v hodnotě 10 tisíc korun. Dalších 10 tisíc jsem měla z mého stavebního spoření.

Používáš nějaké jiné kompenzační pomůcky?

Mám tuto elektrickou postel, která je vedena jako zdravotní pomůcka. Je to hrazené pojišťovnou a je to majetek pojišťovny. Postel má výšku, která mi vyhovuje na přesuny. Dnes by se dala postel této výšky sehnat taky. Já jsem před sedmi roky prošla dost závažnou nemocí a od té doby potřebuji polohovat nohy a tak jsme to vyřešili tímto způsobem. Protože trpím na otoky v určitém období a počasí. Hlavně v létě. Mám problémy se zády a pojišťovna to schválila. Jinak hrazené mám také a používám ortézy na zápěstí, protože s tím mám problémy.

Pojďme se podívat na zábavnější téma. Co ráda vaříš? Co ti chutná?

Já vařit neumím, moc nevařím. Když už mám na něco chuť tak, mi někdo přijde uvařit. Já mám ráda klasické rychlovky jako špagety s omáčkou, rybí prsty nebo torteliny. Sladké věci typu sladké knedlíky, krupicová kaše a jiné dobroty.

A kdyby sis za nějakých okolností potřebovala něco uvařit. Zvládla bys to?

Zvládla bych, ale já od jisté doby nevařím a to od doby, co jsem na sebe převrhla vařící vodu a dodnes mám na nohou jizvy po popáleninách a tenkrát jsem s tím nešla k lékaři. Od té doby nevařím.

Jak to tedy jinak řešíš. Vozí ti stravu domů nebo jak?

Když jsem doma a nikam nemusím, tak si nakoupím a někdo mi uvaří, na co mám chuť. A dnes jsou služby, které ti to dovezou a ty využívám.

Jenom tě na chvílku přeruším. Když ti někdo tedy vaří. Je to někdo z asistentů, kamarád? Jak to funguje?

No, většinou mi sem chodí vařit paní, se kterou jsi se minul, taky mi sem chodí vařit její manžel. Když je to něco obyčejného a nachomýtne se k tomu asistent, který mi asistuje, tak je to v rámci asistence.

Když si necháváš to jídlo dovážet, mohla bys mi říci o jakou organizaci, službu se jedná?

Těch služeb je několik. Já mám zkušenosti se dvěma firmami. Firmou Tommy food, ti uvaří a rozvezou. To je v pohodě, protože to jídlo dají do krabiček, zataví to folií atd. Taky využívám restauraci U čertíka, ti mají také donáškovou službu a není to špatné. Ti lidé jsou ochotní a vaří dobře.

Ta paní s tím manželem jsou asistenti? Patří pod nějakou neziskovou organizaci? Nebo tu žijí a prostě ti pomáhají?

S tou paní jsem se seznámila přes bývalého přítele, který si shání různé asistenty na inzerát. V době, kdy jsme spolu chodili, jsem se jí zeptala, zda-li by měla zájem chodit pomáhat i ke mně a ona souhlasila.

Tedy pod nic nenáleží.

Nepatří a její manžel, když potřebuji nějakou drobnou výpomoc, nebo něco upravit, tak mi pomůže. Pokud se tedy předem domluvíme.

Ty jíš bez pomoci? Nepotřebuješ u toho pomoc?

Ne, ne. Záleží na tom, co to je a jakou konzistenci to má. Málokdy si vezmu příbor. Většinou si to nechám nakrájet a řeknu, že chci lžící nebo vidličku.

Posuňme se dál k domácnosti? Jak řešíš úklid?

Tak jako úklid. Tady se úklid moc neřeší.

Využíváš na to nějakou službu, asistenta?

Já si třeba řeknu v rámci asistence, aby tady asistent zametl, ale je to o tom, že tady v té garsonce, když je tady tolik zvířat, tak se tady nedá udržet stoprocentní čistota. To se nedá, ale není to o tom, že bych tu žila ve špíně. To ne.

Jak řešíš nákupy?

Já si většinou jezdím sama nakupovat a jezdím si do Kauflandu, Alberta. Možná jsi o tom slyšel, existuje moc hezká služba Tesco online. A funguje to tak, že se na internetu zaregistruješ a vlezeš tam do online eshopu. Nakoupíš si tam, co potřebuješ a oni ti to přivezou. Což je příjemné a praktické, pokud potřebuješ přivést větší věci. Jako třeba pítí.

Jak řešíš praní, žehlení?

Já v zásadě nežehlím. U mně se to s prádlem dělá tak, že se prádlo strčí do pračky, pračka prádlo vypere, prádlo někdo pověsí. To je jedno jestli já nebo asistent. Když není a já něco potřebuji, tak si to udělám a u mě se nežehlí. V momentě kdy prádlo uschne, tak se ho složím a dám do skříňky. Nejsem pedantem na žehlení.

A co když se něco rozbije?

Když něco rozbiji, tak to uklidím já, pokud se mi to podaří. Když jsou to střepy nebo něco většího, lidé na patře mě už znají, zazvoním na někoho, požádám, poděkuji, tak ti lidé sice nejsou asistenti, ale udělají to s pochopením.

Řekla bys, že tu máš přátele.

Známé a kamarády v tomto baráku mám, ale jsou to kamarádi z garsonek, jako mám já. Já jsem se hlavně skamarádila s některými lidmi tady na patře a občas mi poslouží oni. Když to je něco drobného.

Půjdeme zase dál. Zaměříme se na využívání sociálních služeb. Vezměme příklad tu osobní asistenci? Využíváš jí ráno, večer, celý týden. Je něco dalšího, kdy ti někdo jiný poskytuje jiné služby?

Moc tomu nerozumím.

Dobře, jinak. Ty využíváš hodně pouze osobní asistenci od Asistence?

Ano, většinou osobní asistenty. Já jsem se snažila také psát si inzeráty, kterými jsem si sháněla výpomoc zadarmo a nebo výpomoc za mnohem nižší cenu než je u osobní asistence. Kolem 50-60Kč za hodinu.

Jinou neziskovou organizaci jsi někdy využívala?

Já jsem v době rozvodu rodičů využívala jinou službu. Maminka nechtěla, abych se stýkala s tatínkem. Já jsem v té době využívala hodně asistenci v Pardubicích a tam jsem to měla pod agenturou Hever.

Řekla bys mi, kdy využíváš služeb asistentů? Jak jsi spokojená s jejich asistencí, s osobními asistenty?

Osobní asistenti a asistentky jsou určitě lepší a příjemnější, člověk se s nimi cítí lépe. Já osobně se s nimi cítím lépe než u mých rodičů. Je to způsobené tím, že nemám extra dobré vztahy s rodiči. Nikdy jsem neměla s asistenty problém. Až do teď, kdy došlo k tomu, že jedna asistentka kradla. Já jsem jí znala, moc jsme si nesympatizovaly.

Byla jsi někdy v situaci, že by jsi si řekla, že ti asistent vůbec nesympatizoval a zavolala si koordinátorům, že ho již nechceš.

Ne, já se snažím s lidmi vycházet a pokud se mi něco nelíbí, tak se snažím tomu člověku vysvětlit, že mi to vadí a proč mi to vadí a pokud ten člověk není s prominutímtak to pochopí.

Tak, jak to vyznívá, tak si asistenci řídíš.

To určitě, ale nejsem ten typ, který by buzeroval, když nemusí. A nebo si stěžoval, když si stěžovat nemusí. Toto nemám v povaze. Jsou lidé, kteří to dělají, ale já tu potřebu nemám.

Využíváš někdy i dobrovolníky?

Já někdy dobrovolníky využívám a i s nimi kamarádím, tak se jich někdy i sama ptám, zda-li se mi mohou věnovat a doprovodit mě třeba na nějaké akce. S jednou

dobrovolníci jsme byly v Liberci na festivalu na Benátské noci. S kamarádem dobrovolníkem jsme byli v kině. Domluvili jsme se na hokejovém zápase. Nebo jenom tak popovídat. Nebo mi kolikrát byl pomáhat s počítačem, protože je přes počítače.

Využívala jsi někdy dobrovolníky v rámci pomoci třeba k nějakému doučování?

Ne, to ne.

Chodila jsi na nějaký kurz, který by pořádala nějaká organizace, kde by ses nějak vzdělávala?

Já jsem v rámci plaveckého kurzu pro nováčky absolvovala počítačový kurz pro začátečníky, kde jsme se naučili základy s PC.

Máš pocit, že by dobrovolníci byli jiní než asistenti?

Ne, určitě ne. Jediný rozdíl je v tom, že osobní asistent je placený.

Využíváš v rámci Asistence možnost účasti na nějakých výletech?

Já jsem byla na výletech, v rámci klubu absolventů, v Táboře, v chráněné krajinné oblasti, v Německu na stezce v korunách stromů. Těch výletů bylo mnoho.

Chodila jsi někdy na kluby.

Střeďeční klub je pouze pro klubáky, kteří hrají divadlo. Já bych strašně chtěla, ale není tam místo. Mám smůlu, ale divadlo jsem si zahrála několikrát jako malá holka v rámci skautského oddílu, kde jsme ho nacvičovali. Protože to byl skautský oddíl a byli jsme tam věřící, vždycky jsme nacvičovali divadlo na Vánoce, křesťanské vánoční svátky a na velikonoční svátky. Co se týče pondělních klubů, minulý rok ,tak jsem tam zvládla chodit, že mi to vycházelo časově. Letos už ne. Já mám ale takových aktivit, kdybys viděl můj diář popsaný od shora dolů, to by jsi se divil.

Ale, to je zajímavé, pověz mi jaké máš jiné aktivity.

Moje aktivity jsou sportovní a také další.

Mluvili jsme o plavání.

Já právě v rámci Asistence využívám jednu holčinu, mám to jako pravidelnou asistenci a to si domluvíme vždy jenom my dvě. Oznámíme to koordinátorům, aby to bylo oficiální. Ta holčina dělá instruktorku dobrovolnici, právě v tom Kontaktu, kam jsem chodila plavat. Takže teď s ní chodím jednou týdně do bazénu a ona se mi věnuje

po této stránce. Chodím 2x v týdnu hrát Bocciu do tělocvičny. Nevím, jestli to znáš. Jestli víš, co je to za sport.

Něco jsem o tom slyšel.

Je to hra podobná Petangue, ale hraje se to s koženými míčky a hraje se to v tělocvičně nebo v kryté hale. Věnuji se tedy těmto dvěma sportům. Občas se chodím také podívat na nějaký koncert. A třeba v pondělí jsem se byla podívat na The Tap Tap ve státní opeře. Taky jsem si schopná vymyslet různé akce, na které chodím sama. Před asi 2 lety jsem byla i na Staromáku, když se tam loučili s těmi hokejisty, co se zabili v tom letadle. Hodně jezdím na hokej jako takový. Na zápasy, autogramiády. Když měl táta čas, tak mě brával na koncerty např. Katapult. Nebo jsme byli na koncertě Arakainů, Kabátů. Ted' mám na 19. prosince koupený dvě vstupenky do O2 areny na reprezentační utkání Česko- Finsko. Neustále si něco vymýšlím. Moje další obrovská zábava je to, co tady vidíš.

Myslíš tvoje zvířátka.

No, zvířátka, v tom jedu ve velkém. Také se vídám s kamarádkami a cestujeme. Například jsme jely společně do Kladna autobusem.

To jste jeli kamarádky, myslíš kamarádky také se zdravotním postižením?

Taky na vozíku.

A to jste jely bez asistenta?

Jeli jsme bez asistenta za kamarádem. Sednout si do hospody. Bylo to hrozně fajn.

Já se trochu vrátím. Když využíváš služeb osobních asistentů, jakou formu vzájemné komunikace preferuješ. Formální nebo neformální, tykáte si nebo vykáte?

Já všem říkám, tykejte mi. Když mi vykáte, já si připadám hrozně stará. Já asi to samé řeknu i desetileté holce mé kamarádky. Ta mi taky vyká a to je hrozný. Bud' to navrhnou okamžitě, protože ti asistenti, nikdo není většinou starší než já. Člověk si musí uvědomit jednu věc. Sice si s těmi lidmi tykáš, ale musíš si uvědomit, že stále jsou to lidi, kteří mají v popisu práce ,že ti mají pomáhat v tom, co potřebuješ. Oni to nejsou sluhové, na které bys mohl rvát. Ty to potřebuješ, oni ti pomohou. Oni také čekají, že to bude v rámci slušnosti.

Když ti asistenti pomáhají, popřípadě dobrovolníci, máš problém jim říci si o to, co potřebuješ?

Já ne. Já ne. U mě je to takové. Prostě pro některé lidi nepochopitelné, ale pro mě pochopitelné hrozně moc. Když jsem byla malá i starší, tak se o mě z velké části staral táta a v určité době byla maminka nemocná v léčebně a táta mi pomáhal i v intimních věcech. A právě proto jsem taková otřískaná, že mě to nevadí. Je mi úplně jedno, že mě asistuje holka nebo kluk.

Stalo se ti někdy, v rámci osobní asistence, u dobrovolníků, že by ti odmítli pomoci v nějaké oblasti?

Bohužel stalo, ale ne v rámci osobní asistence v Asistenci. Stalo se mi to u kluků asistentů, kteří byli dobrovolníky na plaveckém kurzu. Nebo na závodech, prostě měli hrozný problém s tím, že jsou kluci a nechtěli mi pomoci na toaletu. Bylo to pro mně úplně nepochopitelné. A já jsem je musela ukecávat, ale nemazlila jsem se s nimi. Občas jsem musela použít drsnou metodu. Léčbu šokem a ty kluky jsem většinou zlomila.

Tak já pokud nechceš ještě něco říci, tak bych to naše povídání ukončil. Já ti velice děkuji, bylo to moc hezké. Chtěla by jsi ještě něco dodat?

Určitě ne, pokud nemáš ještě další otázky.

Tak já tedy ukončuji náš rozhovor a vypínám diktafon.

Příloha L – Souhlas s využitím získaných informací

Stvrzuji vlastnoručním podpisem souhlas s tím, že informace, které poskytnu v průběhu rozhovoru, mohou být použity k výzkumu v bakalářské práci na téma : „Neziskové organizace a jejich význam na poli pomoci zdravotně postiženým a zdravotně znevýhodněným osobám.“

Podpis

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jan Hašek

Obor: Speciální pedagogika - vychovatelství

Forma studia: prezenční

Název práce: Neziskové organizace a jejich význam na poli pomoci zdravotně postiženým a zdravotně znevýhodněným osobám

Rok: 2014

Počet stran textu bez příloh: 88

Celkový počet stran příloh: 34

Počet titulů českých použitých zdrojů: 13

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 32

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Vanda Hájková, Ph.D.